

ત્રિભુવન

સ્વાધ્યાયમાળા

- તત્વાર્થાધિગમસૂત્ર
- સંબોધસતરી
- સિન્દૂર-પ્રકર :
 - પ્રશમરતિપ્રકરણમ્
 - ગુણસ્થાનકમારોહ

મુનિ વિનયરક્ષિતવિજયજી મ.સા.

શ્રીભુવન

સ્વાધ્યાયમાળા

(તત્ત્વાર્થ, સંબોધસતરી, સિન્દુરપ્રકરઃ, પ્રશમરતિ)

૫

॥ સંકલ્પ ॥

પ.પૂ.આ. દેવેશ શ્રીમદ્

વિજય રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના સામ્રાજ્યવર્તી

પૂ.આ.શ્રી બોધિરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના

શિષ્યરત્ન

પૂ.મુ.શ્રી વિનયરક્ષિતવિજયજી મ.સા.

॥ પ્રકાશક ॥

શાસ્ત્રસંદેશ

અસલ

૩, મણિભદ્ર એપાર્ટમેન્ટ, આરાધના ભવન માર્ગ

સુભાષચોક, ગોપીપુરા, સુરત-૧

ત્રિભુવન
સ્વાધ્યાયમાળા-૫

પ્રથમ આવૃત્તિ
સંયમ શતાબ્દી વર્ષ વિ.સં. ૨૦૬૮-૬૯

: કિંમત :
સદ્ઉપયોગ

: પ્રમાર્જના :
પૂ.મુ.શ્રી હિતરક્ષિતવિજયજી મ.સા.
પૂ.મુ.શ્રી શ્રુતતિલકવિજયજી મ.સા.
પૂ.મુ.શ્રી વિરતેન્દ્રવિજયજી મ.સા.
પૂ.મુ.શ્રી કિરતેન્દ્રવિજયજી મ.સા.
પંડિતવર્યશ્રી રતીભાઈ ચીમનલાલ દોશી

: ટાઈપ સેટીંગ :
શ્રી સાંઈ કોમ્પ્યુટર્સ, અમદાવાદ

: પ્રાપ્તિ સ્થાન :
પૂર્વી ડાયમંડ
શ્રીજી બીલ્ડીંગ, બીજે માળે, ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪

॥ સુકૃતના લાભાર્થી ॥

બાળદીક્ષા સંરક્ષક, દીક્ષાયુગપ્રવર્તક, દીક્ષાના દાનેશ્વરી,
અમારા કુંટુંબના ઉપકારી સુવિશાલ ગચ્છાધિપતિ
પૂ.આ.દેવ શ્રીમદ્ વિજય રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની
સંયમ શતાબ્દી નિમિત્તે

તથા

પૂ.મુ.શ્રી પુણ્યરત્નવિજયજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી જ્ઞાનદર્શિતાશ્રીજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી કૃપાદર્શિતાશ્રીજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી ધ્યાનદર્શિતાશ્રીજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી હિતદર્શિતાશ્રીજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી મધુરદર્શિતાશ્રીજી મ.સા. આદિની

સંયમ જીવનની અનુમોદનાર્થે

શાહ બાબુલાલ મંગળજીભાઈ પરિવાર

ગિંબરી - પાટણ - અમદાવાદ - સુરત - મુંબઈ

પૂર્વીડાયમંડ, શ્રીજી બીલ્ડીંગ, ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪

આ સ્વાધ્યાયમાળાનો સંપૂર્ણ લાભ લીધેલ છે.

તેની ભૂરિ ભૂરિ અનુમોદના...!

॥ અનુક્રમણિકા ॥

૧.	શ્રી તત્ત્વર્થાધિગમસૂત્રમ્	૧
૨.	સંબોધસત્તરી	૨૧
૩.	સિન્દૂર-પ્રકર:	૩૩
૪.	શ્રી પ્રશરમતિ પ્રકરણમ્	૫૦
૫.	ગુણસ્થાનકમારોહ	૭૯

વાચકપ્રવરશ્રીઉમાસ્વાતિસંદ્ભ્યમ્
॥ શ્રી તત્ત્વાર્થાધિગમસૂત્રમ્ ॥

॥ કારિકા-૧ ॥

- સમ્યગ્દર્શન-શુદ્ધં, યો જ્ઞાનં વિરતિમેવ યાપ્નોતિ ।
દુઃખનિમિત્તમપીઠં, તેન સુલબ્ધં ભવતિ જન્મ ॥ ૧
- જન્મનિ કર્મકલેશૈ-રનુબદ્ધેડસ્મિન્સ્તથા પ્રયતિતવ્યમ્ ।
કર્મકલેશાભાવો, યથા ભવત્યેષ પરમાર્થઃ ॥ ૨
- પરમાર્થાલાભે વા, દોષેષ્વારમ્ભકસ્વભાવેષુ ।
કુશલાનુબન્ધમેવ, સ્યાદનવદ્યં યથા કર્મ ॥ ૩
- કર્માહિતમિહ યામુત્ર યાધમતમો નરઃ સમારભતે ।
ઈહ ફલમેવ ત્વધમો, વિમધ્યમસ્તૂભયફલાર્થમ્ ॥ ૪
- પરલોકહિતાયૈવ, પ્રવર્તતે મધ્યમઃ ક્રિયાસુ સદા ।
મોક્ષાયૈવ તુ ઘટતે, વિશિષ્ટમતિરુત્તમઃ પુરુષઃ ॥ ૫
- યસ્તુ કૃતાર્થોડપ્યુત્તમ-મવાપ્ય ધર્મં પરેભ્ય ઉપદિશતિ ।
નિત્યં સ ઉત્તમેભ્યો-ડપ્યુત્તમ ઇતિ પૂજ્યતમ એવ ॥ ૬
- તસ્માદર્હતિ પૂજા-મર્હન્નેવોત્તમોત્તમો લોકે ।
દેવર્ષિનરેન્દ્રેભ્યઃ, પૂજ્યેભ્યોડપ્યન્યસત્ત્વાનામ્ ॥ ૭
- અભ્યર્ચનાદર્હતાં, મનઃપ્રસાદસ્તતઃ સમાધિશ્ચ ।
તસ્માદપિ નિઃશ્રેયસ-મતો હિ તત્પૂજનં ન્યાય્યમ્ ॥ ૮
- તીર્થપ્રવર્તનફલં યત્પ્રોક્તં કર્મ તીર્થકરનામ ।
તસ્યોદયાત્કૃતાર્થો-ડપ્યર્હસ્તીર્થં પ્રવર્તયતિ ॥ ૯

તત્સ્વાભાવ્યાદેવ, પ્રકાશયતિ ભાસ્કરો યથા લોકમ્ ।
 તીર્થ-પ્રવર્તનાય, પ્રવર્તતે તીર્થકર એવમ્ ॥ ૧૦
 યઃ શુભકર્માસેવન-ભાવિતભાવો ભવેષ્વનેકેષુ ॥
 જજ્ઞે જ્ઞાતેક્ષ્વાકુષુ, સિદ્ધાર્થનરેન્દ્રકુલદીપઃ ॥ ૧૧
 જ્ઞાનેઃ પૂર્વાધિગતૈ-રપ્રતિપતિતૈર્ભતિશ્રુતાવધિભિઃ ।
 ત્રિભિરપિ શુદ્ધૈર્યુક્તઃ, શૈત્યદ્યુતિકાન્તિભિરિવેન્દુઃ ॥ ૧૨
 શુભસારસત્ત્વસંહનનવીર્યમાહાત્મ્યરૂપગુણયુક્તઃ ।
 જગતિ મહાવીર ઇતિ, ત્રિદશૈર્ગુણતઃ કૃતાભિખ્યઃ ॥ ૧૩
 સ્વયમેવ બુદ્ધતત્ત્વઃ, સત્ત્વહિતાભ્યુદયતાયલિતસત્ત્વઃ ।
 અભિનન્દિતશુભસત્ત્વઃ, સેન્દ્રૈર્લોકાન્તિકૈર્દેવૈઃ ॥ ૧૪
 જન્મજરામરણાર્ત, જગદશરણમભિસમીક્ષ્ય નિઃસારમ્ ।
 સ્ફીતમપહાય રાજયં, શમાય ધીમાન્ પ્રવવ્રાજ ॥ ૧૫
 પ્રતિપદ્યાશુભશમનં, નિઃશ્રેયસસાધકં શ્રમણલિજ્ઞમ્ ।
 કૃતસામાયિકકર્મા, વ્રતાનિ વિધિના સમારોપ્ય ॥ ૧૬
 સમ્યક્ત્વજ્ઞાનચારિત્ર-સંવરતપઃસમાધિબલયુક્તઃ ।
 મોહાદીનિ નિહત્યા-હશુભાનિ ચત્વારિ કર્માણિ ॥ ૧૭
 કેવલમધિગમ્ય વિભુઃ, સ્વયમેવ જ્ઞાનદર્શનમનન્તમ્ ।
 લોકહિતાય કૃતાર્થોઽપિ દેશયામાસ તીર્થમિદમ્ ॥ ૧૮
 દ્વિવિધમનેકદ્વાદશ-વિધં મહાવિષયમભિતગમયુક્તમ્ ।
 સંસારાર્ણવપારગમનાય દુઃખક્ષયાયાલમ્ ॥ ૧૯
 ગ્રન્થાર્થવચનપટુભિઃ, પ્રયત્નવદ્ભિરપિ વાદિભિર્નિપુણૈઃ ।
 અનભિભવનીયમન્યૈ-ભાસ્કર ઇવ સર્વતેજોભિઃ ॥ ૨૦

કૃત્વા ત્રિકરણશુદ્ધં, તસ્મૈ પરમર્ષયે નમસ્કારમ્ ।
 પૂજયતમાય ભગવતે, વીરાય વિલીનમોહાય ॥ ૨૧
 તત્ત્વાર્થાધિગમાખ્યં, બહુવર્થ સંગ્રહં લઘુગ્રન્થમ્ ।
 વક્ષ્યામિ શિષ્યહિતમિમ-મર્હદ્વયનૈકદેશસ્ય ॥ ૨૨
 મહતોડતિમહાવિષયસ્ય દુર્ગમગ્રન્થભાષ્યપારસ્ય ।
 કઃ શક્તઃ પ્રત્યાસં, જિનવચનમહોદધેઃ કર્તુમ્ ॥ ૨૩
 શિરસા ગિરિં બિભિત્સે-દુઃશ્ચિક્ષિપ્સેચ્ચ સ ક્ષિતિં દોભ્યામ્ ।
 પ્રતિતીર્ષેચ્ચ સમુદ્રં, મિત્સેચ્ચ પુનઃ કુશાગ્રેણ ॥ ૨૪
 વ્યોમ્નીન્દું ચિક્ષમિષેન્, મેરુગિરિં પાણિના ચિક્ષમ્પયિષેત્ ।
 ગત્યાનિલં જિગીષે-ચ્ચરમસમુદ્રં પિપાસેચ્ચ ॥ ૨૫
 ખદ્યોતકપ્રભામિઃ સોડમિબુભૂષેચ્ચ ભાસ્કરં મોહાત્ ।
 યોડતિમહાગ્રન્થાર્થં, જિનવચનં સંજિઘૃક્ષેત ॥ ૨૬
 એકમપિ તુ જિનવચના-ઘસ્માન્નિર્વાહકં પદં ભવતિ ।
 શ્રૂયન્તે ચાનન્તાઃ, સામાયિકમાત્રપદસિદ્ધાઃ ॥ ૨૭
 તસ્માત્તત્રામાણ્યાત્, સમાસતો વ્યાસતશ્ચ જિનવચનમ્ ।
 શ્રેય ઇતિ નિર્વિચારં, ગ્રાહ્યં ધાર્યં ચ વાચ્યં ચ ॥ ૨૮
 ન ભવતિ ધર્મઃ શ્રોતુઃ, સર્વસ્યૈકાન્તતો હિતશ્રવણાત્ ।
 બ્રુવતોડનુગ્રહબુદ્ધ્યા, વક્તુસ્ત્વેકાન્તતો ભવતિ ॥ ૨૯
 શ્રમમવિચિન્ત્યાત્મગતં, તસ્માચ્છ્રેયઃ સદોપદેષ્ટવ્યમ્ ।
 આત્માનં ચ પરં ચ હિ, હિતોપદેષ્ટાનુગૃહ્ણાતિ ॥ ૩૦
 નર્તે ચ મોક્ષમાર્ગા-દ્વિતોપદેશોડસ્તિ જગતિ કૃત્સ્નેડસ્મિન્ ।
 તસ્માત્ પરમિદ મેવેતિ મોક્ષમાર્ગં પ્રવક્ષ્યામિ ॥ ૩૧

॥ प्रथमोऽध्यायः ॥

१ सम्यग्दर्शनज्ञानयारित्राणि मोक्षमार्गः । २
 तत्त्वार्थश्रद्धानं सम्यग्दर्शनम् । ३ तन्निसर्गादधिगमाद्वा । ४
 श्रुवा-श्रुवाश्रव-बन्ध-संवरनिर्जरा-मोक्षास्तत्त्वम् । ५
 नामस्थापनाद्रव्यत्वावतस्तन्यासः । ६ प्रमाणनयैरधिगमः ।
 ७ निर्देश-स्वामित्व-साधनाधिकरण-स्थितिविधानतः । ८
 सत्सङ्ख्याक्षेत्र-स्पर्शन-कालान्तरत्वावाल्पबहुत्वैश्च । ९
 मतिश्रुतावधिमनः पर्यायकेवलानि ज्ञानम् । १० तत्प्रमाणे ।
 ११ आद्ये परोक्षम् । १२ प्रत्यक्षमन्यत् । १३ मतिः स्मृतिः
 संज्ञा यिन्ताऽऽभिनिबोध इत्यनर्थान्तरम् । १४
 तदिन्द्रियानिन्द्रियनिमित्तम् । १५ अवग्रहेहापायधारणाः ।
 १६ बहुबहुविधक्षिप्रानिश्रितासंदिग्धध्रुवाणां सेतराणाम् ।
 १७ अर्थस्य । १८ व्यञ्जनस्यावग्रहः । १९ न यक्षुरनिन्द्रिया-
 ल्याम् । २० श्रुतं मतिपूर्वं द्रव्यनेकद्वादशभेदम् । २१
 द्विविधोऽवधिः । २२ भवप्रत्ययो नारकदेवानाम् । २३
 यथोक्तनिमित्तः षड्विकल्पः शेषाणाम् । २४ ऋजुविपुलमती
 मनःपर्यायः । २५ विशुद्ध्यप्रतिपाताभ्यां तद्विशेषः । २६
 विशुद्धिक्षेत्र-स्वामि-विषयेभ्योऽवधिमनःपर्याययोः २७
 मतिश्रुतयोर्निबन्धः सर्वद्रव्येष्वसर्वपर्यायेषु । २८ रूपाभ्य-
 वधेः । २९ तदनन्तभागे मनःपर्यायस्य । ३० सर्वद्रव्यपर्यायेषु
 केवलस्य ३१ अकादीनि भाज्यानि युगपदेकस्मिन्नायतुर्भ्यः
 ३२ मतिश्रुतावधयो विपर्ययश्च । ३३ सदसतोरविशेषाद्य-

દશ્વોપલબ્ધેરુન્મત્તવત્ । ૩૪ નૈગમ સદ્ગ્રહ-વ્યવહાર-જુસૂત્ર-
શબ્દા નયાઃ । ૩૫ આદ્યશબ્દૌ દ્વિત્રિભેદૌ ।

॥ અથ દ્વિતીયોઽધ્યાયઃ ॥

૧ ઔપશમિક-ક્ષાયિકૌ ભાવૌ મિશ્રશ્ચ જીવસ્ય
સ્વતત્ત્વ-મૌદયિક-પારિણામિકૌ ચ । ૨ દ્વિનવાષ્ટાદશૈક-
વિંશતિત્રિભેદા યથાક્રમમ્ । ૩ સમ્યક્ત્વચારિત્રે । ૪ જ્ઞાન-
દર્શન-દાન-લાભ-ભોગોપભોગ-વીર્યાણિ ચ । ૫ જ્ઞાના-
જ્ઞાન-દર્શન-દાનાદિલબ્ધયશ્ચતુસ્ત્રિત્રિપચ્ચભેદાઃ
સમ્યક્ત્વચારિત્રસંયમાસંયમાશ્ચ । ૬ ગતિ-કષાય-લિજ્ઞ-
મિથ્યાદર્શના-જ્ઞાના-સંયતાસિદ્ધત્વલેશ્યાશ્ચતુશ્ચતુસ્ત્ર્યેકૈકૈકૈક-
ષડ્ભેદાઃ । ૭ જીવ-ભવ્યાભવ્યત્વાદીનિ ચ । ૮ ઉપયોગો
લક્ષણમ્ । ૯ સ દ્વિવિધોઽષ્ટયતુર્ભેદઃ । ૧૦ સંસારિણો
મુક્તાશ્ચ । ૧૧ સમનસ્કામનસ્કાઃ । ૧૨ સંસારિણસ્ત્રસ-
સ્થાવરાઃ ૧૩ પૃથિવ્યબ્બનસ્પતયઃ સ્થાવરાઃ । ૧૪ તેજોવાયુ
દ્વીન્દ્રિયાદયશ્ચ ત્રસાઃ । ૧૫ પચ્ચેન્દ્રિયાણિ । ૧૬ દ્વિવિધાનિ ।
૧૭ નિર્વૃત્યુપકરણે દ્રવ્યેન્દ્રિયમ્ । ૧૮ લબ્ધ્યુપયોગૌ ભાવે-
ન્દ્રિયમ્ । ૧૯ ઉપયોગઃ સ્પર્શાદિષુ । ૨૦ સ્પર્શનરસનઘ્રાણ-
ચક્ષુઃ - શ્રોત્રાણિ ૨૧ સ્પર્શ-રસ-ગન્ધ-વર્ણ-શબ્દાસ્તેષામર્થાઃ
૨૨ શ્રુતમનિન્દ્રિયસ્ય । ૨૩ વાચ્યન્તાનામેકમ્ । ૨૪ કૃમિ-
પિપીલિકા-ભ્રમરમનુષ્યાદીનામેકૈકવૃદ્ધાનિ । ૨૫ સંજ્ઞિનઃ
સમનસ્કાઃ ૨૬ વિગ્રહગતૌ કર્મયોગઃ । ૨૭ અનુશ્રેણિ ગતિઃ ।
૨૮ અવિગ્રહા જીવસ્ય । ૨૯ વિગ્રહવતી ચ સંસારિણઃ

પ્રાક્ષ્યતુભ્યઃ । ૩૦ એકસમયોડવિગ્રહઃ । ૩૧ એકં દ્વૌ
વાડનાહારકઃ । ૩૨ સમ્મૂર્ચ્ચનગર્ભોપપાતાજજન્મ । ૩૩
સચિત્ત-શીત-સંવૃતાઃ સેતરા મિશ્રાશ્ચૈકશસ્તઘોનયઃ । ૩૪
જરાવ્યણ્ણપોતજનાં ગર્ભઃ । ૩૫ નારકદેવાનામુપપાતઃ । ૩૬
શેષાણાં સમ્મૂર્ચ્ચનમ્ । ૩૭ ઔદારિકવૈક્રિયાહારક-
તૈજસકાર્મણાનિ શરીરાણિ । ૩૮ પરં પરં સૂક્ષ્મમ્ । ૩૯
પ્રદેશતોડસંખ્યેયગુણં પ્રાક્ષ્યતૈજસાત્ । ૪૦ અનન્તગુણે પરે ।
૪૧ અપ્રતિઘાતે । ૪૨ અનાદિસમ્બન્ધે ચ । ૪૩ સર્વસ્ય । ૪૪
તદાદીનિ ભાજયાનિ યુગપદેકસ્યાડડ્યતુભ્યઃ । ૪૫
નિરુપભોગમન્ત્યમ્ । ૪૬ ગર્ભસમ્મૂર્ચ્ચનજમાઘમ્ । ૪૭
વૈક્રિયમૌપપાતિકમ્ । ૪૮ લબ્ધિપ્રત્યયં ચ । ૪૯ શુભં
વિશુદ્ધમવ્યાઘાતિ ચાહારકં ચતુર્દશપૂર્વધરસ્યૈવ । ૫૦
નારકસમ્મૂર્ચ્ચિનો નપુંસકાનિ । ૫૧ ન દેવાઃ । ૫૨ ઔપપાતિક-
ચરમદેહોત્તમપુરુષાડસંખ્યેયવર્ષાયુષોડનપવર્ત્યાયુષઃ ।

॥ અથ તૃતીયોડધ્યાયઃ ॥

૧ રત્નશર્કરાવાલુકાપરૂકધૂમતમોમહાતમઃપ્રભા-
ભૂમયો ઘનામ્બુવાતાકાશપ્રતિષ્ઠાઃ સપ્તાધોડધઃ પૃથુતરાઃ । ૨
તાસુ નરકાઃ । ૩ નિત્યાશુભતરલેશ્યા-પરિણામ-દેહવેદના-
વિક્રિયાઃ । ૪ પરસ્પરોદીરિતદુઃખાઃ । ૫ સંક્લિષ્ટાસુરોદીરિત-
દુઃખાશ્ચ પ્રાક્ષ્યતુભ્યઃ । ૬ તેષ્વેક-ત્રિ-સપ્ત-દશ-સપ્તદશ-
દ્વાવિંશતિ-ત્રયસ્ત્રિંશત્-સાગરોપમાઃ સત્વાનાં પરા સ્થિતિઃ ।
૭ જમ્બૂદ્વીપલવણાદયઃ શુભનામાનો દ્વીપસમુદ્રાઃ । ૮

દ્વિર્દિર્વિષ્કમ્ભાઃ પૂર્વપૂર્વપરિક્ષેપિણો વલયાકૃતયઃ । ૯ તન્મધ્યે
 મેરુનાભિર્વૃત્તો યોજનશતસહસ્રવિષ્કમ્ભો જમ્બૂદ્વીપઃ । ૧૦
 તત્ર ભરતહૈમવતહરિવિદેહરમ્યકૃહિરણ્યવતૈરાવતવર્ષાઃ
 ક્ષેત્રાણિ ૧૧ તદ્વિભાજિનઃ પૂર્વપરાયતા હિમવન્મહાહિમ-
 વન્નિષધનીલરુદ્ધિમશિખરિણો વર્ષધરપર્વતાઃ । ૧૨ દ્વિર્ધાત-
 કીખણે । ૧૩ પુષ્કરાર્ધે ચ । ૧૪ પ્રાક્ષમાનુષોત્તરાન્મનુષ્યાઃ ।
 ૧૫ આર્યા મ્લેચ્છાશ્ચ । ૧૬ ભરતૈરાવતવિદેહાઃ કર્મભૂમયોઽ-
 ન્યત્ર દેવકુરૂત્તરકુરુભ્યઃ । ૧૭ નૃસ્થિતી પરાપરે ત્રિપલ્યોપ-
 માન્તર્મુહૂર્તે । ૧૮ તિર્યગ્યોનીનાં ચ ।

॥ અથ ચતુર્થોઽધ્યાયઃ ॥

૧ દેવાશ્ચતુર્નિકાયાઃ । ૨ તૃતીયઃ પીતલેશ્યઃ । ૩
 દશાષ્ટપગ્ન્યદ્વાદશવિકલ્પાઃ કલ્પોપપન્નપર્યન્તાઃ । ૪ ઇન્દ્ર-
 સામાનિકત્રાયસ્ત્રિંશ-પારિષદાત્મરક્ષ-લોકપાલાનીક-
 પ્રકીર્ણકાભિયોગ્યકિલ્બિષિકાશ્ચૈકશઃ । ૫ ત્રાયસ્ત્રિંશલોકપાલ-
 વજર્યા વ્યન્તરજયોતિષ્કાઃ । ૬ પૂર્વયોર્દ્વીન્દ્રાઃ । ૭
 પીતાન્તલેશ્યાઃ । ૮ કાયપ્રવીયારા આ ઐશાનાત્ । ૯ શેષાઃ
 સ્પર્શરૂપશબ્દમનઃપ્રવીયારા દ્વયોર્દ્વયોઃ । ૧૦ પરેઽપ્રવીયારાઃ ।
 ૧૧ ભવનવાસિનોઽસુર-નાગ-વિદ્યુત્સુપર્ણાગ્નિ-વાત-
 સ્તનિતોદધિ-દ્વીપદિક્કુમારાઃ । ૧૨ વ્યન્તરાઃ કિન્નર-
 કિમ્પુરુષમહોરગગાન્ધર્વયક્ષરાક્ષસભૂતપિશાચાઃ । ૧૩
 જયોતિષ્કાઃ સૂર્યાશ્ચન્દ્રમસો ગ્રહનક્ષત્રપ્રકીર્ણતારકાશ્ચ । ૧૪
 મેરુપ્રદક્ષિણા નિત્યગતયો નૃલોકે । ૧૫ તત્કૃતઃ કાલવિભાગઃ ।

૧૬ બહિરવસ્થિતાઃ । ૧૭ વૈમાનિકાઃ । ૧૮ કલ્પોપપન્નાઃ
 કલ્પાતીતાશ્ચ । ૧૯ ઉપર્યુપરિ । ૨૦ સૌધર્મેશાન-સાનત્કુમાર-
 માહેન્દ્ર-બ્રહ્મલોક-લાન્તક-મહાશુક્ર-સહસ્રારેષ્વાનતપ્રાણ-
 તયોરારણાચ્યુતયોર્નવસુ ગ્રૈવેયકેષુ વિજય-વૈજયન્ત-
 જયન્તાપરાજિતેષુ સર્વાર્થસિદ્ધે ચ । ૨૧ સ્થિતિપ્રભાવ-
 સુખદ્યુતિ-લેશ્યા-વિશુદ્ધીન્દ્રિયાવધિવિષયતોડધિકાઃ ૨૨
 ગતિ-શરીર-પરિગ્રહા-ડભિમાનતો હીનાઃ । ૨૩ પીત-પન્ન-
 શુક્લલેશ્યા દ્વિત્રિ-શેષેષુ । ૨૪ પ્રાગ્ગ્રૈવેયકેભ્યઃ કલ્પાઃ । ૨૫
 બ્રહ્મલોકાલયા લોકાન્તિકાઃ ૨૬ સારસ્વતાદિત્યવહ્ન્યરુણ-
 ગર્દતોય-તુષિતાવ્યાબાધ મરુતોરિષ્ટાશ્ચ । ૨૭ વિજયાદિષુ
 દ્વિયરમાઃ । ૨૮ ઔપપાતિકમનુષ્યેભ્યઃ શેષાસ્તિર્યગ્યોનયઃ ।
 ૨૯ સ્થિતિઃ । ૩૦ ભવનેષુ દક્ષિણાર્ધાધિપતીનાં
 પલ્યોપમમધ્યર્ધમ્ । ૩૧ શેષાણાં પાદોને । ૩૨ અસુરેન્દ્રયોઃ
 સાગરોપમમધિકં ચ । ૩૩ સૌધર્માદિષુ યથાક્રમમ્ । ૩૪
 સાગરોપમે । ૩૫ અધિકે ચ । ૩૬ સપ્ત સાનત્કુમારે । ૩૭
 વિશેષત્રિ-સપ્તદશૈકાદશ-ત્રયોદશ-પગ્ચદશભિરધિકાનિ ચ ।
 ૩૮ આરણાચ્યુતાદૂર્ધ્વમેકૈકેન નવસુ ગ્રૈવેયકેષુ વિજયાદિષુ
 સર્વાર્થસિદ્ધે ચ । ૩૯ અપરા પલ્યોપમમધિકં ચ । ૪૦
 સાગરોપમે । ૪૧ અધિકે ચ । ૪૨ પરતઃ પરતઃ
 પૂર્વાપૂર્વાનન્તરા । ૪૩ નારકાણાં ચ દ્વિતીયાદિષુ । ૪૪
 દશવર્ષસહસ્રાણિ પ્રથમાયામ્ । ૪૫ ભવનેષુ ચ । ૪૬
 વ્યન્તરાણાં ચ । ૪૭ પરા પલ્યોપમમ્ । ૪૮ જ્યોતિષ્કાણા-

મધિકમ્ । ૪૯ ગ્રહાણામેકમ્ । ૫૦ નક્ષત્રાણામર્ધમ્ । ૫૧
તારકાણાં ચતુર્ભાગઃ । ૫૨ જઘન્યા ત્વષ્ટભાગઃ । ૫૩
ચતુર્ભાગઃ શેષાણામ્ ।

॥ અથ પચ્ચમોઽધ્યાયઃ ॥

૧ અજીવકાયા ધર્માધર્માકાશપુદ્ગલાઃ । ૨ દ્રવ્યાણિ
જીવાશ્ચ । ૩ નિત્યાવસ્થિતાન્યરૂપાણિ ચ । ૪ રૂપિણઃ પુદ્ગલાઃ
૫ આડકાશાદેકદ્રવ્યાણિ । ૬ નિષ્ક્રિયાણિ ચ । ૭ અસંખ્યેયાઃ
પ્રદેશા ધર્માધર્મયોઃ । ૮ જીવસ્ય ચ । ૯ આકાશસ્યાનન્તાઃ ।
૧૦ સંખ્યેયાસંખ્યેયાશ્ચ પુદ્ગલાનામ્ । ૧૧ નાણોઃ ૧૨
લોકાકાશેઽવગાહઃ । ૧૩ ધર્માધર્મયોઃ કૃત્સ્ને । ૧૪ એકપ્રદેશા-
દિષુ ભાજયઃ પુદ્ગલાનામ્ । ૧૫ અસંખ્યેયભાગાદિષુ
જીવાનામ્ । ૧૬ પ્રદેશસંહારવિસર્ગાભ્યાં પ્રદીપવત્ ।
૧૭ ગતિસ્થિત્યુપગ્રહૌ ધર્માધર્મયોરુપકારઃ । ૧૮
આકાશસ્યાવગાહઃ । ૧૯ શરીરવાક્મનઃપ્રાણાપાનાઃ
પુદ્ગલાનામ્ । ૨૦ સુખદુઃખજીવિતમરણોપગ્રહાશ્ચ । ૨૧
પરસ્પરોપગ્રહો જીવાનામ્ ૨૨ વર્તના-પરિણામઃ ક્રિયા
પરત્વાપરત્વે ચ કાલસ્ય । ૨૩ સ્પર્શરસગન્ધવર્ણવન્તઃ
પુદ્ગલાઃ । ૨૪ શબ્દબન્ધ-સૌક્ષ્મ્ય-સ્થૌલ્ય-સંસ્થાન-ભેદ-
તમશ્છાયા-તપોદ્યોતવન્તશ્ચ । ૨૫ અણવઃ સ્કન્ધાશ્ચ । ૨૬
સંઘાતભેદેભ્ય ઉત્પદ્યન્તે । ૨૭ ભેદાદણુઃ । ૨૮ ભેદ-
સંઘાતાભ્યાં ચાક્ષુષાઃ । ૨૯ ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્યયુક્તં સત્ ।
૩૦ તદ્ભાવાવ્યયં નિત્યમ્ । ૩૧ અર્પિતાનર્પિતસિદ્ધેઃ । ૩૨

સ્નિગ્ધરુક્ષત્વાદ્ બન્ધઃ । ૩૩ ન જઘન્યગુણાનામ્ । ૩૪ ગુણસામ્યે સદૃશાનામ્ । ૩૫ દ્વયધિકાદિગુણાનાં તુ । ૩૬ બન્ધે સમાધિકૌ પારિણામિકૌ । ૩૭ ગુણપર્યાયવદ્ દ્રવ્યમ્ । ૩૮ કાલશ્ચેત્યેકે । ૩૯ સોડનન્તસમયઃ । ૪૦ દ્રવ્યાશ્રયા નિર્ગુણા ગુણાઃ । ૪૧ તદ્ભાવઃ પરિણામઃ । ૪૨ અનાદિરાદિમાંશ્ચ । ૪૩ રૂપિષ્વાદિમાન્ । ૪૪ યોગોપયોગૌ જીવેષુ ।

॥ અથ ષષ્ઠોઽધ્યાયઃ ॥

૧ કાયવાઙ્મનઃકર્મ યોગઃ । ૨ સ આશ્રવઃ ૩ શુભઃ પુણ્યસ્ય । ૪ અશુભઃ પાપસ્ય । ૫ સકષાયાકષાયયોઃ સામ્પરાયિકેર્યાપથયોઃ । ૬ અવ્રત-કષાયેન્દ્રિય-ક્રિયાઃ પગ્થ-યતુઃ- પગ્થ-પગ્થવિંશતિસંખ્યાઃ પૂર્વસ્ય ભેદાઃ । ૭ તીવ્રમન્દ-જ્ઞાતાજ્ઞાતભાવ-વીર્યાધિકરણવિશેષેભ્યસ્તદ્વિશેષઃ । ૮ અધિકરણં જીવાજીવાઃ । ૯ આદ્યં સંરમ્ભસમારમ્ભારમ્ભ-યોગ-કૃતકારિતાનુમત-કષાય-વિશેષૈસ્ત્રિસ્ત્રિસ્ત્રિશ્ચતુશ્ચૈકશઃ । ૧૦ નિર્વર્તનાનિક્ષેપસંયોગનિસર્ગા દ્વિચતુર્દિત્રિભેદાઃ પરમ્ । ૧૧ તત્ત્રદોષનિહ્વમાત્સર્યાન્તરાયા-સાદનોપધાતા જ્ઞાનદર્શનાવરણયોઃ । ૧૨ દુઃખ-શોક-તાપાકન્દન-વધ-પરિદેવનાન્યાત્મપરોભયસ્થાન્યસદ્વેદસ્ય । ૧૩ ભૂતપ્રત્યનુ-કમ્પા દાનં સરાગસંયમાદિયોગઃ ક્ષાન્તિઃ શૌચમિતિ સદ્વેદસ્ય । ૧૪ કેવલિ-શ્રુત-સંઘ-ધર્મ-દેવાવર્ણવાદો દર્શનમોહસ્ય ૧૫ કષાયોદયાત્તીવ્રાત્મપરિણામશ્ચારિત્ર-મોહસ્ય । ૧૬ બહ્વારમ્ભપરિગ્રહત્વં ચ નારકસ્યાયુષઃ । ૧૭ માયા

તૈર્યગ્યોનસ્ય ૧૮ અલ્પારમ્ભપરિગ્રહત્વં સ્વભાવમાદૃવાર્જવં
 ચ માનુષસ્ય ૧૯ નિઃશીલવ્રતત્વં ચ સર્વેષામ્ । ૨૦
 સરાગસંયમ-સંયમાસંયમા-કામનિર્જરા-બાલતપાંસિ દૈવસ્ય ।
 ૨૧ યોગવક્ત્રતા વિસંવાદનં ચાશુભસ્ય નામ્નઃ । ૨૨ વિપરીતં
 શુભસ્ય । ૨૩ દર્શનવિશુદ્ધિ-વિનયસંપન્નતા-શીલવ્રતેષ્વ-
 નતિચારો-ડભીક્ષણં જ્ઞાનોપયોગસંવેગૌ શક્તિતસ્ત્યાગતપસી
 સંઘ-સાધુસમાધિ-વૈયાવૃત્યકરણ-મહદાચાર્ય-બહુશ્રુત-
 પ્રવચનભક્તિ-રાવશ્યકાપરિહાણિ-મર્ગ-પ્રભાવના-
 પ્રવચનવત્સલત્વમિતિ તીર્થકૃત્ત્વસ્ય । ૨૪ પરાત્મનિન્દા-
 પ્રશંસે સદસદ્-ગુણાચ્છાદનોદ્ભાવને ચ નીચૈર્ગોત્રસ્ય । ૨૫
 તદ્વિપર્યયો નીચૈર્વૃત્યનુત્સેકૌ ચોત્તરસ્ય । ૨૬ વિઘ્નકરણ-
 મન્તરાયસ્ય ।

॥ અથ સપ્તમોઽધ્યાયઃ ॥

૧ હિંસાડનૃતસ્તેયાબ્રહ્મપરિગ્રહેભ્યો વિરતિર્વ્રતમ્ । ૨
 દેશસર્વતોડણુમહતી । ૩ તત્સ્થૈર્યાર્થ ભાવનાઃ પગ્ય પગ્ય । ૪
 હિંસાદિષ્વિહામુત્ર ચાપાયાવઘદર્શનમ્ । ૫ દુઃખમેવ વા । ૬
 મૈત્રી-પ્રમોદ-કારુણ્ય-માધ્યસ્થ્યાનિ સત્ત્વગુણાધિક-કિલિશ્ય-
 માનાવિનેયેષુ । ૭ જગત્કાયસ્વભાવૌ ચ સંવેગવૈરાગ્યાર્થમ્ ।
 ૮ પ્રમત્ત - યોગાત્રાણવ્યપરોપણં હિંસા । ૯ અસદ્ભિધાન-
 મનૃતમ્ । ૧૦ અદત્તાદાનં સ્તેયમ્ । ૧૧ મૈથુનમબ્રહ્મ । ૧૨
 મૂર્ચ્છા પરિગ્રહઃ । ૧૩ નિઃશલ્યો વ્રતી । ૧૪ અગાર્યનગારશ્ચ ।
 ૧૫ અણુવ્રતોડગારી । ૧૬ દિગ્દેશાનર્થદણ્ડવિરતિ-

સામાયિક-પૌષધોપવાસોપભોગપરિભોગપરિમાણા-
 તિથિસંવિભાગવ્રતસંપન્નશ્ચ । ૧૭ મારણાન્તિકીં સંલેખનાં
 જોષિતા । ૧૮ શઙ્કાકાઙ્ક્ષાવિચિકિત્સાડન્યદૃષ્ટિપ્રશંસા-
 સંસ્તવાઃ સમ્યગ્દૃષ્ટેરતિયારાઃ । ૧૯ વ્રતશીલેષુ પઞ્ચ પઞ્ચ
 યથાક્રમમ્ । ૨૦ બન્ધ-વધચ્છવિચ્છેદા-હતિ-ભારારોપણાન્ન-
 પાનનિરોધાઃ । ૨૧ મિથ્યોપદેશ-રહસ્યાભ્યાખ્યાન-
 કૂટલેખક્રિયા-ન્યાસાપહાર-સાકારમન્ત્રભેદાઃ । ૨૨
 સ્તેનપ્રયોગ-તદાહતાદાન-વિરુદ્ધરાજયાતિક્રમ-હીનાધિક-
 માનોન્માન-પ્રતિરૂપકવ્યવહારાઃ । ૨૩ પરવિવાહકરણો-
 ત્વરપરિગૃહીતા-પરિગૃહીતાગમનાનજ્ઞકીડાતીવ્રકામા-
 ભિનિવેશાઃ ૨૪ ક્ષેત્રવાસ્તુ-હિરણ્ય-સુવર્ણ-ધનધાન્યદાસી-
 દાસકુપ્યપ્રમાણાતિક્રમાઃ । ૨૫ ઊર્ધ્વાધસ્તિર્યગ્વ્યતિક્રમ-
 ક્ષેત્રવૃદ્ધિ-સ્મૃત્યન્તર્ધાનાનિ । ૨૬ આનયન-પ્રેષ્યપ્રયોગ-
 શબ્દરૂપાનુપાત-પુદ્ગલક્ષેપાઃ । ૨૭ કન્દર્પ-કૌતુક્ય-મૌખ્યા-
 સમીક્ષ્યાધિકરણો-પભોગાધિક્રવાનિ । ૨૮ યોગદુષ્પ્રણિધાના-
 નાદર-સ્મૃત્યનુપસ્થાપનાનિ । ૨૯ અપ્રત્યવેક્ષિતાપ્રમાર્જિતો-
 ત્સર્ગાદાનનિક્ષેપસંસ્તારોપક્રમણા-નાદર-સ્મૃત્યનુપ-
 સ્થાપનાનિ । ૩૦ સચિત્ત-સંબદ્ધ-સંમિશ્રા-હમિષવ-
 દુષ્પક્ષવાહારાઃ । ૩૧ સચિત્તનિક્ષેપ-પિધાન-પરવ્યપદેશ-
 માત્સર્ય-કાલાતિક્રમાઃ । ૩૨ જીવિતમરણાશંસા-મિત્રાનુરાગ-
 સુખાનુબન્ધ-નિદાનકરણાનિ । ૩૩ અનુગ્રહાર્થં સ્વસ્થાતિસર્ગો
 દાનમ્ ૩૪ વિધિ-દ્રવ્ય-દાતૃ-પાત્રવિશેષાચ્ચ તદ્વિશેષઃ ।

॥ अथ अष्टभोडध्यायः ॥

१ मिथ्यादर्शनाडविरति-प्रमाद-कषाय-योगा-
 बन्धहेतवः २ सकषायत्वाज्जवः कर्मणो योग्यान्पुद्गला-
 नादत्ते । ३ स बन्धः । ४ प्रकृतिस्थित्यनुत्भावप्रदेशास्तद्विधयः ।
 ५ आद्यो ज्ञान-दर्शनावरण-वेदनीय-भोडनीयायुष्क-नाम-
 गोत्रान्तरायाः । ६ पञ्चनवद्व्यष्टाविंशतियतुर्द्वियत्वारिं-
 शद्द्विपञ्चभेदा यथाक्रमम् । ७ मत्यादीनाम् । ८
 यक्षुरयक्षुरवधिकेवलानां निद्रा-निद्रानिद्रा-प्रयला-
 प्रयलाप्रयला-स्त्यानगृद्धि-वेदनीयानि य । ९ सदसद्वेद्ये १०
 दर्शनयारित्रभोडनीय-कषायनोकषायवेदनीयाभ्यास्त्रि-
 द्विभोडशनवभेदाः सम्यक्त्वमिथ्यात्वतद्बुभयानि कषायनो-
 कषायावनन्तानुबन्ध-प्रत्याभ्यान-प्रत्याभ्यानावरण-
 संजवलनविकल्पाश्चैकशः क्रोधमानमायालोभा हास्यरत्य-
 रतिशोकभयजुगुप्सा स्त्रीपुंनपुंसकवेदाः । ११ नारकतैर्यग्यो-
 नमानुषदैवानि । १२ गतिजतिशरीराङ्गोपाङ्ग-
 निर्माणबन्धन-संघातसंस्थान-संहनन-स्पर्शरसगन्ध-
 वर्णानुपूर्व्य-गुरुलघू-पघातपराघातातपोद्योतो-च्छ्वास-
 विहायोगतयः प्रत्येकशरीर-त्रस-सुभगसुस्वरशुभ-
 सूक्ष्मपर्याप्त-स्थिरादेययशांसि सेतराणि तीर्थकृत्वं य । १३
 उच्यैर्नीचैश्च । १४ दानादीनाम् । १५ आदितस्ति-
 सृष्टामन्तरायस्य य त्रिंशत्सागरोपमकोटीकोटयः परा-
 स्थितिः । १६ सप्ततिर्भोडनीयस्य । १७ नामगोत्रयो-

વિંશતિઃ । ૧૮ ત્રયસ્ત્રિંશત્સાગરોપમાણ્યાયુષ્કસ્ય । ૧૯
 અપરા દ્વાદશમુહૂર્તા વેદનીયસ્ય । ૨૦ નામગોત્રયોરષ્ટૌ ।
 ૨૧ શેષાણામન્તર્મુહૂર્તમ્ । ૨ વિપાકોડનુભાવઃ । ૨૩ સ
 યથાનામ । ૨૪ તતશ્ચ નિર્જરા । ૨૫ નામપ્રત્યયાઃ સર્વતો
 યોગવિશેષાત્સૂક્ષ્મૈકક્ષેત્રાવગાઢસ્થિતાઃ સર્વાત્મપ્રદેશેષ્વ-
 નન્તાનન્તપ્રદેશાઃ । ૨૬ સદ્વેદ્ય-સમ્યક્ત્વ-હાસ્ય-રતિ-
 પુરુષવેદ-શુભાયુર્નામગોત્રાણિ પુણ્યમ્ ।

॥ અથ નવમોઽધ્યાયઃ ॥

૧ આશ્રવનિરોધઃ સંવરઃ । ૨ સ ગુપ્તિસમિતિ-
 ધર્માનુપ્રેક્ષાપરીષદજયચારિત્રૈઃ । ૩ તપસા નિર્જરા ચ । ૪
 સમ્યગ્યોગનિગ્રહો ગુપ્તિઃ । ૫ ઈર્યાત્માષૈષણાદાન-
 નિક્ષેપોત્સર્ગાઃ સમિતયઃ । ૬ ઉત્તમઃ ક્ષમામાર્દવાર્જવશૌચ-
 સત્યસંયમતપસ્ત્યાગાકિઞ્ચન્યબ્રહ્મચર્યાણિ ધર્મઃ । ૭
 અનિત્યાશરણસંસારૈકત્વાન્યત્વાશુચિત્વાશ્રવસંવરનિર્જરા-
 લોકબોધિદુર્લભધર્મસ્વાખ્યાતતત્વાનુચિન્તનમનુપ્રેક્ષાઃ । ૮
 માર્ગાચ્યવનનિર્જરાર્થં પરિષોઢવ્યાઃ પરિષહાઃ । ૯
 કુત્પિપાસાશીતોષ્ણદંશમશકનાગ્ન્યા-રતિસ્ત્રીચર્યા-
 નિષદ્યાશય્યાડકોશવધયાયનાડલાભરોગતૃણસ્પર્શ-મલ-
 સત્કારપુરસ્કારપ્રજ્ઞાડજ્ઞાનદર્શનાનિ । ૧૦ સૂક્ષ્મસંપરાય-
 છન્નસ્થવીતરાગયોશ્ચતુર્દશ । ૧૧ એકાદશ જિને । ૧૨
 બાદરસંપરાયે સર્વે । ૧૩ જ્ઞાનાવરણે પ્રજ્ઞાડજ્ઞાને । ૧૪
 દર્શનમોહાન્તરાયયોરદર્શનાલાભૌ । ૧૫ ચારિત્રમોહે

નાગ્ન્યારતિસ્ત્રીનિષઘાડકોશયાયનાસત્કારપુરસ્કારાઃ । ૧૬
 વેદનીયે શેષાઃ । ૧૭ એકાદયો ભાજયા યુગપદેકોન-
 વિંશતેઃ । ૧૮ સામાયિક-ચ્છેદોપસ્થાપ્ય-પરિહારવિશુદ્ધિ-
 સૂક્ષ્મસંપરાયયથાખ્યાનાનિ ચારિત્રમ્ । ૧૯ અનશનાવમૌદર્ય-
 વૃત્તિપરિસંખ્યાન-રસપરિત્યાગ-વિવિક્તશય્યા-સન-
 કાયક્લેશા બાહ્યં તપઃ । ૨૦ પ્રાયશ્ચિત્ત-વિનય-વૈયાવૃત્ય-
 સ્વાધ્યાય-વ્યુત્સર્ગ-ધ્યાનાન્યુત્તરમ્ । ૨૧ નવચતુર્દશ-
 પચ્ચદ્વિભેદં યથાક્રમં પ્રાગ્ધ્યાનાત્ । ૨૨ આલોચન-
 પ્રતિક્રમણ-તદુભયવિવેક-વ્યુત્સર્ગ-તપશ્છેદ-પરિહારો-
 પસ્થાપનાનિ । ૨૩ જ્ઞાનદર્શનચારિત્રોપચારાઃ । ૨૪
 આચાર્યો-પાધ્યાય-તપસ્વિ-શૈક્ષક-ગ્લાન-ગણ-કુલ-સંઘ-
 સાધુ-સમનોજ્ઞાનામ્ । ૨૫ વાયના-પૃથ્વનાડનુપ્રેક્ષાડભ્નાય-
 ધર્મોપદેશાઃ । ૨૬ બાહ્યાભ્યન્તરોપધ્યોઃ । ૨૭ ઉત્તમસંહનન-
 સ્યૈકાગ્રચિન્તાનિરોધો ધ્યાનમ્ । ૨૮ આ મુહૂર્તાત્ । ૨૯
 આર્તરૌદ્રધર્મશુક્લાનિ । ૩૦ પરે મોક્ષહેતૂ । ૩૧ આર્તમ-
 મનોજ્ઞાનાં સમ્પ્રયોગે તદ્વિપ્રયોગાય સ્મૃતિસમન્વાહારઃ । ૩૨
 વેદનાયાશ્ચ ૩૩ વિપરીતં મનોજ્ઞાનામ્ । ૩૪ નિદાનં ચ । ૩૫
 તદવિરતદેશવિરતપ્રમત્તસંયતાનામ્ । ૩૬ હિંસા-હનૃત-સ્તેય-
 વિખયસંરક્ષણેભ્યો રૌદ્રમવિરતદેશવિરતયોઃ । ૩૭
 આજ્ઞાડપાય-વિપાક-સંસ્થાનવિગયાય ધર્મમપ્રમત્તસંયતસ્ય ।
 ૩૮ ઉપશાન્તક્ષીણકપાયયોશ્ચ । ૩૯ શુક્લે ચાઘે પૂર્વવિદઃ ।
 ૪૦ પરે કેવલિનઃ । ૪૧ પૃથક્ત્વૈકત્વવિતર્કસૂક્ષ્મક્રિયા-

ડપ્રતિપાતિવ્યુપરતક્રિયાનિવૃત્તીનિ । ૪૨ તત્ત્વેકકાયયોગા-
 યોગાનામ્ । ૪૩ એકાશ્રયે સવિતર્કે પૂર્વે । ૪૪ અવિચારં
 દ્વિતીયમ્ । ૪૫ વિતર્કઃ શ્રુતમ્ । ૪૬ વિચારોડર્યવ્ય-
 ઙ્જનયોગસંક્રાન્તિઃ । ૪૭ સમ્યગ્દૃષ્ટિ-શ્રાવક-વિરતા-
 નન્તવિયોજક-દર્શનમોહક્ષપકોપશમકોપશાન્ત-મોહક્ષપક-
 ક્ષીણમોહ-જિનાઃ ક્રમશોડસઙ્ખ્યેયગુણનિર્જરાઃ । ૪૮ પુલાક-
 બકુશ-કુશીલનિર્ગ્રન્થ-સ્નાતકા નિર્ગ્રન્થાઃ । ૪૯ સંયમ-
 શ્રુતપ્રતિસેવના-તીર્થ-લિજ્જ-લેશ્યોપપાત-સ્થાનવિકલ્પતઃ
 સાધ્યાઃ ।

॥ અથ દશમોઽધ્યાયઃ ॥

૧ મોહક્ષયાદ્ જ્ઞાનદર્શનાવરણાન્તરાયક્ષયાચ્ચ કેવલમ્
 ૨ બન્ધહેત્વભાવનિર્જરાભ્યામ્ । ૩ કૃત્સ્નકર્મક્ષયો મોક્ષઃ । ૪
 ઔપશમિકાદિભવ્યત્વાભાવાચ્ચાન્યત્ર કેવલ-સમ્યક્ત્વજ્ઞાન-
 દર્શનસિદ્ધત્વેભ્યઃ । ૫ તદનન્તરમૂર્ધ્વં ગચ્છત્યાલોકાન્તાત્ ।
 ૬ પૂર્વપ્રયોગાદસજ્જત્વાદ્ બન્ધચ્છેદાત્તથાગતિપરિણામાચ્ચ
 તદ્ગતિઃ । ૭ ક્ષેત્રકાલ-ગતિલિજ્જ-તીર્થ-ચારિત્ર-પ્રત્યેક-
 બુદ્ધબોધિતજ્ઞાનાવગાહનાન્તર-સઙ્ખ્યાલ્પબહુત્વતઃ સાધ્યાઃ ।

ઇતિ શ્રીતત્ત્વાર્થાધિગમસૂત્રાણિ ॥

॥ કારિકા-૨ ॥

- એવં તત્ત્વપરિજ્ઞાના-દ્વિરક્તસ્યાત્મનો ભૃશમ્ ।
નિરાસ્રવત્વાચ્છિન્નાયાં, નવાયાં કર્મસન્તતૌ ॥ ૧
- પૂર્વાર્જિતં ક્ષપયતો, યથોક્તૈઃ ક્ષયહેતુભિઃ ।
સંસારબીજં કાત્સ્ન્યેન, મોહનીયં પ્રહીયતે ॥ ૨
- તતોડન્તરાયજ્ઞાનઘ્ન-દર્શનઘ્નાન્યનન્તરમ્ ।
પ્રહીયન્તેડસ્ય યુગપત્, ત્રીણિ કર્માણ્યશેષતઃ ॥ ૩
- ગર્ભસૂચ્યાં વિનષ્ટાયાં, યથા તાલો વિનશ્યતિ ।
તથા કર્મક્ષયં યાતિ, મોહનીયે ક્ષયં ગતે ॥ ૪
- તતઃ ક્ષીણયતુષ્કર્મા, પ્રાપ્તોડથાખ્યાતસંયમમ્ ।
બીજબન્ધનનિર્મુક્તઃ, સ્નાતકઃ પરમેશ્વરઃ ॥ ૫
- શેષકર્મફલાપેક્ષઃ, શુદ્ધો બુદ્ધો નિરામયઃ ।
સર્વજ્ઞઃ સર્વદર્શી ચ, જિનો ભવતિ કેવલી ॥ ૬
- કૃત્સ્નકર્મક્ષયાદૂર્ધ્વ, નિર્વાણમધિગચ્છતિ ।
યથા દગ્ધેન્ધનો વહ્નિ-નિરુપાદાનસન્તતિઃ ॥ ૭
- દગ્ધે બીજે યથાડત્યન્તં, પ્રાદુર્ભવતિ નાડ્કુરઃ ।
કર્મબીજે તથા દગ્ધે, નારોહતિ ભવાડ્કુરઃ ॥ ૮
- તદનન્તરમેવોર્ધ્વ-માલોકાન્તાત્ સ ગચ્છતિ ।
પૂર્વપ્રયોગાસજ્જત્વ-બન્ધચ્છેદોર્ધ્વગૌરવૈઃ ॥ ૯
- કુલાલચક્રે દોલાયા-મિષૌ ચાપિ યથેષ્યતે ।
પૂર્વપ્રયોગાત્કર્મેહ, તથા સિદ્ધગતિઃ સ્મૃતા ॥ ૧૦

મૃલ્લેપસજ્જનિર્મોક્ષા-ઘથા દૃષ્ટાપ્સ્વલાબુનઃ ।	
કર્મસજ્જવિનિર્મોક્ષા-તથા સિદ્ધગતિઃ સ્મૃતા ॥	૧૧
એરણ્ડયન્ત્રપેડાસુ, બન્ધચ્છેદાઘથા ગતિઃ ।	
કર્મબન્ધનવિચ્છેદા-ત્સિદ્ધસ્યાપિ તથેષ્યતે ॥	૧૨
ઊર્ધ્વગૌરવધર્માણો, જીવા ઇતિ જિનોત્તમૈઃ ।	
અધોગૌરવધર્માણઃ પુદ્ગલા ઇતિ ચોદિતમ્ ॥	૧૩
યથાઢધસ્તિર્યગૂર્ધ્વ ચ, લોષ્ટવાય્વગ્નિવીતયઃ ।	
સ્વભાવતઃ પ્રવર્તન્તે, તથોર્ધ્વ ગતિરાત્મનામ્ ॥	૧૪
અતસ્તુ ગતિવૈકૃત્ય-મેષાં યદુપલભ્યતે ।	
કર્મણઃ પ્રતિઘાતાય્ય, પ્રયોગાય્ય તદિષ્યતે ॥	૧૫
અધસ્તિર્યગથોર્ધ્વ ચ, જીવાનાં કર્મજા ગતિઃ ।	
ઊર્ધ્વમેવ તુ તદ્ધર્મા, ભવતિ ક્ષીણકર્મણામ્ ॥	૧૬
દ્રવ્યસ્ય કર્મણો યદ્વ-દુત્પત્ત્યારમ્ભવીતયઃ ।	
સમં તથૈવ સિદ્ધસ્ય, ગતિમોક્ષભવક્ષયાઃ ॥	૧૭
ઉત્પત્તિશ્ચ વિનાશશ્ચ, પ્રકાશતમસોરિહ ।	
યુગપદ્ ભવતો યદ્વત્, તથા નિર્વાણકર્મણોઃ ॥	૧૮
તન્વી મનોજ્ઞા સુરભિઃ પુણ્યા પરમભાસ્વરા ।	
પ્રાગભારા નામ વસુધા, લોકમૂર્ધ્નિ વ્યવસ્થિતા ॥	૧૯
નૃલોકતુલ્યવિષ્કમ્ભા, સિતચ્છત્રનિભા શુભા ।	
ઊર્ધ્વ તસ્યાઃ ક્ષિતેઃ સિદ્ધા, લોકાન્તે સમવસ્થિતાઃ ॥	૨૦
તાદાત્મ્યાદુપયુક્તાસ્તે, કેવલજ્ઞાનદર્શનૈઃ ।	
સમ્યક્ત્વસિદ્ધતાવસ્થા-હેત્વભાવાય્ય નિષ્ક્રિયાઃ ॥	૨૧

તતોડપ્યૂર્ધ્વ ગતિસ્તેષાં, કસ્માન્નાસ્તીતિ ચેન્મતિઃ ।	
ધર્માસ્તિકાયસ્યાભાવાત્, સ હિ હેતુર્ગતેઃ પરઃ ॥	૨૨
સંસાર-વિષયાતીતં, મુક્તાનામવ્યયં સુખમ્ ।	
અવ્યાબાધમિતિ પ્રોક્તં, પરમં પરમર્ષિભિઃ ॥	૨૩
સ્યાદેતદશરીરસ્ય, જન્તોર્નષ્ટાષ્ટકર્મણઃ ।	
કથં ભવતિ મુક્તસ્ય, સુખમિત્યત્ર મે શૃણુ ॥	૨૪
લોકે ચતુર્ષ્વિહાર્યેષુ, સુખશબ્દઃ પ્રયુજ્યતે ।	
વિષયે વેદનાડભાવે, વિપાકે મોક્ષ એવ ચ ॥	૨૫
સુખો વહ્નિઃ સુખો વાયુ-વિષયેષ્વિહ કથ્યતે ।	
દુઃખાભાવે ચ પુરુષઃ, સુખિતોડસ્મીતિ મન્યતે ॥	૨૬
પુણ્યકર્મવિપાકાચ્ચ, સુખમિષ્ટેન્દ્રિયાર્થજમ્ ।	
કર્મકલેશવિમોક્ષાચ્ચ, મોક્ષે સુખમનુત્તમમ્ ॥	૨૭
સુખપ્રસુપ્તવત્કેચિ-દિચ્છન્તિ પરિનિર્વૃત્તિમ્ ।	
તદયુક્તં ક્રિયાવત્વા-ત્સુખાનુશયતસ્તથા ॥	૨૮
શ્રમકલમમદવ્યાધિ-મદનેભ્યશ્ચ સમ્ભવાત્ ।	
મોહોત્પત્તેર્વિપાકાચ્ચ, દર્શનઘ્નસ્ય કર્મણઃ ॥	૨૯
લોકે તત્સદૃશો હ્યર્થઃ, કૃત્સ્નેડપ્યન્યો ન વિદ્યતે ।	
ઉપમીયેત તદ્દેન, તસ્માન્નિરુપમં સુખમ્ ॥	૩૦
લિઙ્ગપ્રસિદ્ધેઃ પ્રામાણ્યા-દનુમાનોપમાનયોઃ ।	
અત્યન્તં ચાપ્રસિદ્ધં તદ્, યત્તેનાનુપમં સ્મૃતમ્ ॥	૩૧
પ્રત્યક્ષં તદ્ ભગવતા-મર્હતાં તૈશ્ચ ભાષિતમ્ ।	
ગૃહ્યતેડસ્તીત્યતઃ પ્રાજ્ઞૈર્ન છન્નસ્થ-પરીક્ષયા ॥	૩૨

॥ प्रशस्तिः ॥

- वायकमुष्यस्य शिव-श्रियः प्रकाशयशसः प्रशिष्येण ।
शिष्येण धोषनन्दि-क्षमणस्यैकादशाङ्गविदः ॥ १
- वायनया य मडावायकक्षमणमुण्डपादशिष्यस्य ।
शिष्येण वायकाचार्यभूलनाम्नः प्रथितकीर्तः ॥ २
- न्यग्रोधिकाप्रसूतेन विहरता पुरवरे कुसुमनाम्नि ।
कौन्तीषणिना स्वातितनयेन वात्सीसुतेनार्धम् ॥ ३
- अर्द्धयनं सम्य-ग्गुरुकमेषागतं समुपधार्य ।
दुःभार्तं य दुरागम-विहृतमतिं लोकमवलोक्य ॥ ४
- धृष्टमुच्यैर्नागरवायकेन सत्त्वानुकम्पया दृढम् ।
तत्त्वार्थाधिगमाभ्यं, स्पष्टमुमास्वातिना शास्त्रम् ॥ ५
- यस्तत्त्वार्थाधिगमाभ्यं, ज्ञास्यति य करिष्यते य तत्रोक्तम् ।
सोऽव्याबाधसुभाभ्यं, प्राप्स्यत्यगिरेण परमार्थम् ॥ ६

પૂર્વાચાર્યશ્રીરત્નશેખરસૂરિસમુદ્ધતા

॥ સંબોધસત્તરી ॥

- નમિઊણ તિલોઅગુરું, લોઆલોઅપ્પયાસયં વીરં ।
સંબોહસત્તરિ-મહં, રએમિ ઉદ્ધારગાહાહિં ॥ ૧
- સેયંબરો ય આસંબરો ય, બુદ્ધો અ અહવ અણ્ણો વા ।
સમભાવભાવિઅપ્પા, લહેઈ મુક્ખં ન સંદેહો ॥ ૨
- અઠ્ઠસદોસરહિઓ, દેવો ધમ્મોવિ નિઉણદયસહિઓ ।
સુગુરુવિ બંભયારી, આરંભપરિગ્ગહા વિરઓ ॥ ૩
- અણ્ણાણ કોહ મય માણ, લોહ માયા રઈ ય અરઈ ય ।
નિદ્ધા સોઅ અલિયવયણ, ચોરિઆમચ્છરભયા ય ॥ ૪
- પાણિવહ પેમ કીલા-પસંગ હાસા ય જસ્સ એ દોસા ।
અઠ્ઠારસવિ પણ્ણકા, નમામિ દેવાહિદેવં તં ॥ ૫
- સવ્વાઓ વિ નઈઓ, કમેણ જહ સાયરંમિ નિવડંતિ ।
તહ ભગવઈ અહિંસં, સવ્વે ધમ્મા સમિલ્લંતિ ॥ ૬
- સસરીરે વિ નિરીહા, બજ્જભ્ભિંતરપરિગ્ગહવિમુક્કા ।
ધમ્મોવગરણમિત્તં, ધરંતિ ચારિત્તરક્ખકા ॥ ૭
- પંચિંદિયદમણપરા, જિણ્ણુત્તસિદ્ધંતગહિયપરમત્થા ।
પંચસમિયા તિગુત્તા, સરણં મહ એરિસા ગુરુણો ॥ ૮
- પાસત્થો ઓસણ્ણો હોઈ, કુસીલો તહેવ સંસત્તો ।
અહઇંદો વિ ય એએ, અવંદણિજ્જા જિણમયંમિ ॥ ૯
- પાસત્થાઈ વંદમાણસ્સ, નેવ કિત્તી ન નિજ્જરા હોઈ ।
જાયઈ કાયકિલેસો, બંધો કમ્મસ્સ આણાઈ ॥ ૧૦

જે બંભચેરભટ્ટા, પાએ પાડંતિ બંભયારીણં ।
 તે હુંતિ ટુંટમુંટા, બોહી વિ સુદુલ્લહા તેસિં ॥ ૧૧
 દંસણભટ્ટો ભટ્ટો, દંસણભટ્ટસ્સ નત્થિ નિવ્વાણં ।
 સિજ્જંતિ ચરણરહિઆ, દંસણરહિઆ ન સિજ્જંતિ ॥ ૧૨
 તિત્થચરસમો સૂરી, સમ્મં જો જિણમયં પયાસેઈ ।
 આણં ચ અઈક્કંતો, સો કાપુરિસો ન સપ્પુરિસો ॥ ૧૩
 જહ લોહસિલા અપ્પંપિ, બોલએ તહ વિલગ્ગપુરિસંપિ ।
 ઈય સારંભો ચ ગુરુ, પરમપ્પાણં ચ બોલેઈ ॥ ૧૪
 કિઈકમ્મં ચ પસંસા, સુહસીલજણંમિ કમ્મબંધાય ।
 જે જે પમાયઠાણા, તે તે ઉવવૂહિયા હુંતિ ॥ ૧૫
 એવં ણાગિણ સંસગ્ગિં-, દંસણાલાવસંથવં ।
 સંવાસં ચ હિયાકંખી, સવ્વોવાએહિ વજ્જએ ॥ ૧૬
 અહ ગિલઈ ગલઈ ઉઅરં, અહવા પચ્ચુગ્ગલંતિ નયણાઈ ।
 હા વિસમા કજ્જગઈ, અહિણા છચ્છુંદરી ગહિઆ ॥ ૧૭
 કો ચક્કવટ્ટિરિદ્ધિં, ચઈઉં દાસત્તણં સમભિલસઈ ।
 કો વર રયણાઈ મુત્તું, પરિગિણહઈ ઉવલખંડાઈ ॥ ૧૮
 નેરઈયાણ વિ દુક્ખં, જિજ્ઞઝઈ કાલેણ કિં પુણ નરાણં ।
 તા ન ચિરં તુહ હોઈ, દુક્ખમિણં મા સમુવ્વિયસુ ॥ ૧૯
 વરં અગ્ગિંમિ પવેસો, વરં વિસુદ્ધેણ કમ્મણા મરણં ।
 મા ગહિયવ્વયભંગો, મા જ્ઞાં ખલિઅસીલસ્સ ॥ ૨૦
 અરિહં દેવો ગુરુણો, સુસાહુણો જિણમયં મહ પમાણં ।
 ઈચ્ચાઈ સુહો ભાવો, સમ્મત્તં ભિંતિ જગગુરુણો ॥ ૨૧

- લબ્ભઈ સુરસામિત્તં, લબ્ભઈ પહુઅત્તણં ન સંદેહો ।
 એગં નવરિ ન લબ્ભઈ, દુલ્લહરયણં વ સમ્મત્તં ॥ ૨૨
- સમ્મત્તંમિ ઉ લદ્ધે, વિમાણવજ્જં ન બંધએ આઉં ।
 જઈવિ ન સમ્મત્તજઢો, અહવ ન બદ્ધાઉઓ પુવ્વિં ॥ ૨૩
- દિવસે દિવસે લક્ખં, દેઈ સુવણ્ણસ્સ ખંડિયં એગો ।
 ઈયરો પુણ સામાઈયં, કરેઈ ન પહુપ્પએ તસ્સ ॥ ૨૪
- નિંદપસંસાસુ સમો, સમો અ માણાવમાણકારીસુ ।
 સમસયણ-પરયણમણો, સામાઈયસંગઓ જીવો ॥ ૨૫
- સામાઈયં તુ કાઉં, ગિહકજ્જં જો ય ચિંતએ સઢ્ઠો ।
 અટ્ટવસટ્ટોવગઓ, નિરત્થયં તસ્સ સામઈયં ॥ ૨૬
- પડિરૂવાઈ ચઉદસ, ખંતીમાઈ ય દસવિહો ધમ્મો ।
 બારસ ય ભાવણાઓ, સૂરિગુણા હંતિ છત્તીસં ॥ ૨૭
- છવ્વયછકાયરક્ખા, પંચિંદિયલોહનિગ્ગહો ખંતી ।
 ભાવવિસોહિ પડિલે-હણાઈ કરણે વિસુદ્ધી ય ॥ ૨૮
- સંજમજોએ જીત્તો, અકુસલમણવયણકાયસંરોહો ।
 સીયાઈપીડસહણં, મરણંતુવસગ્ગસહણં ચ ॥ ૨૯
- સત્તાવીસગુણેહિં, એએહિં જો વિભૂસિઓ સાહૂ ।
 તં પણમિજ્જઈ ભત્તિ-બ્ભરેણ હિયએણ રે જીવ ! ॥ ૩૦
- ધમ્મરયણસ્સ જુગ્ગો, અક્ખુદ્ધો રૂવવં પગઈસોમો ।
 લોગપ્પિઓ અકૂરો, ભીરૂ અસઢો સુદક્ખિણ્ણો ॥ ૩૧
- લજ્જાલુઓ દયાલૂ, મજ્જત્થો સોમદિટ્ઠિ-ગુણરાગી ।
 સક્કહ-સુપક્ખજીત્તો, સુદીહદંસી વિસેસણૂ ॥ ૩૨

વુઢાણુગો વિણીઓ, કયણુઓ પરહિઅત્થકારી અ ।
 તહ ચેવ લદ્ધલક્ખો, ઈગવીસગુણો હવઈ સઢો ॥ ૩૩
 કત્થ અમ્હારિસા પાણી, દૂસમાદોસદૂસિઆ ।
 હા અણાહા કહં હુંતા, ન હુંતો જઈ જિણાગમો ॥ ૩૪
 આગમં આયરંતેણં, અત્તણો હિયકંખિણા ।
 તિત્થનાહો ગુરુ ધમ્મો, સવ્વે તે બહુમણિયા ॥ ૩૫
 સુહસીલાઓ સચ્છં-દયારિણો વેરિણો સિવપહસ્સ ।
 આણાભદ્ધાઓ બહુ-જણાઓ મા ભણહ સંઘુ ત્તિ ॥ ૩૬
 એગો સાહૂ એગા ય, સાહુણી સાવઓવિ સઢી વા ।
 આણાજુત્તો સંઘો, સેસો પુણ અઢ્ઢિસંઘાઓ ॥ ૩૭
 નિમ્મલનાણપહાણો, દંસણજુત્તો ચરિત્તગુણવંતો ।
 તિત્થયરાણ ય પુજ્જો, વુચ્ચઈ એયારિસો સંઘો ॥ ૩૮
 જહ તુસખંડણ-મયમંડણાણિ, રુઈયાણિ સુણ્ણરણંમિ ।
 વિહલાઈ તહ જાણસુ, આણારહિયં અણુદ્ધાણં ॥ ૩૯
 આણાઈ તવો આણાઈ, સંજમો તહ ય દાણમાણાએ ।
 આણારહિઓ ધમ્મો, પલાલ-પુલ્લૂ વ પડિહાઈ ॥ ૪૦
 આણાખંડણકારી, જઈવિ તિકાલં મહાવિભૂઈએ ।
 પૂએઈ વીયરાયં, સવ્વંપિ નિરત્થયં તસ્સ ॥ ૪૧
 રણ્ણો આણાભંગે, ઈક્કુ ચ્ચિય હોઈ નિગ્ગહો લોએ ।
 સવ્વણ્ણુઆણભંગે, અણંતસો નિગ્ગહો હોઈ ॥ ૪૨
 જહ ભોયણમવિહિકયં, વિણાસએ વિહિકયં જિયાવેઈ ।
 તહ અવિહિકઓ ધમ્મો, દેઈ ભવં વિહિકઓ મુક્ખં ॥ ૪૩

મેરુસ્સ સરિસવસ્સ ય, જત્તિયમિત્તં તુ અંતરં હોઈ ।
 દવ્વત્થય-ભાવત્થય-અંતરમિહ તત્તિયં નેયં ॥ ૪૪
 ઉક્કોસં દવ્વત્થયં, આરાહિય જાઈ અચ્ચયં જાવ ।
 ભાવત્થએણ પાવઈ, અંતમુહુત્તેણ નિવ્વાણં ॥ ૪૫
 જત્થ ય મુણિણો કયવિક્કયાઈ, કુવ્વંતિ નિચ્ચપબ્ભકા ।
 તં ગચ્છં ગુણસાયર, વિસં વ દૂરં પરિહરિજ્જા ॥ ૪૬
 જત્થ ય અજ્જાલદ્ધં, પડિગ્ગહમાઈ ય વિવિહમુવગરણં ।
 પડિભુંજઈ સાહૂહિં, તં ગોયમ ! કેરિસં ગચ્છં ? ॥ ૪૭
 જહિં નત્થિ સારણા, વારણા ય પડિયોયણા ય ગચ્છમ્મિ ।
 સો અ અગચ્છો ગચ્છો, સંજમકામીહિ મુત્તવ્વો ॥ ૪૮
 ગચ્છં તુ ઉવેહંતો, કુવ્વઈ દીહં ભવં વિહીએ ઉ ।
 પાલંતો પુણ સિજ્જઈ, તઈઅ-ભવે ભગવઈસિદ્ધં ॥ ૪૯
 જત્થ હિરણ્ણસુવણ્ણં, હત્થેણ પરાણગં પિ નો છિપ્પે ।
 કારણસમલ્લિયંપિ હુ, ગોયમ ! ગચ્છં તયં ભણિયં ॥ ૫૦
 પુઢવિદ્દગઅગણિમારુઅ-વણસ્સઈ તહ તસાણ વિવિહાણં ।
 મરણંતે વિ ન પીડા, કીરઈ મણસા તયં ગચ્છં ॥ ૫૧
 મૂલગુણેહિં વિમુક્કં, બહુગુણકલિયંપિ લલ્લિસંપણ્ણં ।
 ઉત્તમકુલેવિ જાયં, નિદ્ધાડિજ્જઈ તયં ગચ્છં ॥ ૫૨
 જત્થ ય ઉસહાદીણં, તિત્થયરાણં સુરિંદમહિયાણં ।
 કમ્મઢ્ઢવિમુક્કાણં, આણં ન ખલિજ્જઈ સ ગચ્છો ॥ ૫૩
 જત્થ ય અજ્જાહિં સમં, થેરાવિ ન ઉલ્લવંતિ ગયદસણા ।
 ન ય ઝાયંતિત્થીણં, અંગોવંગાઈ તં ગચ્છં ॥ ૫૪

વજજેઈ અપ્પમત્તો, અજજાસંસગ્ગિં અગ્ગિવિસસરિસીં ।
 અજજાણુયરો સાહૂ, લહઈ અકિત્તિં ખુ અચિરેણં ॥ ૫૫
 જો દેઈ કણયકોડિં, અહવા કારેઈ કણયજિણભવણં ।
 તસ્સ ન તત્તિયપુણ્ણં, જત્તિય બંભવ્વએ ધરિએ ॥ ૫૬
 સીલં કુલઆહરણં, સીલં રૂવાણ ઉત્તમં રૂવં ।
 સીલં ચિય પંડિચ્ચં, સીલં ચિય નિરુવમં ધમ્મં ॥ ૫૭
 વરં વાહી વરં મચ્ચૂ, વરં દારિદ્ધસંગમો ।
 વરં અરણ્ણવાસો અ, મા કુમિત્તાણ સંગમો ॥ ૫૮
 અગીયત્થકુસીલેહિં, સંગં તિવિહેણ વોસિરે ।
 મુક્ખમગ્ગાંમિ મે વિગ્ધં, પહંમિ તેણગે જહા ॥ ૫૯
 ઉમ્મગ્ગદેસણાએ, ચરણં નાસંતિ જિણવરિંદાણં ।
 વાવણ્ણદંસણા ખલુ, ન હુ લબ્ભા તારિસા દઢ્ઢં ॥ ૬૦
 પરિવારપૂઅહેતિ, ઓસણ્ણાઈણ વાડણુવિત્તીએ ।
 ચરણકરણં નિગૂહઈ, તં દુલ્લહબોહિઅં જાણ ॥ ૬૧
 અંબસ્સ ય નિંબસ્સ ય, દુણ્ણંપિ સમાગયાઈં મૂલાઈં ।
 સંસગ્ગેણ વિણ્ણો, અંબો નિંબત્તણં પત્તો ॥ ૬૨
 પક્કણકુલે વસંતો, સઉણીપારોવિ ગરહિઓ હોઈ ।
 ઈય ગરહિયા સુવિહિઆ, મજ્જિ વસંતા કુસીલાણં ॥ ૬૩
 ઉત્તમજણસંસગ્ગી, સીલદરિદ્ધંપિ કુણઈ સીલઢં ।
 જહ મેરુગિરિવિલગ્ગં, તણંપિ કણગત્તણમુવેઈ ॥ ૬૪
 નવિ તં કરેઈ અગ્ગી, નેવ વિસં નેવ કિણ્ણસપ્પો અ ।
 જં કુણઈ મહાદોસં, તિવ્વં જીવસ્સ મિચ્છત્તં ॥ ૬૫

કદં કરેસિ અપ્પં, દમેસિ અત્થં ચએસિ ધમ્મત્થં ।
 ઇક્કં ન ચયસિ મિચ્છત્ત-વિસલલવં જેણ બુદ્ધિહિસિ ॥ ૬૬
 જયણા ય ધમ્મજણણી, જયણા ધમ્મસ્સ પાલણી ચેવ ।
 તવવુદ્ધિકરી જયણા, એગંતસુહાવહા જયણા ॥ ૬૭
 જં અજિજ્ઞં ચરિત્તં, દેસૂણાએ વિ પુવ્વકોડીએ ।
 તં પિ કસાઈયમિત્તો, હારેઈ નરો મુહૂત્તેણં ॥ ૬૮
 કોહો પીઈં પણાસેઈ, માણો વિણયનાસણો ।
 માયા મિત્તાણિ નાસેઈ, લોહો સવ્વવિણાસણો ॥ ૬૯
 ખંતી સુહાણ મૂલં, મૂલં ધમ્મસ્સ ઉત્તમા ખંતી ।
 હરઈ મહાવિજ્ઞા ઈવ, ખંતી દુરિયાઈં સવ્વાઈં ॥ ૭૦
 સયં ગેહં પરિચ્ચજ્જ, પરગેહં ચ વાવડે ।
 નિમિત્તેણ ચ વવહરઈ, પાવસમણુ ત્તિ વુચ્ચઈ ॥ ૭૧
 દુદ્ધદહીવિગઈઓ, આહારેઈ અભિક્ખણં ।
 ન કરેઈ તવોકમ્મં, પાવસમણુ ત્તિ વુચ્ચઈ ॥ ૭૨
 મજ્જં વિસયકસાયા, નિદ્ધા વિકહા ય પંચમી ભણિયા ।
 એએ પંચ પમાયા, જીવં પારેતિ સંસારે ॥ ૭૩
 જઈ ચઉદસપુવ્વધરો, વસઈ નિગોએસુહ-ણંતયં કાલં ।
 નિદ્ધાપમાયવસગો, તા હોહિસિ કહ તુમં જીવ ॥ ૭૪
 હયં નાણં ક્રિયાહીણં, હયા અણ્ણાણઓ ક્રિયા ।
 પાસંતો પંગુલો દહ્ધો, ધાવમાણો અ અંધઓ ॥ ૭૫
 સંજોગ-સિદ્ધીઈ ફલં વયંતિ, ન હુ એગચક્કેણ રહો પયાઈ ।
 અંધો ય પંગૂ ય વણે સમિચ્ચા, તે સંપઉત્તા નગરં પવિટ્ઠા ૭૬

સુખહુંપિ સુઅમહીઅં, કિં કાહી ચરણવિખહીણસ્સ ? ।
 અંધસ્સ જહ પલિત્તા, દીવસયસહસ્સકોડીઓ ॥ ૭૭
 અખંપિ સુઅમહીઅં, પયાસગં હોઈ ચરણજુત્તસ્સ ।
 ઈક્કોવિ જહ પઈવો, સચક્ખુઅસ્સ પયાસેઈ ॥ ૭૮
 દંસણ-વય-સામાઈય-, પોસહ-પડિમા-અબંભ-સચ્ચિત્તે ।
 આરંભ પેસઉદ્દિઠ્ઠં, વજજએ સમણભૂએ અ ॥ ૭૯
 સંપત્તદંસણાઈ, પઈદિયહં જઈજણાઓ નિસુણેઈ ।
 સામાયારિં પરમં, જો ખલુ તં સાવગં બિંતિ ॥ ૮૦
 જહા ખરો ચંદણભારવાહી, ભારસ્સ ભાગી ન હુ ચંદણસ્સ ।
 એવં ખુ નાણી ચરણેણ હીણો, નાણસ્સ ભાગી ન હુ સુગઈએ
 તહિં પંચિંદિઆ જીવા, ઈત્થીજોણીનિવાસિણો ।
 મણુઆણં નવલક્ખા, સવ્વે પાસઈ કેવલી ॥ ૮૨
 ઈત્થીણં જોણિમજ્જે, હવંતિ બેઈંદિયા અસંખા ય ।
 ઉપ્પજજંતિ ચયંતિ ય, સમુચ્છિમા તહ અસંખા ॥ ૮૩
 પુરિસેણ સહગયાએ, તેસિં જીવાણ હોઈ ઉદ્ધવણં ।
 વેણુઅદ્દિઠ્ઠંતેણં, તત્તાઈ-સિલાગનાએણં ॥ ૮૪
 ઈત્થીણ જોણિમજ્જે, ગબ્ભગયા ચેવ હુંતિ નવલક્ખા ।
 ઈક્કો ય દુન્નિ તિન્નિવિ, લક્ખપુહુતં તુ ઉક્કોસં ॥ ૮૫
 મેહુણસણ્ણાઝ્ઢો, નવલક્ખ હણેઈ સુહુમજીવાણં ।
 તિત્થયરેણં ભણિયં, સદ્ધહિયવ્વં પયત્તેણં ॥ ૮૬
 અસંખયા થીનરમેહુણાઓ, મુચ્છંતિ પંચિંદિયમાણુસાઓ ।
 નિસેસઅંગાણ વિભત્તિચંગે, ભણઈ જિણો પણ્ણવણાઉવંગે ८૭

- મજજે મહુંમિ મંસંમિ, નવણીયંમિ ચઉત્થએ ।
ઉપ્પજજંતિ અસંખા, તવ્વણ્ણા તત્થ જંતુણો ॥ ૮૮
- આમાસુ અ પક્કાસુ અ, વિપચ્ચમાણાસુ મંસપેસીસુ ।
સયયં ચિય ઉવવાઓ, ભણિઓ અ નિગોઅજ્જવાણં ॥ ૮૯
- આજમ્મં જં પાવં, બંધઈ મિચ્છત્તસંજ્જુઓ કોઈ ।
વયભંગં કાઉમાણો, બંધઈ તં ચેવ અઢ્ઢગુણં ॥ ૯૦
- સયસહસ્સાણ નારીણં, પિટ્ટં ફાડેઈ નિગ્ધિણો ।
સત્તઢ્ઢમાસિએ ગબ્ભે, તપ્પડંતે નિક્કત્તઈ ॥ ૯૧
- તં તસ્સ જત્તિયં પાવં, તં નવગુણિયમેલિયં હુજ્જા ।
એગિત્થિયજ્જોગેણં, સાહૂ બંધિજ્જ મેહુણઓ ॥ ૯૨
- અખંડિયચારિત્તો, વયધારી જો વ હોઈ ગિયત્થો ।
તસ્સ સગાસે દંસણ-વયગહણં સોહિકરણં ચ ॥ ૯૩
- અદામલયપમાણે, પુઢવીકાએ હવંતિ જે જીવા ।
તે પારેવયમિત્તા, જંબૂદીવે ન માયંતિ ॥ ૯૪
- એગંમિ ઉદ્દગબિંદુંમિ, જે જીવા જિણવરેહિં પણ્ણત્તા ।
તે વિ અ સરિસવમિત્તા, જંબૂદીવે ન માયંતિ ॥ ૯૫
- વરંટતંદુલમિત્તા, તેઉકાએ હવંતિ જે જીવા ।
તે જઈ ખસખસમિત્તા, જંબૂદીવે ન માયંતિ ॥ ૯૬
- જે લિંબપત્તમિત્તા, વાઉકાએ હવંતિ જે જીવા ।
તે મત્થયલિક્ખમિત્તા, જંબૂદીવે ન માયંતિ ॥ ૯૭
- અસુઈઢાણે પડિઆ, ચંપગમાલા ન કીરઈ સીસે ।
પાસત્થાઈઢાણેસુ, વઢ્ઢમાણો તહ અપુજ્જો ॥ ૯૮

છકકમદસમદુવાલસેહિં, માસદ્ધમાસખમણેહિં ।
 ઈત્તો ઉ અણેગગુણા, સોહી જિમિયસ્સ નાણિસ્સ ॥ ૯૯
 જં અન્નાણી કમ્મં, ખવેઈ બહુઆહિં વાસકોડીહિં ।
 તન્નાણી તિહિં ગુત્તો, ખવેઈ ઉસ્સાસમિત્તેણં ॥ ૧૦૦
 જિણપવયણવુઢ્ઠિકરં, પભાવગં નાણદંસણગુણાણં ।
 વઢ્ઠંતો જિણદવ્વં, તિત્થયરત્તં લહઈ જીવો ॥ ૧૦૧
 જિણપવયણવુઢ્ઠિકરં, પભાવગં નાણદંસણગુણાણં ।
 ભક્ખંતો જિણદવ્વં, અણંતસંસારિઓ હોઈ ॥ ૧૦૨
 ભક્ખેઈ જો ઉવેક્ખેઈ, જિણદવ્વં તુ સાવઓ ।
 પણ્ણાહીણો ભવે જીવો, લિપ્પઈ પાવકમ્મુણા ॥ ૧૦૩
 ચેઈઅદવ્વવિણાસે, રિસિધાએ પવયણસ્સ ઉહાહે ।
 સંજઈયઉત્થભંગે, મૂલગ્ગી બોહિલાભસ્સ ॥ ૧૦૪
 સુવ્વઈ દુગ્ગયનારી, જગગુરુણો સિંદુવારકુસુમેહિં ।
 પૂઆપણિહાણેણં, ઉપ્પણ્ણા તિયસલોગંમિ ॥ ૧૦૫
 તિત્થયરત્તં સમ્મત્ત-ખાઈયં સત્તમીઈ તઈયાએ ।
 સાહૂણ વંદણેણં, બદ્ધં ચ દસારસીહેણં ॥ ૧૦૬
 અકસિણપવત્તગાણં, વિરયાવિરયાણ એસ ખલુ જીત્તો ।
 સંસારપયણુકરણે, દવ્વત્થએ કૂવદ્ધિકંતો ॥ ૧૦૭
 અણથોવં વણથોવં, અગ્ગીથોવં કસાયથોવં ચ ।
 ન હુ ભે વીસસિઅવ્વં, થોવં પિ હુ તં બહુ હોઈ ॥ ૧૦૮
 જં દુક્કડં તિ મિચ્છા, તં ભુજજો કારણં અપૂરંતો ।
 તિવિહેણ પડિક્કંતો, તસ્સ ખલુ દુક્કડં મિચ્છા ॥ ૧૦૯

જં દુક્કંડં તિ મિચ્છા, તં ચેવ નિસેવઈ પુણો પાવં ।
 પચ્ચક્ખ-મુસાવાઈ, માયાનિયડીપ્પસંગો અ ॥ ૧૧૦
 મિ તિ મિઉ મદવત્તે, છ તિ દોસાણ છાયણે હોઈ ।
 મિ તિ અ મેરાઈ ઠિઓ, દુ તિ દુગંછામિ અપ્પાણં ॥૧૧૧
 ક તિ કંડં મે પાવં, ડ તિ ય ડેવેમિ તં ઉવસમેણં ।
 એસો મિચ્છામિદુક્કંડં-પચ્ચક્ખરત્થો સમાસેણં ॥ ૧૧૨
 નામં ઠવણાતિત્થં, દવ્વતિત્થં ચ ભાવતિત્થં ચ ।
 ઇક્કિક્કં પિ ય ઇત્તો-ડણેગવિહં હોઈ નાયવ્વં ॥ ૧૧૩
 દાહોવસમં તણહાઈ, છેયણં મલપવાહણં ચેવ ।
 તિહિં અત્થેહિં નિઉત્તં, તમ્હા તં દવ્વઓ તિત્થં ॥ ૧૧૪
 કોહંમિ ઉ નિગ્ગહિએ, દાહસ્સુવસમણં હવઈ તિત્થં ।
 લોહંમિ ઉ નિગ્ગહિએ, તણહાએ છેયણં હોઈ ॥ ૧૧૫
 અદ્ધવિહં કમ્મરયં, બહુએહિં ભવેહિં સંચિયં જમ્હા ।
 તવસંજમેણ ધોવઈ, તમ્હા તં ભાવઓ તિત્થં ॥ ૧૧૬
 દંસણનાણચરિત્તેસુ, નિઉત્તં જિણવરેહિં સવ્વેહિં ।
 તિસુ અત્થેસુ નિઉત્તં, તમ્હા તં ભાવઓ તિત્થં ॥ ૧૧૭
 સવ્વો પુવ્વકયાણં, કમ્માણં પાવએ ફલવિવાગં ।
 અવરાહેસુ ગુણેસુ અ, નિમિત્તમિત્તં પરો હોઈ ॥ ૧૧૮
 ધારિજજઈ ઇત્તો જલનિહી વિ, કલ્લોલભિણ્ણકુલસેલો ।
 ન હુ અણ્ણજમ્મનિમ્મિય-સુહાસુહો કમ્મપરિણામો ॥૧૧૯
 અકયં કો પરિભુંજઈ, સકયં નાસિજજ કસ્સ કિર કમ્મં ? ।
 સકયમણુભુંજમાણો, કીસ જણો દુમ્મણો હોઈ ॥ ૧૨૦

પોસેઈ સુહભાવે, અસુહાઈ ખવેઈ નત્થિ સંદેહો ।
 છિંદઈ નરયતિરિયગઈ, પોસહવિહિ-અપ્પમત્તો ય ॥ ૧૨૧
 વરગંધપુષ્પઅક્ખય-પઈવફલધૂવનીરપત્તેહિં ।
 નેવિજ્જવિહાણેણ ય, જિણપૂઆ અઢહા ભણિયા ॥ ૧૨૨
 ઉવસમઈ દુરિયવગ્ગં, હરઈ દુહં કુણઈ સયલસુક્ખાઈ ।
 ચિંતાઈયંપિ ફલં, સાહઈ પૂઆ જિણંદાણં ॥ ૧૨૩
 ધણ્ણાણં વિહિજોગો, વિહિપક્ખારાહગા સયા ધણ્ણા ।
 વિહિબહુમાણા ધણ્ણા, વિહિપક્ખ-અદ્દસગા ધણ્ણા ॥ ૧૨૪
 સંવેગમણો સંબોહ-સત્તરિં જો પઢેઈ ભવ્વજિવો ।
 સિરિજયસેહરઠાણં, સો લહઈ નત્થિ સંદેહો ॥ ૧૨૫
 શ્રીમન્નાગપુરીયાહ્વ-તપોગણકજ્જરુણાઃ ।
 જ્ઞાનપીયૂષપૂર્ણાજ્ઞાઃ, સૂરીન્દ્રા જયશેખરાઃ ॥ ૧
 તેષાં પત્કજમધુપાઃ, સૂરયો રત્નશેખરાઃ ।
 સારસૂત્રાત્ સમુદ્ધૃત્ય, ચક્રુઃ સંબોધસપ્તતિમ્ ॥ ૨

पूर्वाचार्यश्रीसोमप्रभसूरिरचितः

॥ सिन्दूर-प्रकरः ॥

सिन्दूरप्रकरस्तपःकरिशिरःकोडे कषायाडटवी-
द्यावार्यिर्नियय; प्रबोधदिवस-प्रारम्भ-सूर्योदयः ।
मुक्तिस्त्री-कुयकुम्भ-कुङ्कुमरसः श्रेयस्तरोः पल्लव-,
प्रोल्लासः कमयोर्नभद्युतिभरः पार्श्वप्रभोः पातु वः ॥ १
सन्तः सन्तु मम प्रसन्नमनसो वायां विचारोद्यताः,
सूतेडम्भः कमलानि तत्परिमलं वाता वितन्वन्ति यत् ।
किंवाभ्यर्थनयानया यद्वि गुणोडस्त्यासां ततस्ते स्वयं,
कर्तारः प्रथनं न येदथ यशःप्रत्यर्थिना तेन किम् ॥ २
त्रिवर्ग-संसाधन-मन्तरेण, पशोरिवायुर्विफलं नरस्य ।
तत्राडपि धर्मं प्रवरं वदन्ति, न तं विना यद्भवतोऽर्थकामौ उ
यः प्राप्य दुष्प्रापमिदं नरत्वं, धर्मं न यत्नेन करोति भूढः ।
क्लेशप्रबन्धेन स लब्धमब्धौ, यिन्तामणिं पातयति प्रमादात्
स्वर्णस्थाले क्षिपति स रजः पादशौचं विधत्ते,
पीयूषेण प्रवरकरिणं वाहयत्यैन्धमारम् ।
यिन्तारत्नं विकिरति करादायसोडायनार्थ-
यो दुष्प्रापं गमयति मुधा मर्त्यजन्म प्रभक्तः ॥ ५
ते धत्तूरतरुं वपन्ति भवने, प्रोन्मूल्य कल्पद्रुमं,
यिन्तारत्नमपास्य कायशकलं स्वीकुर्वते ते जडाः ।
विकीय द्विरदं गिरीन्द्रसदृशं कीलन्ति ते रासभं,
ये लब्धं परिहृत्य धर्ममधमा धावन्ति भोगाशया ॥ ६

અપારે સંસારે, કથમપિ સમાસાદ્ય નૃભવં,
 ન ધર્મ યઃ કુર્યાદ્વિષયસુખ-તૃષ્ણા-તરલિતઃ ।
 બ્રુહન્ પારાવારે પ્રવરમપહાય પ્રવહણં,
 સ મુખ્યો મૂર્ખાણામુપલમુપલબ્ધું પ્રયતતે ॥ ૭
 ભક્તિં તીર્થકરે ગુરૌ જિનમતે સફ્ધે ચ હિંસાહનૃત-,
 સ્તેયાબ્રહ્મ-પરિગ્રહાદ્યુપરમં ક્રોધાદ્યરીણાં જયમ્ ।
 સૌજન્યં ગુણિસજ્જમિન્દ્રિયદમં દાનં તપો ભાવનાં,
 વૈરાગ્યં ચ કુરુષ્વ નિર્વૃત્તિપદે યદ્યસ્તિ ગન્તું મનઃ ॥ ૮
 પાપં લુપ્પતિ દુર્ગતિં દલયતિ વ્યાપાદયત્યાપદં,
 પુણ્યં સચ્ચિનુતે શ્રિયં વિતનુતે પુષ્ણાતિ નીરોગતામ્ ।
 સૌભાગ્યં વિદધાતિ પલ્લવયતિ પ્રીતિં પ્રસૂતે યશઃ,
 સ્વર્ગં યચ્છતિ નિર્વૃત્તિં ચ રચયત્યર્ચાહતાં નિર્મિતા ॥ ૯
 સ્વર્ગસ્તસ્ય ગૃહાઞ્જણં સહયરી સામ્રાજ્યલક્ષ્મીઃ શુભા,
 સૌભાગ્યાદિ-ગુણાવલિર્વિલસતિ સ્વૈરં વપુર્વેશ્મનિ ।
 સંસારઃ સુતરઃ શિવં કરતલ-ક્રોડે લુઠત્યગ્જસા,
 યઃ શ્રદ્ધાભર-ભાજનં જિનપતેઃ પૂજાં વિધત્તે જનઃ ॥ ૧૦
 કદાચિન્નાતફ્કઃ કુપિત ઇવ પશ્યત્યભિમુખં,
 વિદૂરે દારિદ્ર્યં ચકિતમિવ નશ્યત્યનુદિનમ્ ।
 વિરક્તા કાન્તેવ ત્યજતિ કુગતિઃ સજ્જમુદયો,
 ન મુગ્ધત્યભ્યર્ષાં સુહૃદિવ જિનાર્યાં રચયતઃ ॥ ૧૧
 યઃ પુષ્પૈર્જિનમર્યતિ સ્મિતસુરસ્ત્રીલોચનૈઃ સોડર્યતે,
 યસ્તં વન્દતે એકશસ્ત્રિજગતા સોડહર્નિશં વન્દતે ।
 યસ્તં સ્તૌતિ પરત્ર વૃત્રદમનસ્તોમેન સ સ્તૂયતે,
 યસ્તં ધ્યાયતિ કલૃપ્તકર્મનિધનઃ સ ધ્યાયતે યોગિભિઃ ॥ ૧૨

અવદ્યમુક્તે પથિ યઃ પ્રવર્તતે,
 પ્રવર્તયત્યન્યજનં ચ નિઃસ્પૃહઃ ।
 સ એવ સેવ્યઃ સ્વહિતૈષિણા ગુરુઃ,
 સ્વયં તરંસ્તારયિતું ક્ષમઃ પરમ્ ॥

૧૩

વિદલયતિ કુબોધં બોધયત્યાગમાર્થ,
 સુગતિકુગતિમાર્ગો પુણ્યપાપે વ્યનક્તિ ।
 અવગમયતિ કૃત્યાકૃત્યભેદં ગુરુર્યો,
 ભવજલનિધિપોતસ્તં વિના નાડસ્તિ કશ્ચિત્ ॥

૧૪

પિતા માતા બ્રાતા, પ્રિયસહચરી સૂનુનિવહઃ,
 સુહૃત્સ્વામી માઘત્કરિભટરથાશ્વઃ પરિકરઃ ।
 નિમજ્જન્તં જન્તું નરકકુહરે રક્ષિતુમલં,
 ગુરોર્ધર્માધર્મપ્રકટનપરાત્કોડપિ ન પરઃ ॥

૧૫

કિં ધ્યાનેન ભવત્વશેષવિષય-ત્યાગૈસ્તપોભિઃ કૃતં,
 પૂર્ણં ભાવનયાડલમિન્દ્રિયદમૈઃ પર્યાપ્તમાપ્તાગમૈઃ ।
 કિં ત્વેકં ભવનાશનં કુરુ ગુરુપ્રીત્યા ગુરોઃ શાસનં;
 સર્વે યેન વિના વિનાથબલવત્ સ્વાર્થાય નાડલં ગુણાઃ ॥૧૬

ન દેવં નાદેવં ન શુભગુરુમેવં ન કુગુરું,
 ન ધર્મં નાડધર્મં ન ગુણપરિણદ્ધં ન વિગુણમ્ ।
 ન કૃત્યં નાડકૃત્યં ન હિતમહિતં નાપિ નિપુણં,
 વિલોકન્તે લોકા જિનવચનચક્ષુર્વિરહિતાઃ ॥

૧૭

માનુષ્યં વિફલં વદન્તિ હૃદયં વ્યર્થં વૃથા શ્રોત્રયો-
 નિર્માણં ગુણદોષભેદકલનાં તેષામસંભાવિનીમ્ ।
 દુર્વારં નરકાન્ધકૂપપતનં મુક્તિં બુધા દુર્લભાં,
 સાર્વજ્ઞઃ સમયો દયારસમયો યેષાં ન કર્ણાતિથિઃ ॥

૧૮

પીયૂષં વિષવજ્જલં જવલનવત્તેજસ્તમઃસ્તોમવ-
 ન્મિત્રં શાત્રવવત્ સજં ભુજગવચ્ચિન્તામણિં લોષ્ઠવત્ ।
 જયોત્સ્નાં ગ્રીષ્મજઘર્મવત્ સ મનુતે કારુણ્યપણ્યાપણં,
 જૈનેન્દ્રં મતમન્યદર્શનસમં યો દુર્મતિર્મન્યતે ॥ ૧૯

ધર્મ જાગરયત્યઘં વિઘટયત્યુત્થાપયત્યુત્પથં,
 ભિન્તે મત્સરમુચ્છિનન્તિ કુનયં મથ્નાતિ મિથ્યામતિમ્ ।
 વૈરાગ્યં વિતનોતિ પુષ્યતિ કૃપાં મુષ્ણાતિ તૃષ્ણાં ચ ય-
 તજજૈનં મતમર્ચતિ પ્રથયતિ ધ્યાયત્યધીતે કૃતી ॥ ૨૦

રત્નાનામિવ રોહણ-ક્ષિતિધરઃ ખં તારકાણામિવ,
 સ્વર્ગઃ કલ્પમહીરુહામિવ સરઃ પદ્મકેરુહાણામિવ ।
 પાથોધિઃ પયસામિવેન્દુમહસાં સ્થાનં ગુણાનામસા-
 વિત્યાલોચ્ય વિરચ્યતાં ભગવતઃ સદ્ધસ્ય પૂજાવિધિઃ ॥ ૨૧

યઃ સંસાર-નિરાસ-લાલસ-મતિર્મુક્ત્યર્થમુત્તિષ્ઠતે,
 યં તીર્થં કથયન્તિ પાવનતયા યેનાડસ્તિ નાડન્યઃ સમઃ ।
 યસ્મૈ તીર્થપતિર્નમસ્યતિ સતાં યસ્માચ્છુભં જાયતે,
 સ્ફૂર્તિર્યસ્ય પરા વસન્તિ ચ ગુણા યસ્મિન્સ સદ્ધોડર્યતામ્ ॥ ૨૨

લક્ષ્મીસ્તં સ્વયમભ્યુપૈતિ રભસા કીર્તિસ્તમાલિજ્ઞતિ,
 પ્રીતિસ્તં ભજતે મતિઃ પ્રયતતે તં લબ્ધુમુત્કણ્ઠયા ।
 સ્વઃશ્રીસ્તં પરિરબ્ધુમિચ્છતિ મુહુર્મુક્તિસ્તમાલોકતે,
 યઃ સદ્ધં ગુણરાશિકેલિસદનં શ્રેયોરુચિઃ સેવતે ॥ ૨૩

યદ્ભક્તેઃ ફલમર્હદાદિપદવીમુખ્યં કૃષેઃ શસ્યવત્,
 ચક્રિત્વં ત્રિદશેન્દ્રતાદિ તૃણવત્ પ્રાસજ્જિકં ગીયતે ।

શક્તિં યન્મહિમસ્તુતૌ ન દધતે વાયોડપિ વાયસ્પતેઃ,
સઙ્ઘઃ સોડઘહરઃ પુનાતુ ચરણન્યાસૈઃ સતાં મન્દિરમ્ ॥ ૨૪

કીડાભૂઃ સુકૃતસ્ય દુષ્કૃતરજઃસંહારવાત્યા ભવો-
દન્વન્નોર્વ્યસનાગ્નિમેઘપટલી સઙ્કેતદૂતી શ્રિયામ્ ।
નિઃશ્રેણિસ્ત્રિદિવૌકસઃ પ્રિયસખી મુક્તેઃ કુગત્યર્ગલા,
સત્ત્વેષુ ક્રિયતાં કૃપૈવ ભવતુ કલેશૈરશેષૈઃ પરૈઃ ॥ ૨૫

યદિ ગ્રાવા તોયે તરતિ તરણિર્યદ્યુદયતિ,
પ્રતીચ્યાં સપ્તાર્ચિર્યદિ ભજતિ શૈત્યં કથમપિ ।
યદિ ક્ષ્માપીઠં સ્યાદુપરિ સકલસ્યાડપિ જગતઃ,
પ્રસૂતે સત્ત્વાનાં તદપિ ન વધઃ ક્વાડપિ સુકૃતમ્ ॥ ૨૬

સ કમલવનમગ્નેર્વાસરં ભાસ્વદસ્તા-
દમૃતમુરગવક્ત્રાત્સાધુવાદં વિવાદાત્ ।
રુગપગમમજ્જણાજ્જીવિતં કાલકૂટા-
દભિલષતિ વધાઘઃ પ્રાણિનાં ધર્મમિચ્છેત્ ॥ ૨૭

આયુર્દીર્ઘતરં વપુર્વરતરં ગોત્રં ગરીયસ્તરં,
વિત્તં ભૂરિતરં બલં બહુતરં સ્વામિત્વમુચ્ચૈસ્તરમ્ ।
આરોગ્યં વિગતાન્તરં ત્રિજગતિ શ્લાઘ્યત્વમલ્પેતરં,
સંસારામ્બુનિધિં કરોતિ સુતરં ચેતઃ કૃપાર્દ્રાન્તરમ્ ॥ ૨૮

વિશ્વાસાયતનં વિપત્તિદલનં દેવૈઃ કૃતારાધનં,
મુક્તેઃ પથ્યદનં જલાગ્નિશમનં વ્યાઘ્રોરગ-સ્તમ્ભનમ્ ।
શ્રેયઃ સંવનનં સમૃદ્ધિજનનં સૌજન્ય-સગ્જીવનં,
કીર્ત્તેઃ કેલિવનં પ્રભાવભવનં સત્યં વચઃ પાવનમ્ ॥ ૨૯

યશો યસ્માદ્ ભસ્મીભવતિ વનવહ્નેરિવ વનં,
 નિદાનં દુઃખાનાં યદવનિરુહાણાં જલમિવ ।
 ન યત્ર સ્યાચ્છાયાડડતપ ઈવ તપઃસંયમકથા,
 કથચિત્તન્મિથ્યા વચનમભિધત્તે ન મતિમાન્ ॥ ૩૦

અસત્યમપ્રત્યયમૂલકારણં, કુવાસનાસન્ન સમૃદ્ધિવારણમ્ ।
 વિપન્નિદાનં પરવચ્ચનોર્જિતં, કૃતાપરાધં કૃતિભિર્વિવર્જિતમ્
 તસ્યાઽગ્નિર્જલમર્ણવઃ સ્થલમરિર્મિત્રં સુરાઃ કિક્કરાઃ,
 કાન્તારં નગરં ગિરિર્ગૃહમહિર્માલ્યં મૃગારિર્મૃગઃ ।
 પાતાલં બિલમસ્ત્રમુત્પલદલં વ્યાલઃ શૃગાલો વિષં,
 પીયૂષં વિષમં સમં ચ વચનં સત્યાચ્ચિતં વક્તિ યઃ ॥ ૩૨
 તમભિલષતિ સિદ્ધિસ્તં વૃણીતે સમૃદ્ધિ-
 સ્તમભિસરતિ કીર્તિર્મુચ્યતે તં ભવાર્તિઃ ।
 સ્પૃહયતિ સુગતિસ્તં નેક્ષતે દુર્ગતિસ્તં,
 પરિહરતિ વિપત્તં યો ન ગૃહ્ણાત્યદત્તમ્ ॥ ૩૩

અદત્તં નાડડદત્તે કૃતસુકૃતકામઃ કિમપિ યઃ
 શુભશ્રેણિસ્તસ્મિન્ વસતિ કલહંસીવ કમલે ।
 વિપત્તસ્માદ્ દૂરં વ્રજતિ રજનીવામ્બરમણે-
 વિનીતં વિદ્યેવ ત્રિદિવશિવલક્ષ્મીર્ભજતિ તમ્ ॥ ૩૪

યન્નિર્વર્તિતકીર્તિધર્મનિધનં સર્વાગસાં સાધનં,
 પ્રોન્મીલદ્વધબન્ધનં વિરચિતકલિષ્ટાશયોદ્બોધનમ્ ।
 દૌર્ગત્યૈકનિબન્ધનં કૃતસુગત્યાશ્લેષસંરોધનમ્,
 પ્રોત્સર્પત્પ્રધનં જિઘૃક્ષતિ ન તદ્ ધીમાનદત્તં ધનમ્ ॥ ૩૫

પરજનમનઃપીડાકીડાવનં વધભાવના-
 ભવનમવનિવ્યાપિવ્યાપલ્લતાધનમણ્ડલમ્ ।
 કુગતિગમને માર્ગઃ સ્વર્ગાપવર્ગપુરાર્ગલં,
 નિયતમનુપાદેયં સ્તેયં નૃણાં હિતકાઙ્ક્ષિણામ્ ॥ ૩૬
 દત્તસ્તેન જગત્યકીર્તિપટહો ગોત્રે મષીકૂર્યક-,
 શ્વારિત્રસ્ય જલાઞ્જલિર્ગુણગણારામસ્ય દાવાનલઃ ।
 સઙ્કેતઃ સકલાપદાં શિવપુરદ્વારે કપાટો દઢઃ,
 કામાર્તસ્ત્યજતિ પ્રબોધયતિ વા સ્વસ્ત્રીં પરસ્ત્રીં ન યઃ ॥ ૩૭
 વ્યાઘ્રવ્યાલજલાનલાદિવિપદસ્તેષાં વ્રજન્તિ ક્ષયં,
 કલ્યાણાણિ સમુલ્લસન્તિ વિબુધાઃ સાન્નિધ્યમધ્યાસતે ।
 કીર્તિઃ સ્ફૂર્તિમિયર્તિ યાત્યુપયયં ધર્મઃ પ્રણશ્યત્યઘં,
 સ્વર્નિર્વાણસુખાણિ સન્નિદધતે યે શીલમાભિભ્રતે ॥ ૩૮
 હરતિ કુલકલઙ્કં લુપ્તયતે પાપપઙ્કં,
 સુકૃતમુપચિનોતિ શ્લાઘ્યતામાતનોતિ ।
 નમયતિ સુરવર્ગં હન્તિ દુર્ગોપસર્ગં,
 રચયતિ શુચિ શીલં સ્વર્ગમોક્ષૌ સલીલમ્ ॥ ૩૯
 તોયત્યગ્નિરપિ સ્વજત્યહિરપિ વ્યાઘ્રોડપિ સારજ્ઞતિ,
 વ્યાલોડપ્યશ્વતિ પર્વતોડપ્યુપલતિ ક્ષ્વેડોડપિ પીયૂષતિ ।
 વિઘ્નોડપ્યુત્સવતિ પ્રિયત્યરિરપિ કીડાતડાગત્યપાં-,
 નાથોડપિ સ્વગૃહત્યટવ્યપિ નૃણાં શીલપ્રભાવાદ્ધ્રુવમ્ ॥ ૪૦
 કાલુષ્યં જનયન્ જડસ્ય રચયન્ ધર્મદ્રુમોન્મૂલનં,
 ક્લિશ્યન્નીતિકૃપાક્ષમાક્રમલિની-લોભામ્બુધિં વર્દ્ધયન્ ।

मर्यादातटमुद्रुजन् शुभमनो-हंसप्रवासं दिशन्,
किं न क्लेशकरः परिग्रहणदीपूरः प्रवृद्धिं गतः ॥ ४१

कलहकलमविन्ध्यः क्रोधगृध्रशमशानं,
व्यसनभुजगरन्त्रं द्वेषदस्युप्रदोषः ।
सुकृतवनदवाग्निर्मर्दवाम्भोदवायु-
नयनलिनतुषारोऽत्यर्थमर्थानुरागः ॥ ४२

प्रत्यर्था प्रशमस्य मित्रमधृतेर्मोहस्य विश्रामभूः,
पापानां अनिरापदां पदमसद्द्व्यानस्य लीलावनम् ।
व्याक्षेपस्य निधिर्मदस्य सशिवः शोकस्य हेतुः क्लेशः,
केलीवेशम परिग्रहः परिहृतेर्योग्यो विविक्तात्मनाम् ॥ ४३

वह्निस्तृप्यति नेच्यनैरिह यथा नाभ्मोत्तिरभ्मोनिधि-
स्तद्वन्मोहधनो धनैरपि धनैर्जन्तुर्न सन्तुष्यति ।
न त्वेवं मनुते विमुच्य विभवं निःशेषमन्यं भवं,
यात्यात्मा तदहं मुधैव विदधाम्येनांसि भूयांसि किम् ॥ ४४

यो मित्रं मधुनो विकार-करणे सन्त्रास-सम्पादने,
सर्पस्य प्रतिबिम्बमज्जदहने सप्तार्चिषः सोदरः ।
यैतन्यस्य निषूदने विषतरोः सप्रह्वयारी यिरं,
स क्रोधः कुशलाभिलाषकुशलैः प्रोन्मूलमुन्मूल्यताम् ॥ ४५

इलति कलित-श्रेयःश्रेणि-प्रसूनपरम्परः,
प्रशमपयसा सिक्तो मुक्तिं तपश्चरणद्रुमः ।
यदि पुनरसौ प्रत्यासत्तिं प्रकोपदविर्बुधो,
भजति लभते भस्मीभावं तदा विह्वलोदयः ॥ ४६

સન્તાપં તનુતે ભિનન્તિ વિનયં સૌહાર્દમુત્સાદય-
 ત્યુદ્દેગં જનયત્યવઘવયનં સૂતે વિધતે કલિમ્ ।
 કીર્તિં કૃન્તાતિ દુર્ભતિં વિતરતિ વ્યાહન્તિ પુણ્યોદયં,
 દત્તે યઃ કુગતિં સ હાતુમુચિતો રોષઃ સદોષઃ સતામ્ ॥ ૪૭
 યો ધર્મ દહતિ દ્રુમં દવ ઇવોન્મજ્જાતિ નીતિં લતાં,
 દન્તીવેન્દુકલાં વિધુન્તુદ ઇવ ક્લિશ્નાતિ કીર્તિં નૃણામ્ ।
 સ્વાર્થં વાયુરિવામ્બુદં વિઘટયત્યુલ્લાસયત્યાપદં,
 તૃષ્ણાં ધર્મ ઇવોચિતઃ કૃતકૃપાલોપઃ સ કોપઃ કથમ્ ॥ ૪૮
 યસ્માદાવિ-ર્ભવતિ વિતતિ-ર્દુસ્તરાપન્નદીનાં,
 યસ્મિન્ શિષ્ટાભિરુચિતગુણ-ગ્રામનામાપિ નાસ્તિ ।
 યશ્ચ વ્યાપ્તં વહતિ વધધી-ધૂમ્યયા ક્રોધદાવં,
 તં માનાદ્રિં પરિહર દુરારોહમૌચિત્યવૃત્તેઃ ॥ ૪૯
 શમાલાનં ભગ્જન્, વિમલમતિનાડીં વિઘટયન્,
 કિરન્ દુર્વાક્ષ-પાંશુત્કરમગણયન્નાગમશૃણિમ્ ।
 ભ્રમન્નૂર્વ્યાં સ્વૈરં વિનયનયવીર્થીં વિદલયન્,
 જનઃ કં નાડનર્થં જનયતિ મદાન્ધો દ્વિપ ઇવ ॥ ૫૦
 ઔચિત્યાચરણં વિલુમ્પતિ પયોવાહં નભસ્વાનિવ,
 પ્રધ્વંસં વિનયં નયત્યહિરિવ પ્રાણસ્પૃશાં જીવિતમ્ ।
 કીર્તિં કેરવિણીં મતઙ્ગજ ઇવ પ્રોન્મૂલયત્યગ્જસા,
 માનો નીચ ઇવોપકારનિકરં હન્તિ ત્રિવર્ગં નૃણામ્ ॥ ૫૧
 મુષ્ણાતિ યઃ કૃતસમસ્તસમીહિતાર્થ-
 સગ્જીવનં વિનય-જીવિતમજ્જભાજમ્ ।
 જાત્યાદિમાન-વિષજં વિષમં વિકારં,
 તં માર્દવામૃતરસેન નયસ્વ શાન્તિમ્ ॥ ૫૨

कुशल-जनन-वन्ध्यां, सत्य-सूर्यास्त-सन्ध्यां,

कुगतियुवतिमालां मोहमातङ्ग-शालाम् ।

शम-कमल-हिमानीं दुर्यशो-राजधानीं,

व्यसनशत-सहायां दूरतो मुञ्च मायाम् ॥

५३

विधाय मायां विविधैरुपायैः, परस्य ये वञ्चनमायरन्ति ।

ते वञ्चयन्ति त्रिदिवापवर्ग-सुखान्मोहामोहसखाः स्वमेव ॥

मायामविश्वास-विलासमन्दिरं,

दुराशयो यः कुरुते धनाशया ।

सोऽनर्थसार्थं न पतन्तमीक्षते,

यथा बिडालो लगुडं पयः पिबन् ॥

५५

मुग्धप्रतारणपरायणमुज्जिज्झीते,

यत्पाटवं कपटलम्पटयित्तवृत्तेः ।

अर्थत्युपप्लवमश्यमिडाऽप्यकृत्वा,

नाऽपथ्यभोजनमिवामय-मायतौ तत् ॥

५६

यद्गुर्गामटवीमटन्ति विकटं कामन्ति देशान्तरं,

गाहन्ते गहनं समुद्रमतनु-क्लेशां कृषिं कुर्वते ।

सेवन्ते कृपणां पतिं गजघटा-सङ्घट्टदुःसञ्चरं,

सर्पन्ति प्रधनं धनान्धितधियस्तल्लोभविस्फूर्जितम् ॥ ५७

मूलं मोहविषद्रुमस्य सुकृताम्भोराशिकुम्भोद्भवः,

कोधाग्नेररशिः प्रतापतरशि-प्रच्छादने तोयदः ।

कीडासन्न क्लेर्विवेकशशिनः स्वर्भानुरापन्नदी-

सिन्धुः कीर्तिलताकलाप-कलभो लोभः पराभूयताम् ॥ ५८

નિઃશેષધર્મવનદાહ-વિજૃમ્ભમાણે,
 દુઃખૌઘભસ્મનિ વિસર્પદકીર્તિધૂમે ।
 બાઢં ધનેન્ધનસમાગમદીપ્યમાને,
 લોભાનલે શલભતાં લભતે ગુણૌઘઃ ॥ ૫૯

જાતઃ કલ્પતરુઃ પુરઃ સુરગવી તેષાં પ્રવિષ્ટા ગૃહં,
 ચિન્તારત્નમુપસ્થિતં કરતલે પ્રાપ્તો નિધિઃ સન્નિધિમ્ ।
 વિશ્વં વશ્યમવશ્યમેવ સુલભાઃ સ્વર્ગાપવર્ગશ્રિયો,
 યે સન્તોષમશેષદોષદહન-ધ્વંસામ્બુદં બિભ્રતે ॥ ૬૦

વરં ક્ષિપ્તઃ પાણિઃ કુપિતફણિનો વક્ત્રકુહરે,
 વરં ઝમ્પાપાતો જવલદનલકુણ્ડે વિરચિતઃ ।
 વરં પ્રાસપાન્તઃ સપદિ જઠરાન્તર્વિનિહિતો,
 ન જન્યં દૌર્જન્યં તદપિ વિપદાં સન્ન વિદુષા ॥ ૬૧

સૌજન્યમેવ વિદધાતિ યશશ્ચયં ચ,
 સ્વઃશ્રેયસં ચ વિભવં ચ ભવક્ષયં ચ ।
 દૌર્જન્યમાવહસિ યત્ કુમતે ! તદર્થં,
 ધાન્યેડનલં દિશસિ તજજલસેકસાધ્યે ॥ ૬૨

વરં વિભવવન્ધ્યતા, સુજનભાવભાજાં નૃણા-
 મસાધુચરિતાર્જિતા ન પુનરુજિર્જિતાઃ સમ્પદઃ ।
 કૃશત્વમપિ શોભતે સહજમાયતૌ સુન્દરં,
 વિપાકવિરસા ન તુ શ્વયથુસમ્ભવા સ્થૂલતા ॥ ૬૩

ન બ્રૂતે પરદૂષણં પરગુણં વક્ત્યલ્પમધ્યન્વહં,
 સન્તોષં વહતે પરદ્વિષુ પરાબાધાસુ ધત્તે શુચમ્ ।

સ્વશ્લાઘાં ન કરોતિ નોજઝતિ નયં નૌચિત્યમુલ્લઙ્ઘય-
 ત્યુક્તોપ્યપ્રિયમક્ષમાં ન રચયત્યેતચ્ચરિત્રં સતામ્ ॥ ૬૪
 ધર્મં ધ્વસ્તદયો યશશ્ચ્યુતનયો વિતં પ્રમત્તઃ પુમાન્,
 કાવ્યં નિષ્પ્રતિભસ્તપઃ શમદયાશૂન્યોડલ્પમેધાઃ શ્રુતમ્ ।
 વસ્ત્વાલોકમલોચનશ્ચલમના ધ્યાનં ચ વાઙ્મત્યસૌ,
 યઃ સર્જં ગુણિનાં વિમુચ્ય વિમતિઃ કલ્યાણમાકાઙ્ક્ષતિ ॥૬૫
 હરતિ કુમતિં ભિન્તે મોહં કરોતિ વિવેકિતાં,
 વિતરતિ રતિં સૂતે નીતિં તનોતિ ગુણાવલિમ્ ।
 પ્રથયતિ યશો ધત્તે ધર્મં વ્યપોહતિ દુર્ગતિં,
 જનયતિ નૃણાં કિં નાભીષ્ટં ગુણોત્તમસર્જમઃ ॥ ૬૬
 લબ્ધું બુદ્ધિકલાપમાપદમપાકર્તું વિહર્તું પથિ,
 પ્રાપ્તું કીર્તિમસાધુતાં વિધુવિતું ધર્મં સમાસેવિતુમ્ ।
 રોહ્યું પાપવિપાકમાકલયિતું સ્વર્ગાપવર્ગશ્રિયં,
 ચેત્વં ચિત્ત ! સમીહસે ગુણવતાં સર્જં તદઙ્ગીકુરુ ॥ ૬૭
 હિમતિ મહિમામ્મોજે ચણ્ડાનિલત્યુદયામ્બુદે,
 દ્વિરદતિ દયારામે ક્ષેમક્ષમાભૃતિ વજ્રતિ ।
 સમિધતિ કુમત્યગ્નૌ કન્દત્યનીતિલતાસુ યઃ,
 કિમભિલષતા શ્રેયઃ શ્રેયઃ સ નિર્ગુણસર્જમઃ ? ॥ ૬૮
 આત્માનં કુપથેન નિર્ગમયિતું યઃ શૂકલાશ્વાયતે,
 કૃત્યાકૃત્યવિવેકજીવિતદ્વૈતૌ યઃ કૃષ્ણસર્પાયતે ।
 યઃ પુણ્યદ્રુમખણ્ડખણ્ડનવિધૌ સ્ફૂર્જત્કુઠારાયતે,
 તં લુપ્તવ્રતમુદ્રમિન્દ્રિયગણં જિત્વા શુભંયુર્ભવ ॥ ૬૯

પ્રતિષ્ઠાં યન્નિષ્ઠાં નયતિ નયનિષ્ઠાં વિઘટય-
 ત્યકૃત્યેષ્વાધત્તે મતિમતપસિ પ્રેમ તનુતે ।
 વિવેકસ્યોત્સેકં વિદલયતિ દત્તે ચ વિપદં,
 પદં તદ્દોષાણાં કરણ-નિકુરમ્બં કુરુ વશે ॥ ૭૦

ધત્તાં મૌનમગારમુજ્જતુ, વિધિપ્રાગલ્ભ્યમભ્યસ્યતા-
 મસ્ત્વન્તર્ગણમાગમશ્રમમુપાદત્તાં તપસ્તાપ્યતામ્ ।
 શ્રેયઃ પુઞ્જનિકુઞ્જભઞ્જનમહાવાતં ન ચેદિન્દ્રિય-
 પ્રાતં જેતુમવૈતિ ભસ્મનિહુતં જાનીત સર્વં તતઃ ॥ ૭૧

ધર્મધ્વંસધુરીણમભ્રમરસાવારીણમાપત્રથા-
 લઙ્કર્મીણમશર્મનિર્મિતિકલાપારીણમેકાન્તતઃ ।
 સર્વાન્નીનમનાત્મનીનમનયાત્યન્તીનમિષ્ટે યથા-
 કામીનં કુમતાધ્વનીનમજયન્નક્ષૌઘમક્ષેમભાક્ષ્ ॥ ૭૨

નિમ્નં ગચ્છતિ નિમ્નગેવ નિતરાં નિદ્રેવ વિષ્કમ્બતે,
 ચૈતન્યં મદિરેવ પુષ્યતિ મદં ધૂમ્યેવ દત્તેડન્ધતામ્ ।
 ચાપલ્યં ચપલેવ ચુમ્બતિ દવજવાલેવ તૃષ્ણાં નય-
 ત્યુલ્લાસં કુલટાઙ્ગનેવ કમલા સ્વૈરં પરિભ્રામ્યતિ ॥ ૭૩

દાયાદાઃ સ્મૃહયન્તિ તસ્કરગણા મુષ્ણન્તિ ભૂમિભુજો,
 ગૃહ્ણન્તિ ચ્છલમાકલય્ય હુતભુગ્ભસ્મીકરોતિ ક્ષણાત્ ।
 અમ્ભઃ પ્લાવયતિ ક્ષિતૌ વિનિહિતં યક્ષા હરન્તે હઠાદ્,
 દુર્વૃત્તાસ્તનયા નયન્તિ નિધનં ધિગ્બહ્વધીનં ધનમ્ ॥ ૭૪

નીચસ્યાડપિ ચિરં ચટૂનિ રચયન્ત્યાયાન્તિ નીચૈર્નતિ,
 શત્રોરપ્યગુણાત્મનોડપિ વિદધત્યુચ્ચૈર્ગુણોત્કીર્તનમ્ ।

નિર્વેદં ન વિદન્તિ કિઞ્ચિદ્કૃતશસ્યાપિ સેવાક્રમે,
 કષ્ટં કિં ન મનસ્વિનોડપિ મનુજાઃ કુર્વન્તિ વિત્તાર્થિનઃ ॥ ૭૫
 લક્ષ્મીઃ સર્પતિ નીચમર્ણવપયઃસઙ્ગાદિવામ્ભોજિની,
 સંસર્ગાદિવ કણ્ટકાકુલપદા ન ક્વાડપિ ધત્તે પદમ્ ॥
 ચૈતન્યં વિષસન્નિધેરિવ નૃણામુજ્જાસયત્યઞ્જસા,
 ધર્મસ્થાનનિયોજનેન ગુણિભિર્ગ્રાહ્યં તદસ્યાઃ ફલમ્ ॥ ૭૬
 ચારિત્રં ચિનુતે ધિનોતિ વિનયં જ્ઞાનં નયત્યુન્નતિં,
 પુષ્પાતિ પ્રશમં તપઃ પ્રબલયત્યુલ્લાસયત્યાગમમ્ ॥
 પુણ્યં કન્દલયત્યઘં દલયતિ સ્વર્ગં દદાતિ ક્રમાત્,
 નિર્વાણશ્રિયમાતનોતિ નિહિતં પાત્રે પવિત્રં ધનમ્ ॥ ૭૭
 દારિદ્ર્યં ન તમીક્ષતે ન ભજતે દૌર્ભાગ્યમાલમ્બતે,
 નાડકીર્તિર્ન પરાભવોભિલષતે ન વ્યાધિરાસ્કન્દતિ ॥
 દૈન્યં નાદ્રિયતે દુનોતિ ન દરઃ ક્લિશ્નન્તિ નૈવાપદઃ,
 પાત્રે યો વિતરત્યનર્થદલનં દાનં નિદાનં શ્રિયામ્ ॥ ૭૮
 લક્ષ્મીઃ કામયતે મતિર્મૃગયતે કીર્તિસ્તમાલોકતે,
 પ્રીતિશ્ચુમ્બતિ સેવતે સુભગતા નીરોગતાડડલિજ્જતિ ॥
 શ્રેયઃસંહતિરભ્યુપૈતિ વૃણુતે સ્વર્ગોપભોગસ્થિતિ-
 મુક્તિર્વાઞ્છતિ યઃ પ્રયચ્છતિ પુમાન્ પુણ્યાર્થમર્થં નિજમ્ ૭૯
 તસ્યાસન્ના રતિરનુચરી કીર્તિરુત્કણ્ઠિતા શ્રીઃ,
 સ્નિગ્ધા બુદ્ધિઃ પરિચયપરા ચકવર્તિત્વઋદ્ધિઃ ॥
 પાણૌ પ્રાપ્તા ત્રિદિવકમલા કામુકી મુક્તિસમ્પત્,
 સપ્તક્ષેત્ર્યાં વપતિ વિપુલં વિત્તભીજં નિજં યઃ ॥ ૮૦

યત્પૂર્વાર્જિતકર્મશૈલકુલિશં યત્કામદાવાનલ-
 જવાલાજાલજલં યદુગ્રકરણગ્રામાહિમન્ત્રાક્ષરમ્ ।
 યત્પ્રત્યૂહતમઃસમૂહદિવસં યલ્લબ્ધિલક્ષ્મીલતા-,
 મૂલં તદ્ દ્વિવિધં યથાવિધિ તપઃ કુર્વીત વીતસ્પૃહઃ ॥ ૮૧
 યસ્માદ્વિઘ્નપરમ્પરા વિઘટતે દાસ્યં સુરાઃ કુર્વતે,
 કામઃ શામ્યતિ દામ્યતીન્દ્રિયગણઃ કલ્યાણમુત્સર્પતિ ।
 ઉન્મીલન્તિ મહર્ઘ્યઃ કલયતિ ધ્વંસં ચયઃ કર્મણાં,
 સ્વાધીનં ત્રિદિવં શિવં ચ ભવતિ શ્લાઘ્યં તપસ્તન્ન કિમ્ ૮૨
 કાન્તારં ન યથેતરો જવલયિતું દક્ષો દવાગ્નિં વિના,
 દાવાગ્નિં ન યથા પરઃ શમયિતું શક્તો વિનામ્બોધરમ્ ।
 નિષ્ણાતઃ પવનં વિના નિરસિતું નાન્યો યથામ્બોધરં,
 કર્મોઘં તપસા વિના કિમપરો હર્તુ સમર્થસ્તથા ॥ ૮૩
 સન્તોષસ્થૂલમૂલઃ પ્રશમપરિકરઃ, સ્કન્ધબન્ધપ્રપગ્ચઃ,
 પગ્ચાક્ષીરોધશાખઃ સ્ફુરદભયદલઃ શીલસમ્પત્પ્રવાલઃ ।
 શ્રદ્ધામ્ભઃપૂરસેકાદ્વિપુલકુલબલૈશ્ચર્યસૌન્દર્યભોગઃ,
 સ્વર્ગાદિપ્રાપ્તિપુષ્પઃ શિવપદફલદઃ સ્યાત્તપઃપાદપોડયમ્ ૮૪
 નીરાગે તરુણીકટાક્ષિતમિવ ત્યાગવ્યપેતપ્રભૌ,
 સેવાકષ્ટમિવોપરોપણમિવામ્બોજન્મનામશ્મનિ ।
 વિષ્વગ્વર્ષમિવોષરક્ષિતિતલે દાનાર્હદર્યાતપઃ-
 સ્વાધ્યાયાધ્યયનાદિ નિષ્ફલમનુષ્ઠાનં વિના ભાવનામ્ ॥ ૮૫
 સર્વં જીપ્સતિ પુણ્યમીપ્સતિ દયાં ધિત્સત્યઘં મિત્સતિ,
 ક્રોધં દિત્સતિ દાનશીલતપસાં સાફલ્યમાદિત્સતિ ।

કલ્યાણોપયયં ચિકીર્ષતિ ભવામ્મોધેસ્તટં લિપ્સતે,
 મુક્તિસ્ત્રીં પરિરિપ્સતે યદિ જનસ્તદ્ ભાવયેદ્ ભાવનામ્ ૮૬
 વિવેકવનસારિણીં પ્રશમશર્મસઞ્જવનીં,
 ભવાર્ણવમહાતરીં મદનદાવમેઘાવલીમ્ ।
 ચલાક્ષમૃગવાગુરાં ગુરુકષાયશૈલાશનિં,
 વિમુક્તિપથવેસરીં ભજત ભાવનાં કિં પરૈઃ ॥ ૮૭

ઘનં દત્તં વિત્તં જિનવચનમભ્યસ્તમખિલં,
 ક્રિયાકાણ્ડં ચણ્ડં રચિતમવનૌ સુપ્તમસકૃત્ ।
 તપસ્તીવ્રં તપ્તં ચરણમપિ ચીર્ણં ચિરતરં,
 ન ચેચ્ચિત્તે ભાવસ્તુષવપનવત્સર્વમફલમ્ ॥ ૮૮

યદશુભરજઃપાથો દપ્તેન્દ્રિયદ્વિરદાઙ્કુશં,
 કુશલકુસુમોદ્યાનં માઘન્મનઃકપિશૃંગ્ખલા ।
 વિરતિરમણીલીલાવેશમ સ્મરજવરભેષજં,
 શિવપથરથસ્તદ્વૈરાગ્યં વિમૃશ્ય ભવાડભયઃ ॥ ૮૯

ચણ્ડાનિલસ્ફુરિતમબ્દયયં દવાર્ચિ-
 વૃક્ષવ્રજં તિમિરમણ્ડલમર્કબિમ્બમ્ ।
 વજ્રં મહીધ્રિનિવહં નયતે યથાન્તં,
 વૈરાગ્યમેકમપિ કર્મ તથા સમગ્રમ્ ॥ ૯૦

નમસ્યા દેવાનાં ચરણવરિવસ્યા શુભગુરો-
 સ્તપસ્યા નિઃસીમશ્રમપદમુપાસ્યા ગુણવતામ્ ।
 નિષઘાડરણ્યે સ્યાત્ કરણદમવિઘા ચ શિવદા,
 વિરાગઃ કૂરાગઃક્ષપણનિપુણોડન્તઃ સ્ફુરતિ ચેત્ ॥ ૯૧

ભોગાન્ કૃષ્ણભુજજ્ઞભોગવિષમાન્ રાજયં રજઃસન્નિભં,
 બન્ધૂબન્ધનિબન્ધનાનિ વિષયગ્રામં વિષાન્નોપમમ્ ।
 ભૂતિં ભૂતિસહોદરાં તૃણમિવ સ્ત્રેણં વિદિત્વા ત્યજન્,
 તેષ્વાસક્તિમનાવિલો વિલભતે મુક્તિં વિરક્તઃ પુમાન્ ૮૨
 જિનેન્દ્રપૂજા ગુરુપર્યુપાસ્તિઃ, સત્વાનુકમ્પા શુભપાત્રદાનમ્ ।
 ગુણાનુરાગઃ શ્રુતિરાગમસ્ય, નૃજન્મવૃક્ષસ્ય ફલાન્યમૂનિ ૮૩
 ત્રિસન્ધ્યં દેવાર્યાં વિરચય ચયં પ્રાપય યશઃ,
 શ્રિયઃ પાત્રે વાપં જનય નયમાર્ગં નય મનઃ ।
 સ્મરકોધાધારીન્ દલય કલય પ્રાણિષુ દયાં,
 જિનોક્તં સિદ્ધાન્તં શૃણુ વૃણુ જવાન્મુક્તિકમલામ્ ॥ ૮૪
 કૃત્વાઢર્હત્પદપૂજનં યતિજનં નત્વા વિદિત્વાઢગમં,
 હિત્વા સજ્જમધર્મકર્મઠધિયાં પાત્રેષુ દત્ત્વા ધનમ્ ।
 ગત્વા પદ્ધતિમુત્તમક્રમજીષાં જિત્વાઢન્તરાચિવ્રજં,
 સ્મૃત્વા પગ્વ્યનમસ્કિયાં કુરુ કરકોઢસ્થમિષ્ટં સુખમ્ ॥ ૮૫
 પ્રસરતિ યથા કીર્તિર્દિક્ષુ ક્ષપાકરસોદરા-,
 ઢભ્યુદયજનની યાતિ સ્ફાતિં યથા ગુણસન્તતિઃ ।
 કલયતિ યથા વૃદ્ધિં ધર્મઃ કુકર્મહતિક્ષમઃ,
 કુશલસુલભે ન્યાયે કાર્યં તથા પથિ વર્તનમ્ ॥ ૮૬
 કરે શ્લાઘ્યસ્ત્યાગઃ શિરસિ ગુરુપાદ-પ્રણમનં,
 મુખે સત્યા વાણી શ્રુતમધિગતં ચ શ્રવણયોઃ ।
 હૃદિ સ્વચ્છા વૃત્તિર્વિજયિ ભુજયોઃ પૌરુષમહો,
 વિનાયૈશ્વર્યેણ પ્રકૃતિમહતાં મણ્ડનમિદમ્ ॥ ૮૭

ભવારણ્યં મુક્ત્વા, યદિ જિગમિષુર્મુક્તિનગરીં,
તદાનીં મા કાર્ષીર્વિષયવિષવૃક્ષેષુ વસતિમ્ ।
યતશ્છાયાપ્થેષાં પ્રથયતિ મહામોહમચિરા-,
દયં જન્તુર્યસ્માત્પદમપિ ન ગન્તું પ્રભવતિ ॥ ૯૮

સોમપ્રભા ચાર્યમભા ચ યન્ન, પુંસાં તમઃપદ્મકમપાકરોતિ ।
તદધ્યમુષ્મિન્નુપદેશલેશે, નિશમ્યમાનેડનિશમેતિ નાશમ્ ॥
અભજદજિતદેવા-ચાર્યપટ્ટોદયાદ્રિ-,
દ્યુમણિવિજયસિંહાચાર્યપાદારવિન્દે ।
મધુકરસમતાં યસ્તેન સોમપ્રભેણ,
વ્યરચિ મુનિપ-રાજા સૂક્તમુક્તાવલીયમ્ ॥ ૧૦૦

વાચકપ્રવરશ્રી ઉમાસ્વાતિવિરચિતમ્

॥ શ્રીપ્રશમરતિપ્રકરણમ્ ॥

નાભેયાઘાઃ સિદ્ધાર્થરાજસૂનુચરમાશ્ચરમદેહાઃ ।
પગ્ચ નવ દશ ચ, દશવિધધર્મવિધિવિદો જયન્તિ જિનાઃ ૧
જિનસિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાયાન્ પ્રણિપત્ય સર્વસાધૂંશ્ચ ।
પ્રશમરતિસ્થૈર્યાર્થં વક્ષ્યે જિનશાસનાત્કિઞ્ચિત્ ॥ ૨
યદધ્યનન્તગમપર્યયાર્થહેતુનયશબ્દરત્નાઢ્યમ્ ।
સર્વજ્ઞશાસનપુરં પ્રવેષ્ટુમબહુશ્રુતૈર્દુઃખમ્ ॥ ૩
શ્રુતબુદ્ધિવિભવપરિહીણકસ્તથાપ્યહમશક્તિમવિચિન્ત્ય ।
દ્રમક ઇવાવયવોઽઞ્કમન્વેષ્ટું તત્પ્રવેશેષ્સુઃ ॥ ૪

બહુભિર્જિનવચનાર્ણવપારગતૈઃ કવિવૃષૈર્મહામતિભિઃ ।
 પૂર્વમનેકાઃ પ્રથિતાઃ પ્રશમજનનશાસ્ત્રપદ્ધતયઃ ॥ ૫
 તાભ્યો વિસૃતાઃ શ્રુતવાક્પુલાકિકાઃ પ્રવચનાશ્રિતાઃ કાશ્ચિત્ ।
 પારમ્પર્યાદુચ્છેષિકાઃ કૃપણકેન સંહત્ય ॥ ૬
 તદ્ભક્તિબલાર્પિતયા મયાપ્યવિમલાલ્પયા સ્વમતિશક્ત્યા ।
 પ્રશમેષ્ટતયાનુસૃતા વિરાગમાર્ગેકપદિકેયમ્ ॥ ૭
 યદ્યપ્યવગીતાર્થા ન વા કઠોરપ્રકૃષ્ટભાવાર્થાઃ ।
 સદ્ભિસ્તથાપિ મય્યનુકમ્પૈકરસૈરનુગ્રાહ્યા ॥ ૮
 કોડત્ર નિમિત્તં વક્ષ્યતિ નિસર્ગમતિસુનિપુણોડપિ વાદન્યત્ ।
 દોષમલિનેડપિ સન્તો યદ્ ગુણસારગ્રહણદક્ષાઃ ॥ ૯
 સદ્ભિઃ સુપરિગૃહીતં યત્કિઞ્ચિદપિ પ્રકાશતાં યાતિ ।
 મલિનોડપિ યથા હરિણઃ પ્રકાશતે પૂર્ણચન્દ્રસ્થઃ ॥ ૧૦
 બાલસ્ય યથા વચનં કાહલમપિ શોભતે પિતૃસકાશે ।
 તદ્વત્સજ્જનમધ્યે પ્રલપિતમપિ સિદ્ધિમુપયાતિ ॥ ૧૧
 યે તીર્થકૃતપ્રણીતા ભાવાસ્તદનન્તરૈશ્ચ પરિકથિતાઃ ।
 તેષાં બહુશોડપ્યનુકીર્તનં ભવતિ પુષ્ટિકરમેવ ॥ ૧૨
 યદ્દુપયુક્તપૂર્વમપિ ભૈષજં સેવ્યતેડર્તિનાશાય ।
 તદ્દ્ રાગાર્તિહરં બહુશોડપ્યનુયોજ્યમર્થપદમ્ ॥ ૧૩
 યદ્દ્વિષધાતાર્થં મન્ત્રપદે ન પુનરુક્તદોષોડસ્તિ ।
 તદ્દ્ રાગવિષદ્ધનં પુનરુક્તમદુષ્ટમર્થપદમ્ ॥ ૧૪
 વૃત્ત્યર્થં કર્મ યથા તદેવ લોકઃ પુનઃ પુનઃ કુરુતે ।
 એવં વિરાગવાર્તાહેતુરપિ પુનઃ પુનઃશ્રિન્ત્યઃ ॥ ૧૫

દઢતામુપૈતિ વૈરાગ્યભાવના યેન યેન ભાવેન ।	
તસ્મિંસ્તસ્મિન્ કાર્યઃ કાયમનોવાગ્બિરભ્યાસઃ ॥	૧૬
માધ્યસ્થ્યં વૈરાગ્યં વિરાગતા શાન્તિરુપશમઃ પ્રશમઃ ।	
દોષક્ષયઃ કષાયવિજયશ્ચ વૈરાગ્યપર્યાયાઃ ॥	૧૭
ઈચ્છા મૂચ્છા કામઃ સ્નેહો ગાર્ધ્ય મમત્વમભિનન્દઃ ।	
અભિલાષ ઈત્યનેકાનિ રાગપર્યાયવચનાનિ ॥	૧૮
ઈર્ષ્યા રોષો દોષો દ્વેષઃ પરિવાદમત્સરાસૂયાઃ ।	
વૈરપ્રયણ્ડનાદ્યા નૈકે દ્વેષસ્ય પર્યાયાઃ ॥	૧૯
રાગદ્વેષપરિગતો મિથ્યાત્વોપહતકલુષયા દૃષ્ટ્યા ।	
પગ્યાસ્રવમલબહુલાર્તરૌદ્રતીપ્રાભિસન્ધાનઃ ॥	૨૦
કાર્યાકાર્યવિનિશ્ચયસંકલેશવિશુદ્ધિલક્ષણૈર્મૂઢઃ ।	
આહારભયપરિગ્રહમૈથુનસગ્જ્ઞાકલિગ્રસ્તઃ ॥	૨૧
કિલિષ્ટાષ્ટકર્મબન્ધનબદ્ધનિકાચિતગુરુર્ગતિશતેષુ ।	
જન્મમરણૈરજસં બહુવિધપરિવર્તનાબ્રાન્તઃ ॥	૨૨
દુઃખસહસ્રનિરન્તરગુરુભારાકાન્તકર્ષિતઃ કરુણઃ ।	
વિષયસુખાનુગતતૃષ્ણઃ કષાયવક્તવ્યતામેતિ ॥	૨૩
સ ક્રોધમાનમાયાલોભૈરતિદુર્જયૈઃ પરામૃષ્ટઃ ।	
પ્રાપ્નોતિ યાનનર્થાન્ કસ્તાનુદ્દેષ્ટુમપિ શક્તઃ ॥	૨૪
ક્રોધાત્પ્રીતિવિનાશં માનાદ્વિનયોપઘાતમાપ્નોતિ ।	
શાઠ્યાત્પ્રત્યયહાનિં સર્વગુણવિનાશનં લોભાત્ ॥	૨૫
ક્રોધઃ પરિતાપકરઃ સર્વસ્યોદ્વેગકારકઃ ક્રોધઃ ।	
વૈરાનુષંગજનકઃ ક્રોધઃ ક્રોધઃ સુગતિહન્તા ॥	૨૬

શ્રુતશીલવિનયસન્દૂષણસ્ય ધર્મર્થકામવિઘ્નસ્ય ।	
માનસ્ય કોડવકાશં મુહૂર્તમપિ પણ્ડિતો દદ્યાત્ ॥	૨૭
માયાશીલઃ પુરુષો યદપિ ન કરોતિ કિઞ્ચિદપરાધમ્ ।	
સર્પ ઇવાવિશ્વાસ્યો ભવતિ તથાપ્યાત્મદોષહતઃ ॥	૨૮
સર્વવિનાશાશ્રયિણઃ સર્વવ્યસનૈકરાજમાર્ગસ્ય ।	
લોભસ્ય કો મુખગતઃ ક્ષણમપિ દુઃખાન્તરમુપેયાત્ ॥	૨૯
એવં ક્રોધો માનો માયા લોભશ્ચ દુઃખહેતુત્વાત્ ।	
સત્ત્વાનાં ભવસંસારદુર્ગમાર્ગપ્રણેતારઃ ॥	૩૦
મમકારાહકારાવેષાં મૂલં પદ્મયં ભવતિ ।	
રાગદ્વેષાવિત્યપિ તસ્યૈવાન્યસ્તુ પર્યાયઃ ॥	૩૧
માયાલોભકષાયશ્ચેત્યેતદ્ રાગઞ્જિતં દ્વન્દ્વમ્ ।	
ક્રોધો માનશ્ચ પુનર્દ્વેષ ઇતિ સમાસનિર્દિષ્ટઃ ॥	૩૨
મિથ્યાદૃષ્ટ્યવિરમણપ્રમાદયોગાસ્તયોર્બલં દૃષ્ટમ્ ।	
તદુપગૃહીતાવષ્ટવિધકર્મબન્ધસ્ય હેતૂ તૌ ॥	૩૩
સ જ્ઞાનદર્શનાવરણવેદ્યમોહાયુષાં તથા નામ્નઃ ।	
ગોત્રાન્તરાયયોશ્ચેતિ કર્મબન્ધોડષ્ટધા મૌલઃ ॥	૩૪
પચ્ચ નવ દ્વયષ્ટાવિંશિતિકશ્ચતુઃષટ્કસપ્તગુણભેદઃ ।	
દ્વિપચ્ચભેદ ઇતિ સપ્તનવતિભેદાસ્તથોત્તરતઃ ॥	૩૫
પ્રકૃતિરિયમનેકવિધા સ્થિત્યનુભાવપ્રદેશતસ્તસ્યાઃ ।	
તીવ્રો મન્દો મધ્ય ઇતિ ભવતિ બન્ધોદયવિશેષઃ ॥	૩૬
તત્ર પ્રદેશબન્ધો યોગાત્તદનુભવનં કષાયવશાત્ ।	
સ્થિતિપાકવિશેષસ્તસ્ય ભવતિ લેશ્યાવિશેષેણ ॥	૩૭

તા: કૃષ્ણનીલકાપોતતૈજસીપદ્મશુક્લનામાન: ।	
શ્લેષ ઇવ વર્ણબન્ધસ્ય કર્મબન્ધસ્થિતિવિધાત્ર્ય: ॥	૩૮
કર્મોદયાત્ ભવગતિર્ભવગતિમૂલા શરીરનિર્વૃત્તિ: ।	
દેહાદિન્દ્રિયવિષયા વિષયનિમિત્તે ચ સુખદુઃખે ॥	૩૯
દુઃખદ્વિદ્ સુખલિપ્સુર્મોહાન્ધત્વાદદષ્ટગુણદોષ: ।	
યાં યાં કરોતિ ચેષ્ટાં તયા તયા દુઃખમાદત્તે ॥	૪૦
કલરિભિતમધુરગાન્ધર્વતૂર્યયોષિદ્વિભૂષણરવાદૈ: ।	
શ્રોત્રાવબદ્ધદ્વયો હરિણ ઇવ વિનાશમુપયાતિ ॥	૪૧
ગતિવિભ્રમેજ્જિતાકારહાસ્યલીલાકટાક્ષવિક્ષિપ્ત: ।	
રૂપાવેશિતચક્ષુ: શલભ ઇવ વિપદ્યતે વિવશ: ॥	૪૨
સ્નાનાઙ્ગરાગવર્તિકવર્ણકધૂપાધિવાસપટવાસૈ: ।	
ગન્ધબ્રમિતમનસ્કો મધુકર ઇવ નાશમુપયાતિ ॥	૪૩
મિષ્ટાન્નપાનમાંસૌદનાદિમધુરરસવિષયગૃહ્ણાત્મા ।	
ગલયન્ત્રપાશબદ્ધો મીન ઇવ વિનાશમુપયાતિ ॥	૪૪
શયનાસનસમ્બાધનસુરતસ્નાનાનુલેપનાસક્ત: ।	
સ્પર્શવ્યાકુલિતમતિર્ગજેન્દ્ર ઇવ બદ્ધ્યતે મૂઢ: ॥	૪૫
એવમનેકે દોષા: પ્રણષ્ટશિષ્ટેષ્ટદષ્ટિચેષ્ટાનામ્ ।	
દુર્નિયમિતેન્દ્રિયાણાં ભવન્તિ બાધાકરા બહુશ: ॥	૪૬
એકૈકવિષયસઙ્ગાદ્ રાગદ્વેષાતુરા વિનષ્ટાસ્તે ।	
કિં પુનરનિયમિતાત્મા જીવ: પચ્ચેન્દ્રિયવશાર્ત: ॥	૪૭
ન હિ સોડસ્તીન્દ્રિયવિષયો યેનાભ્યસ્તેન નિત્યતૃપિતાનિ ।	
તૃપ્તિં પ્રાપ્નુયુરક્ષાણ્યનેકમાર્ગપ્રલીનાનિ ॥	૪૮

કશ્ચિદ્શુભોડપિ વિષયઃ પરિણામવશાત્પુનર્ભવત્યશુભઃ ।
 કશ્ચિદ્શુભોડપિ ભૂત્વા કાલેન પુનઃ શુભીભવતિ ॥ ૪૯
 કારણવશેન યદ્યત્ પ્રયોજનં જાયતે યથા યત્ર ।
 તેન તથા તં વિષયં શુભમશુભં વા પ્રકલ્પયતિ ॥ ૫૦
 અન્યેષાં યો વિષયઃ સ્વાભિપ્રાયેણ ભવતિ તુષ્ટિકરઃ ।
 સ્વમતિવિકલ્પાભિરતાસ્તમેવ ભૂયો દ્વિષન્ત્યન્યે ॥ ૫૧
 તાનેવાર્થાન્દ્વિષતસ્તાનેવાર્થાન્પ્રલીયમાનસ્ય ।
 નિશ્ચયતોડસ્યાનિષ્ઠં ન વિદ્યતે કિઞ્ચિદિષ્ઠં વા ॥ ૫૨
 રાગદ્વેષોપહતસ્ય કેવલં કર્મબન્ધ એવાસ્ય ।
 નાન્યઃ સ્વલ્પોડપિ ગુણોડસ્તિ યઃ પરત્રેહ ચ શ્રેયાન્ ॥ ૫૩
 યસ્મિન્નિન્દ્રિયવિષયે શુભમશુભં વા નિવેશયતિ ભાવમ્ ।
 રક્તો વા દ્વિષ્ટો વા સ બન્ધહેતુર્ભવતિ તસ્ય ॥ ૫૪
 સ્નેહાભ્યક્તશરીરસ્ય રેણુના શ્લિષ્યતે યથા ગાત્રમ્ ।
 રાગદ્વેષકિલિન્નસ્ય કર્મબન્ધો ભવત્યેવમ્ ॥ ૫૫
 એવં રાગદ્વેષૌ મોહો મિથ્યાત્વમવિરતિશ્ચૈવ ।
 એભિઃ પ્રમાદયોગાનુગૈઃ સમાદીયતે કર્મ ॥ ૫૬
 કર્મમયઃ સંસારઃ સંસારનિમિત્તકં પુનર્દુઃખમ્ ।
 તસ્માદ્ રાગદ્વેષાદયસ્તુ ભવસન્તતેર્મૂલમ્ ॥ ૫૭
 એતદ્દોષમહાસઞ્ચયજ્ઞલં શક્યમપ્રમત્તેન ।
 પ્રશમસ્થિતેન ઘનમધ્યુદ્વેષ્ટયિતું નિરવશેષમ્ ॥ ૫૮
 અસ્ય તુ મૂલનિબન્ધં જ્ઞાત્વા તચ્છેદનોદ્યમપરસ્ય ।
 દર્શનચારિત્રતપઃસ્વાધ્યાયધ્યાનયુક્તસ્ય ॥ ૫૯

- प्राज्ञवधानृतत्माषणपरधनमैथुनममत्वविरतस्य ।
नवकोट्युद्गमशुद्धोऽष्टमात्रयात्राधिकारस्य ॥ ६०
- जिनत्माषितार्थसद्भावमाविनो विदितलोकतत्त्वस्य ।
अष्टादशशीलाङ्गसल्लसधारणकृतप्रतिज्ञस्य ॥ ६१
- परिणाममपूर्वमुपागतस्य शुभत्मावनाध्यवसितस्य ।
अन्योऽन्यमुत्तरोत्तरविशेषमभिपश्यतः समये ॥ ६२
- वैराग्यमार्गसम्प्रस्थितस्य संसारवासयकितस्य ।
स्वछितार्थाभिरतमतेः शुभेयमुत्पद्यते यिन्ता ॥ ६३
- भवकोटीभिरसुलभं मानुष्यं प्राप्य कः प्रमादो मे ।
न य गतमायुर्भूयः प्रत्येत्यपि देवराजस्य ॥ ६४
- आरोग्यायुर्बलसमुद्ययाश्चला वीर्यमनियतं धर्मे ।
तल्लब्ध्वा छितकार्ये मयोद्यमः सर्वथा कार्यः ॥ ६५
- शास्त्रागमादृते न छितमस्ति न य शास्त्रमस्ति विनयमृते ।
तस्माच्छास्त्रागमलिप्सुना विनीतेन भवितव्यम् ॥ ६६
- कुलरूपवयनयौवनधनमित्रैश्वर्यसम्पदपि पुंसां ।
विनयप्रशमविहीना न शोभते निर्जलेव नदी ॥ ६७
- न तथा सुमहाध्वैरपि वस्त्राभरणैरलङ्कृतो भ्राति ।
श्रुतशीलमूलनिकषो विनीतविनयो यथा भ्राति ॥ ६८
- गुर्वायत्ता यस्माच्छास्त्रारम्भा भवन्ति सर्वेऽपि ।
तस्माद् गुर्वाराधनपरेण छितकाङ्क्षिणा भाव्यम् ॥ ६९
- धन्यस्योपरि निपतत्यछितसमायरणधर्मनिर्वापी ।
गुरुवदनमलयनिसृतो वयनसरसयन्दनस्पर्शः ॥ ७०

- दुष्प्रतिकारौ मातापितरौ स्वामी गुरुश्च लोकेऽस्मिन् ।
तत्र गुरुरिहामुत्र यः सुदुष्करतरप्रतीकारः ॥ ७१
- विनयः क्लृप्तं शुश्रूषा गुरुशुश्रूषाः क्लृप्तं श्रुतज्ञानम् ।
ज्ञानस्य क्लृप्तं विरतिर्विरतिक्लृप्तं याश्रवनिरोधः ॥ ७२
- संवरः क्लृप्तं तपोबलमथ तपसो निर्जराः क्लृप्तं दृष्टम् ।
तस्मात्क्रियानिवृत्तिः क्रियानिवृत्तेरयोगित्वम् ॥ ७३
- योगनिरोधाद् भवसन्ततिक्षयः सन्ततिक्षयान्मोक्षः ।
तस्मात्कल्याणानां सर्वेषां भाजनं विनयः ॥ ७४
- विनयव्यपेतमनसो गुरुविद्वत्साधुपरिभवनशीलाः ।
त्रुटिमात्रविषयसंज्ञादजरामरवन्निरुद्धिग्न्याः ॥ ७५
- केचित्सातद्द्विरसातिगौरवात्साम्प्रतेक्षिणः पुरुषाः ।
भोलात्समुद्रवायसवदामिषपरा विनश्यन्ति ॥ ७६
- ते ज्ञात्यहेतुदृष्टान्तसिद्धमविरुद्धमजरमभयकरम् ।
सर्वज्ञवाग्रसायनमुपनीतं नाभिनिन्दन्ति ॥ ७७
- यद्वत्कश्चित् क्षीरं मधुशर्करया सुसंस्कृतं दधम् ।
पित्तार्दितेन्द्रियत्वाद् वितथमतिर्भन्यते कटुकम् ॥ ७८
- तद्वन्निश्चयमधुरमनुकम्पया सद्भिर्भरमिहितं पथम् ।
तथ्यमवमन्यमाना रागद्वेषोदयोद्भवृत्ताः ॥ ७९
- ज्ञातिकुलरूपबललाभबुद्धिवाल्गव्यकश्चुतमदान्याः ।
क्षुब्धाः परत्र येऽहं यः हितमप्यर्थं न पश्यन्ति ॥ ८०
- ज्ञात्वा भवपरिवर्ते ज्ञातीनां कोटिशतसहस्रेषु ।
हीनोत्तममध्यत्वं को ज्ञातिमदं बुधः कुर्यात् ॥ ८१

नैकाञ्जातिविशेषानिन्द्रियनिर्वृत्तिपूर्वकान्सत्त्वाः ।
 कर्मवशाद् गच्छन्त्यत्र कस्य का शाश्वती जातिः ॥ ८२
 रूपबलश्रुतमतिशीलविभवपरिवर्जितांस्तथा दृष्ट्वा ।
 विपुलकुलोत्पन्नानपि ननु कुलमानः परित्याज्यः ॥ ८३
 यस्याशुद्धं शीलं प्रयोजनं तस्य किं कुलभटेन ।
 स्वगुणाम्यलङ्कृतस्य हि किं शीलवतः कुलभटेन ॥ ८४
 कः शुक्लोऽसि तसमुद्भवस्य सततं ययापययिकस्य ।
 रोगजरापाश्रयिणो मदावकाशोऽस्ति रूपस्य ॥ ८५
 नित्यं परिशीलनीये त्वङ्मांसाच्छादिते क्लृप्तपूर्णे ।
 निश्चयविनाशधर्मिणि रूपे मदकारणं किं स्यात् ॥ ८६
 बलसमुद्भितोऽपि यस्मान्नरः क्षणेन विबलत्वमुपयाति ।
 बलहीनोऽपि य बलवान् संस्कारवशात्पुनर्भवति ॥ ८७
 तस्मादनियतत्वात् बलस्य सम्यग्विभाव्य बुद्धिबलात् ।
 मृत्युबले याबलतां मदं न कुर्याद् बलेनापि ॥ ८८
 उदयोपशमनिमित्तौ लाभालाभावनित्यौ मत्वा ।
 नालाभे वैक्लव्यं न य लाभे विस्मयः कार्यः ॥ ८९
 परशक्त्यभिप्रसादात्मकेन किञ्चिदुपभोगयोग्येन ।
 विपुलेनापि यतिवृषा लाभेन मदं न गच्छन्ति ॥ ९०
 ब्रह्मणोद्ब्रह्मणनवकृतिवियारणार्थावधारणाद्येषु ।
 बुद्ध्यङ्गविधिविकल्पेष्वनन्तपर्यायवृद्धेषु ॥ ९१
 पूर्वपुरुषसिंहानां विज्ञानातिशयसागरानन्त्यम् ।
 श्रुत्वा साम्प्रतपुरुषाः कथं स्वबुद्ध्या मदं यान्ति ॥ ९२

દ્રમકૈરિવ ચાટુકર્મકમુપકારનિમિત્તકં પરજનસ્ય ।	
કૃત્વા યદ્વાલ્લભ્યકમવાપ્યતે કો મદસ્તેન ॥	૯૩
ગર્વં પરપ્રસાદાત્મકેન વાલ્લભ્યકેન યઃ કુર્યાત્ ।	
તં વાલ્લભ્યકવિગમે શોકસમુદયઃ પરામૃશતિ ॥	૯૪
માષતુષોપાખ્યાનં શ્રુતપર્યાયપ્રરૂપણાં ચૈવ ।	
શ્રુત્વાતિવિસ્મયકરં ચ વિકરણં સ્થૂલભદ્રમુનેઃ ॥	૯૫
સમ્પર્કોદ્યમસુલભં ચરણકરણસાધકં શ્રુતજ્ઞાનમ્ ।	
લબ્ધ્વા સર્વં મદહરં તેનૈવ મદઃ કથં કાર્યઃ ॥	૯૬
એતેષુ મદસ્થાનેષુ નિશ્ચયે ન ચ ગુણોડસ્તિ કશ્ચિદપિ ।	
કેવલમુન્માદઃ સ્વહૃદયસ્ય સંસારવૃદ્ધિશ્ચ ॥	૯૭
જાત્યાદિમદોન્મત્તઃ પિશાયવદ્ ભવતિ દુઃખિતશ્ચેહ ।	
જાત્યાદિહીનતાં પરભવે ચ નિઃસંશયં લભતે ॥	૯૮
સર્વમદસ્થાનાનાં મૂલોદ્ઘાતાર્થિના સદા યતિના ।	
આત્મગુણૈરુત્કર્ષઃ પરપરિવાદશ્ચ સન્ત્યાજયઃ ॥	૯૯
પરપરિભવપરિવાદાદાત્મોત્કર્ષાચ્ચ બધ્યતે કર્મ ।	
નીચૈર્ગોત્રં પ્રતિભવમનેકભવકોટિદુર્ભોચમ્ ॥	૧૦૦
કર્મોદયનિર્વૃત્તં હીનોત્તમમધ્યમં મનુષ્યાણામ્ ।	
તદ્વિધમેવ તિરશ્ચાં યોનિવિશેષાન્તરવિભક્તમ્ ॥	૧૦૧
દેશકુલદેહવિજ્ઞાનાયુર્બલભોગભૂતિવૈષમ્યમ્ ।	
દૃષ્ટ્વા કથમિહ વિદુષાં ભવસંસારે રતિર્ભવતિ ॥	૧૦૨
અપરિગણિતગુણદોષઃ સ્વપરોભયબાધકો ભવતિ યસ્માત્ ।	
પચ્ચેન્દ્રિયબલવિબલો રાગદ્વેષોદયનિબદ્ધઃ ॥	૧૦૩

તસ્માદ્ રાગદ્વેષત્યાગે પઞ્ચેન્દ્રિયપ્રશમને ચ ।
 શુભપરિણામાવસ્થિતિહેતોર્યત્નેન ઘટિતવ્યમ્ ॥ ૧૦૪
 તત્કથમનિષ્ટવિષયાભિકાંક્ષિણા ભોગિના વિયોગો વૈ ।
 સુવ્યાકુલહૃદયેનાપિ નિશ્ચયેનાગમઃ કાર્યઃ ॥ ૧૦૫
 આદાવત્યભ્યુદયા મધ્યે શૃંગારહાસ્યદીપ્તરસાઃ ।
 નિકષે વિષયા બીભત્સકરુણલજ્જાભયપ્રાયાઃ ॥ ૧૦૬
 યદ્યપિ નિષેવ્યમાણા મનસઃ પરિતુષ્ટિકારકા વિષયાઃ ।
 કિમ્પાકફલાદનવદ્ ભવન્તિ પશ્ચાદતિદુરન્તાઃ ॥ ૧૦૭
 યદ્વચ્છાકાષ્ટાદશમન્નં બહુભક્ષ્યપેયવત્સ્વાદુ ।
 વિષસંયુક્તં ભુક્તં વિપાકકાલે વિનાશયતિ ॥ ૧૦૮
 તદ્વદુપચારસમ્ભૂતરમ્યકરાગરસસેવિતા વિષયાઃ ।
 ભવશતપરમ્પરાસ્વપિ દુઃખવિપાકાનુબન્ધકરાઃ ॥ ૧૦૯
 અપિ પશ્યતાં સમક્ષં નિયતમનિયતં પદે પદે મરણમ્ ।
 યેષાં વિષયેષુ રતિર્ભવતિ ન તાન્માનુષાન્ ગણયેત્ ॥ ૧૧૦
 વિષયપરિણામનિયમો મનોડનુકૂલવિષયેષ્વનુપ્રેક્ષ્યઃ ।
 દ્વિગુણોડપિ ચ નિત્યમનુગ્રહોડનવદ્યશ્ચ સઙ્ગિન્યઃ ॥ ૧૧૧
 ઇતિ ગુણદોષવિપર્યાસદર્શનાદ્ વિષયમૂર્ચ્છિતો હ્યાત્મા ।
 ભવપરિવર્તનભીરુભિરાચારમવેક્ષ્ય પરિરક્ષ્યઃ ॥ ૧૧૨
 સમ્યક્ત્વજ્ઞાનચારિત્રતપોવીર્યાત્મકો જિનૈઃ પ્રોક્તઃ ।
 પઞ્ચવિધોડયં વિધિવત્ સાધ્વાચારઃ સમનુગમ્યઃ ॥ ૧૧૩
 ષડ્જીવકાયયતના લૌકિકસન્તાનગૌરવત્યાગઃ ।
 શીતોષ્ણાદિપરીષદ્વિજયઃ સમ્યક્ત્વમવિકમ્પ્યમ્ ॥ ૧૧૪

સંસારાદુદ્ધેગઃ ક્ષપણોપાયશ્ચ કર્મણાં નિપુણઃ ।
 વૈયાવૃત્ત્યોદ્યોગઃ તપોવિધિર્યોષિતાં ત્યાગઃ ॥ ૧૧૫
 વિધિના ભૈશ્યગ્રહણં સ્ત્રીપશુપણ્ડકવિવર્જિતા શય્યા ।
 ઈર્યાભાષામ્બરભાજનૈષણાડવગ્રહાઃ શુદ્ધાઃ ॥ ૧૧૬
 સ્થાનનિષદ્યાવ્યુત્સર્ગશબ્દરૂપક્રિયાપરાન્યોડન્યાઃ ।
 પગ્ન્યમહાવ્રતદાઢ્યં વિમુક્તતા સર્વસફ્ગેભ્યઃ ॥ ૧૧૭
 સાધ્વાચારઃ ખલ્વયમષ્ટાદશપદસહસ્રપરિપઠિતઃ ।
 સમ્યગનુપાલ્યમાનો રાગાદીન્મૂલતો હન્તિ ॥ ૧૧૮
 આચારાધ્યયનોક્તાર્થભાવનાચરણગુપ્તહૃદયસ્ય ।
 ન તદસ્તિ કાલવિવરં યત્ર ક્વચનાભિભવનં સ્યાત્ ॥ ૧૧૯
 પૈશાચિકમાખ્યાનં શ્રુત્વા ગોપાયનં ચ કુલવધ્વાઃ ।
 સંયમયોગૈરાત્મા નિરન્તરં વ્યાપૃતઃ કાર્યઃ ॥ ૧૨૦
 ક્ષણવિપરિણામધર્મા મર્ત્યાનામૃદ્ધિસમુદયાઃ સર્વે ।
 સર્વે ચ શોકજનકાઃ સંયોગા વિપ્રયોગાન્તાઃ ॥ ૧૨૧
 ભોગસુખૈઃ કિમનિત્યૈર્ભયબહુલૈઃ કાઙ્ક્ષિતૈઃ પરાયતૈઃ ।
 નિત્યમભયમાત્મસ્થં પ્રશમસુખં તત્ર યતિતવ્યમ્ ॥ ૧૨૨
 યાવત્ સ્વવિષયલિપ્સોરક્ષસમૂહસ્ય ચેષ્ટ્યતે તુષ્ટૌ ।
 તાવત્તસ્યૈવ જયે વરતરમશઠં કૃતો યત્નઃ ॥ ૧૨૩
 યત્સર્વવિષયકાઙ્ક્ષોદ્ભવં સુખં પ્રાપ્યતે સરાગેણ ।
 તદનન્તકોટિગુણિતં મુધૈવ લભતે વિગતરાગઃ ॥ ૧૨૪
 ઈષ્ટવિયોગાપ્રિયસમ્પ્રયોગકાઙ્ક્ષાસમુદ્ભવં દુઃખમ્ ।
 પ્રાપ્નોતિ યત્સરાગો ન સંસ્પૃશતિ તદ્વિગતરાગઃ ॥ ૧૨૫

પ્રશમિતવેદકષાયસ્ય હાસ્યરત્યરતિશોકનિભૃતસ્ય ।
 ભયકુત્સાનિરભિભવસ્ય યત્સુખં તત્કુતોડન્યેષામ્ ॥ ૧૨૬
 સમ્યગ્દૃષ્ટિર્જ્ઞાની ધ્યાનતપોબલયુતોડપ્યનુપશાન્તઃ ।
 તં લભતે ન ગુણં યં પ્રશમગુણમુપાશ્રિતો લભતે ॥ ૧૨૭
 નૈવાસ્તિ રાજરાજસ્ય તત્સુખં નૈવ દેવરાજસ્ય ।
 યત્સુખમિહૈવ સાધોર્લોકવ્યાપારરહિતસ્ય ॥ ૧૨૮
 સન્ત્યજ્ય લોકચિન્તામાત્મપરિજ્ઞાનચિન્તનેડભિરતઃ ।
 જિતલોભરોષમદનઃ સુખમાસ્તે નિર્જર્વરઃ સાધુઃ ॥ ૧૨૯
 યા ચેહ લોકવાર્તા શરીરવાર્તા તપસ્વિનાં યા ચ ।
 સદ્ધર્મચરણવાર્તાનિમિત્તકં તદ્ દ્વયમપીષ્ટમ્ ॥ ૧૩૦
 લોકઃ ખલ્વાધારઃ સર્વેષાં બ્રહ્મચારિણાં યસ્માત્ ।
 તસ્માલ્લોકવિરુદ્ધં ધર્મવિરુદ્ધં ચ સન્ત્યાજ્યમ્ ॥ ૧૩૧
 દેહો નાસાધનકો લોકાધીનાનિ સાધનાન્યસ્ય ।
 સદ્ધર્માનુપરોધાત્ તસ્માલ્લોકોડભિગમનીયઃ ॥ ૧૩૨
 દોષેણાનુપકારી ભવતિ પરો યેન યેન વિદ્વિષ્ટઃ ।
 સ્વયમપિ તદ્દોષપદં સદા પ્રયત્નેન પરિહાર્યમ્ ॥ ૧૩૩
 પિણ્ડૈષણાનિરુક્તઃ કલ્પ્યાકલ્પ્યસ્ય યો વિધિઃ સૂત્રે ।
 બ્રહ્મશોપભોગનિયતસ્ય તેન નૈવાડડમયભયં સ્યાત્ ॥ ૧૩૪
 પ્રણલેપાક્ષોપાઙ્ગવદસજ્જયોગભરમાત્રયાત્રાર્યમ્ ।
 પન્નગ ઈવાભ્યવહરેદાહારં પુત્રપલવચ્ચ ॥ ૧૩૫
 ગુણવદમૂર્ચ્છિતમનસા તદ્વિપરીતમપિ ચાપ્રદુષ્ટેન ।
 દારૂપમધૃતિના ભવતિ કલ્પમાસ્વાદ્યમાસ્વાદ્યમ્ ॥ ૧૩૬

કાલં ક્ષેત્રં માત્રાં સાત્મ્યં દ્રવ્યગુરુલાઘવં સ્વબલમ્ ।
 જ્ઞાત્વા યોડભ્યવહાર્યં ભુક્તે કિં ભેષજૈસ્તસ્ય ॥ ૧૩૭
 પિણ્ડઃ શય્યા વસ્ત્રૈષણાદિ પાત્રૈષણાદિ યચ્ચાન્યત્ ।
 કલ્યાકલ્યં સદ્ધર્મદેહરક્ષાનિમિત્તોક્તમ્ ॥ ૧૩૮
 કલ્યાકલ્યવિધિજ્ઞઃ સંવિગ્નસહાયકો વિનીતાત્મા ।
 દોષમલિનેડપિ લોકે પ્રવિહરતિ મુનિર્નિરુપલેપઃ ॥ ૧૩૯
 યદ્વત્પદ્મકાધારમપિ પદ્મજં નોપલિપ્યતે તેન ।
 ધર્મોપકરણધૃતવપુરપિ સાધુરલેપકસ્તદ્વત્ ॥ ૧૪૦
 યદ્વતુરગઃ સત્સ્વધ્યાભરણવિભૂષણેષ્વનભિષક્તઃ ।
 તદ્વદુપગ્રહવાનપિ ન સદ્ગમુપયાતિ નિર્ગ્રન્થઃ ॥ ૧૪૧
 ગ્રન્થઃ કર્માષ્ટવિધં મિથ્યાત્વાવિરતિદુષ્ટયોગાશ્ચ ।
 તજ્જયહેતોરશઠં સંયતતે યઃ સ નિર્ગ્રન્થઃ ॥ ૧૪૨
 યજ્ઞજ્ઞાનશીલતપસામુપગ્રહં નિગ્રહં ચ દોષાણામ્ ।
 કલ્પયતિ નિશ્ચયે યત્તત્કલ્પ્યમકલ્પ્યમવશેષમ્ ॥ ૧૪૩
 યત્પુનરુપઘાતકરં સમ્યક્ત્વજ્ઞાનશીલયોગાનામ્ ।
 તત્કલ્પ્યમપ્યકલ્પ્યં પ્રવચનકુત્સાકરં યચ્ચ ॥ ૧૪૪
 કિઞ્ચિચ્છુદ્ધં કલ્પ્યમપ્યકલ્પ્યં સ્યાદકલ્પ્યમપિ કલ્પ્યમ્ ।
 પિણ્ડઃ શય્યા વસ્ત્રં પાત્રં વા ભેષજાદ્યં વા ॥ ૧૪૫
 દેશં કાલં ક્ષેત્રં પુરુષમવસ્થામુપયોગશુદ્ધપરિણામાન્ ।
 પ્રસમીક્ષ્ય ભવતિ કલ્પ્યં નૈકાન્તાત્કલ્પતે કલ્પ્યમ્ ॥ ૧૪૬
 તચ્ચિન્ત્યં તદ્ભાષ્યં તત્કાર્યં ભવતિ સર્વથા યતિના ।
 નાત્મપરોભયબાધકમિહ યત્પરતશ્ચ સર્વાદ્યમ્ ॥ ૧૪૭

સર્વાર્થેષ્વિન્દ્રિયસંક્રાંતેષુ વૈરાગ્યમાર્ગવિધ્નેષુ ।
 પરિસંખ્યાનં કાર્યં કાર્યં પરમિચ્છતા નિયતમ્ ॥ ૧૪૮
 ભાવયિતવ્યમનિત્યત્વમશરણત્વં તથૈકતાઽન્યત્વે ।
 અશુચિત્વં સંસારઃ કર્માશ્રવસંવરવિધિશ્ચ ॥ ૧૪૯
 નિર્જરણલોકવિસ્તરધર્મસ્વાખ્યાતતત્ત્વચિન્તાશ્ચ ।
 બોધેઃ સુદુર્લભત્વં ચ ભાવના દ્વાદશ વિશુદ્ધાઃ ॥ ૧૫૦
 ઇષ્ટજનસમ્પ્રયોગર્દ્ધિવિષયસુખસમ્પદસ્તથાઽડરોગ્યમ્ ।
 દેહશ્ચ યૌવનં જીવિતં ચ સર્વાણ્યનિત્યાનિ ॥ ૧૫૧
 જન્મજરામરણભયૈરભિદ્રુતે વ્યાધિવેદનાગ્રસ્તે ।
 જિનવરવચનાદન્યત્ર નાસ્તિ શરણં ક્વચિલ્લોકે ॥ ૧૫૨
 એકસ્ય જન્મમરણે ગતયશ્ચ શુભાશુભા ભવાવર્તે ।
 તસ્માદાકાલિકહિતમેકેનૈવાત્મનઃ કાર્યમ્ ॥ ૧૫૩
 અન્યોઽહં સ્વજનાત્પરિજનાય્ય વિભવાચ્છરીરકાય્યેતિ ।
 યસ્ય નિયતા મતિરિયં ન બાધતે તં હિ શોકકલિઃ ॥ ૧૫૪
 અશુચિકરણસામર્થ્યાદાદ્યુત્તરકારણાશુચિત્વાય્ય ।
 દેહસ્યાશુચિભાવઃ સ્થાને સ્થાને ભવતિ ચિન્ત્યઃ ॥ ૧૫૫
 માતા ભૂત્વા દુહિતા ભગિની ભાર્યા ચ ભવતિ સંસારે ।
 પ્રજતિ સુતઃ પિતૃતાં બ્રાતૃતાં પુનઃ શત્રુતાં ચૈવ ॥ ૧૫૬
 મિથ્યાદૃષ્ટિરવિરતઃ પ્રમાદવાન્ યઃ કષાયદણ્ડરુચિઃ ।
 તસ્ય તથાશ્રવકર્મણિ યતેત તન્નિગ્રહે તસ્માત્ ॥ ૧૫૭
 યા પુણ્યપાપયોરગ્રહણે વાક્કાયમાનસી વૃત્તિઃ ।
 સુસમાહિતો હિતઃ સંવરો વરદદેશિતશ્ચિન્ત્યઃ ॥ ૧૫૮

યદ્વદ્વિશોષણાદુપચિતોડપિ યત્નેન જીર્યતે દોષઃ ।	
તદ્વત્કર્મોપચિતં નિર્જરયતિ સંવૃતસ્તપસા ॥	૧૫૮
લોકસ્યાધસ્તિર્યગ્ વિચિન્તયેદ્ધર્મમપિ ચ બાહલ્યમ્ ।	
સર્વત્ર જન્મમરણે રૂપિદ્રવ્યોપયોગાંશ્ચ ॥	૧૬૦
ધર્મોડયં સ્વાખ્યાતો જગદ્વિતાર્થ જિનૈર્જિતારિગણૈઃ ।	
યેડત્ર રતાસ્તે સંસારસાગરં લીલયોત્તીર્ણાઃ ॥	૧૬૧
માનુષ્યકર્મભૂમ્યાર્યદેશકુલકલ્પતાયુરુપલબ્ધૌ ।	
શ્રદ્ધાકથકશ્રવણેષુ સત્સ્વપિ સુદુર્લભા બોધિઃ ॥	૧૬૨
તાં દુર્લભાં ભવશતૈર્લબ્ધ્વાડપ્યતિદુર્લભા પુનર્વિરતિઃ ।	
મોહાદ્રાગાત્કાપથવિલોકનાદ્ ગૌરવવશાચ્ચ ॥	૧૬૩
તત્પ્રાપ્ય વિરતિરત્નં વિરાગમાર્ગવિજયો દુરધિગમ્યઃ ।	
ઈન્દ્રિયકષાયગૌરવપરીષહસપત્નવિધુરેણ ॥	૧૬૪
તસ્માત્પરીષહેન્દ્રિયગૌરવગણનાયકાન્કષાયરિપૂન્ ।	
ક્ષાન્તિબલમાર્દવાર્જવસન્તોષૈઃ સાધયેદ્ધીરઃ ॥	૧૬૫
સચ્ચિન્ત્ય કષાયાણામુદયનિમિત્તમુપશાન્તિહેતું ચ ।	
ત્રિકરણશુદ્ધમપિ તયોઃ પરિહારસેવને કાર્યે ॥	૧૬૬
સેવ્યઃ ક્ષાન્તિર્માર્દવમાર્જવશૌચે ચ સંયમત્યાગૌ ।	
સત્યતપોબ્રહ્માકિચ્ચન્યાનીત્યેષ ધર્મવિધિઃ ॥	૧૬૭
ધર્મસ્ય દયા મૂલં ન ચાક્ષમાવાન્ દયાં સમાધત્તે ।	
તસ્માદ્ યઃ ક્ષાન્તિપરઃ સ સાધયત્યુત્તમં ધર્મમ્ ॥	૧૬૮
વિનયાયતાશ્ચ ગુણાઃ સર્વે વિનયશ્ચ માર્દવાયત્તઃ ।	
યસ્મિન્માર્દવમખિલં સ સર્વગુણભાક્ત્વમાપ્નોતિ ॥	૧૬૯

નાડનાર્જવો વિશુદ્ધ્યતિ ન ધર્મમારાધયત્યશુદ્ધાત્મા ।
 ધર્માદિતે ન મોક્ષો મોક્ષાત્પરં સુખં નાન્યત્ ॥ ૧૭૦
 યદ્ દ્રવ્યોપકરણભક્તપાનદેહાધિકારકં શૌચમ્ ।
 તદ્ ભવતિ ભાવશૌચાનુપરોધાદ્ યત્નતઃ કાર્યમ્ ॥ ૧૭૧
 પગ્યાસ્રવાદ્ વિરમણં પગ્યેન્દ્રિયનિગ્રહઃ કષાયજયઃ ।
 દણ્ડત્રયવિરતિશ્ચેતિ સંયમઃ સપ્તદશભેદઃ ॥ ૧૭૨
 બાન્ધવધનેન્દ્રિયસુખત્યાગાત્યક્તભયવિગ્રહઃ સાધુઃ ।
 ત્યક્તાત્મા નિર્ગ્નથસ્ત્યક્તાહંકારમમકારઃ ॥ ૧૭૩
 અવિસંવાદનયોગઃ કાયમનોવાગજિહ્મતા ચૈવ ।
 સત્યં ચતુર્વિધં તસ્ય જિનવરમતેડસ્તિ નાન્યત્ર ॥ ૧૭૪
 અનશનમૂનોદરતા વૃત્તેઃ સંક્ષેપણં રસત્યાગઃ ।
 કાયક્લેશઃ સંલીનતેતિ બાહ્યં તપઃ પ્રોક્તમ્ ॥ ૧૭૫
 પ્રાયશ્ચિત્તધ્યાને વૈયાવૃત્ત્યવિનયાવથોત્સર્ગઃ ।
 સ્વાધ્યાય ઇતિ તપઃ ષટ્પ્રકારમભ્યન્તરં ભવતિ ॥ ૧૭૬
 દિવ્યાત્કામરતિસુખાત્રિવિધં ત્રિવિધેન વિરતિરિતિ નવકમ્ ।
 ઔદારિકાદપિ તથા તદ્ બ્રહ્માષ્ટાદશવિકલ્પમ્ ॥ ૧૭૭
 અધ્યાત્મવિદો મૂઝ્ઘર્ણા પરિગ્રહં વર્ણયન્તિ નિશ્ચયતઃ ।
 તસ્માદ્વૈરાગ્યેપ્સોરાકિગ્ન્યન્યં પરો ધર્મઃ ॥ ૧૭૮
 દશવિધધર્માનુષ્ઠાયિનઃ સદા રાગદ્વેષમોહાનામ્ ।
 દૃઢરૂઢધનાનામપિ ભવત્યુપશમોડલ્પકાલેન ॥ ૧૭૯
 મમકારાહંકારત્યાગાદતિદુર્જયોદ્ધતપ્રબલાન્ ।
 હન્તિ પરીષહગૌરવકષાયદણ્ડેન્દ્રિયવ્યૂહાન્ ॥ ૧૮૦

પ્રવચનભક્તિઃ શ્રુતસમ્પદુદ્યમો વ્યતિકરશ્ચ સંવિગ્નૈઃ ।
 વૈરાગ્યમાર્ગસદ્ભાવભાવધીસ્થૈર્યજનકાનિ ॥ ૧૮૧
 આક્ષેપણીં વિક્ષેપણીં વિમાર્ગબાધનસમર્થવિન્યાસામ્ ।
 શ્રોતૃજનશ્રોત્રમનઃપ્રસાદજનનીં યથા જનની ॥ ૧૮૨
 સંવેદનીં ચ નિર્વેદનીં ચ ધર્મ્યાં કથાં સદા કુર્યાત્ ।
 સ્ત્રીભક્તયૌરજનપદકથાશ્ચ દૂરાત્પરિત્યાજ્યાઃ ॥ ૧૮૩
 યાવત્પરગુણદોષપરિકીર્તને વ્યાપૃતં મનો ભવતિ ।
 તાવદ્ધરં વિશુદ્ધે ધ્યાને વ્યગ્રં મનઃ કર્તુમ્ ॥ ૧૮૪
 શાસ્ત્રાધ્યયને યાધ્યાપને સ સચ્ચિન્તને તથાત્મનિ ચ ।
 ધર્મકથને ચ સતતં યત્નઃ સર્વાત્મના કાર્યઃ ॥ ૧૮૫
 શાસ્વિતિ વાગ્વિધિવિદ્ધિભર્ધાતુઃ પાપઠ્યતેડનુશિષ્ટ્યર્થઃ ।
 ત્રૈહિતિ ચ પાલનાર્થે વિનિશ્ચિતઃ સર્વશબ્દવિદ્યામ્ ॥ ૧૮૬
 યસ્માદ્ રાગદ્વેષોદ્ધતચિત્તાન્ સમનુશાસ્તિ સદ્ધર્મે ।
 સન્ત્રાયતે ચ દુઃખાચ્છાસ્રમિતિ નિરુચ્યતે સદ્ધિભઃ ॥ ૧૮૭
 શાસનસામર્થ્યેન તુ સન્ત્રાણબલેન ચાનવદ્ધેન ।
 યુક્તં યત્તચ્છાસ્રં તચ્ચૈતત્સર્વવિદ્વચનમ્ ॥ ૧૮૮
 જીવાડજીવાઃ પુણ્યં પાપાસ્રવસંવરાઃ સનિર્જરણાઃ ।
 બન્ધો મોક્ષશ્ચૈતે સમ્યક્ ચિન્ત્યા નવપદાર્થાઃ ॥ ૧૮૯
 જીવા મુક્તાઃ સંસારિણશ્ચ સંસારિણસ્ત્વનેકવિધાઃ ।
 લક્ષણતો વિજ્ઞેયા દ્વિત્રિયતુષ્પગ્યષડ્ભેદાઃ ॥ ૧૯૦
 દ્વિવિધાશ્ચરાયરાખ્યાસ્રિવિધાઃ સ્ત્રીપુંનપુંસકા જ્ઞેયાઃ ।
 નારકતિર્યગ્માનુષદેવાશ્ચતુર્વિધાઃ પ્રોક્તાઃ ॥ ૧૯૧

પગ્યવિધાસ્ત્વેકદ્વિત્રિયતુઃપગ્યેન્દ્રિયાસ્તુ નિર્દિષ્ટાઃ ।	
ક્ષિત્યમ્બુવહ્નિપવનતરવસ્ત્રસાશ્ચેતિ ષડ્ભેદાઃ ॥	૧૯૨
એવમનેકવિધાનામેકૈકો વિધિરનન્તપર્યાયઃ ।	
પ્રોક્તઃ સ્થિત્યવગાહજ્ઞાનદર્શનાદિપર્યાયૈઃ ॥	૧૯૩
સામાન્યં ખલુ લક્ષણમુપયોગો ભવતિ સર્વજીવાનામ્ ।	
સાકારોડનાકારશ્ચ સોડષ્ટભેદશ્ચતુર્ધા ચ ॥	૧૯૪
જ્ઞાનાજ્ઞાને પગ્યત્રિવિકલ્પે સોડષ્ટધા તુ સાકારઃ ।	
ચક્ષુરચક્ષુરવધિકેવલદ્દગ્વિષયસ્ત્વનાકારઃ ॥	૧૯૫
ભાવા ભવન્તિ જીવસ્યૌદયિકઃ પારિણામિકશ્ચૈવ ।	
ઔપશમિકઃ ક્ષયોત્થઃ ક્ષયોપશમજશ્ચ પગ્યૈતે ॥	૧૯૬
તે ચૈકવિંશતિત્રિદ્વિનવાષ્ટાદશવિધાશ્ચ વિજ્ઞેયાઃ ।	
ષષ્ઠશ્ચ સાન્નિપાતિક ઇત્યન્યઃ પગ્યદશભેદઃ ॥	૧૯૭
એભિભાવૈઃ સ્થાનં ગતિમિન્દ્રિયસમ્પદઃ સુખં દુઃખમ્ ।	
સમ્રાખ્નોતીત્યાત્મા સોડષ્ટવિકલ્પઃ સમાસેન ॥	૧૯૮
દ્રવ્યં કષાયયોગાવુપયોગો જ્ઞાનદર્શને ચૈવ ।	
ચારિત્રં વીર્યં ચેત્યષ્ટવિધા માર્ગજ્ઞા તસ્ય ॥	૧૯૯
જીવાજીવાનાં દ્રવ્યાત્મા સકષાયિણાં કષાયાત્મા ।	
યોગઃ સયોગિનાં પુનરુપયોગઃ સર્વજીવાનામ્ ॥	૨૦૦
જ્ઞાનં સમ્યગ્દૃષ્ટેર્દર્શનમથ ભવતિ સર્વજીવાનામ્ ।	
ચારિત્રં વિરતાનાં તુ સર્વસંસારિણાં વીર્યમ્ ॥	૨૦૧
દ્રવ્યાત્મેત્યુપચારઃ સર્વદ્રવ્યેષુ નયવિશેષેણ ।	
આત્માદેશાદાત્મા ભવત્યનાત્મા પરાદેશાત્ ॥	૨૦૨

એવં સંયોગાલ્પબહુત્વાદૈર્નેકશઃ સ પરિમૃગ્યઃ ।	
જીવસ્યૈતત્સર્વં સ્વતત્ત્વમિહ લક્ષણૈર્દૃષ્ટમ્ ॥	૨૦૩
ઉત્પાદવિગમનિત્યત્વલક્ષણં યત્તદસ્તિ સર્વમપિ ।	
સદસદ્વા ભવતીત્યન્યથાર્પિતાનર્પિતવિશેષાત્ ॥	૨૦૪
યોડર્થો યસ્મિન્નાભૂત્ સામ્પ્રતકાલે ચ દૃશ્યતે તત્ર ।	
તેનોત્પાદસ્તસ્ય વિગમસ્તુ તસ્માદ્વિપર્યાસઃ ॥	૨૦૫
સામ્પ્રતકાલે ચાનાગતે ચ યો યસ્ય ભવતિ સમ્બન્ધી ।	
તેનાવિગમસ્તસ્યેતિ સ નિત્યસ્તેન ભાવેન ॥	૨૦૬
ધર્માધર્માકાશાનિ પુદ્ગલાઃ કાલ એવ ચાડજીવાઃ ।	
પુદ્ગલવર્જમરૂપં તુ રૂપિણઃ પુદ્ગલાઃ પ્રોક્તાઃ ॥	૨૦૭
દ્વ્યાદિપ્રદેશવન્તો યાવદનન્તપ્રદેશિકાઃ સ્કન્ધાઃ ।	
પરમાણુરપ્રદેશો વર્ણાદિગુણેષુ ભજનીયઃ ॥	૨૦૮
ભાવે ધર્માધર્મામ્બરકાલાઃ પારિણામિકે જ્ઞેયાઃ ।	
ઉદયપરિણામિ રૂપં તુ સર્વભાવાનુગા જીવાઃ ॥	૨૦૯
જીવાજીવા દ્રવ્યમિતિ ષડ્ઽવિધં ભવતિ લોકપુરુષોડયમ્ ।	
વૈશાખસ્થાનસ્થઃ પુરુષ ઈવ કટિસ્થકરયુગ્મઃ ॥	૨૧૦
તત્રાધોમુખમલ્લકસંસ્થાનં વર્ણયન્ત્યધોલોકમ્ ।	
સ્થાલમિવ ચ તિર્યગ્લોકમૂર્ધ્વમથ મલ્લકસમુદ્ગમ્ ॥	૨૧૧
સપ્તવિધોડધોલોકસ્તિર્યગ્લોકો ભવત્યનેકવિધઃ ।	
પગ્ચદશવિધાનઃ પુન-રૂર્ધ્વલોકઃ સમાસેન ॥	૨૧૨
લોકાલોકવ્યાપકમાકાશં મર્ત્યલૌકિકઃ કાલઃ ।	
લોકવ્યાપિ ચતુષ્ટયમવશેષં ત્વેકજીવો વા ॥	૨૧૩

ધર્મધર્મિકાશાન્યેકૈકમતઃ પરં ત્રિકમનન્તમ્ ।
 કાલં વિનાસ્તિકાયા જીવમૃતે ચાપ્યકર્તૃણિ ॥ ૨૧૪
 ધર્મો ગતિસ્થિતિમતાં દ્રવ્યાણાં ગત્યુપગ્રહવિધાતા ।
 સ્થિત્યુપકર્તાઽધર્મોઽવકાશદાનોપકૃદ્ ગગનમ્ ॥ ૨૧૫
 સ્પર્શરસવર્ણગન્ધાઃ શબ્દો બન્ધશ્ચ સૂક્ષ્મતા સ્થૌલ્યમ્ ।
 સંસ્થાનં ભેદતમશ્છાયોદ્યોતાતપશ્ચેતિ ॥ ૨૧૬
 કર્મશરીરમનોવાગ્વિચેષ્ટિતોચ્છવાસદુઃખસુખદાઃ સ્યુઃ ।
 જીવિતમરણોપગ્રહકરાશ્ચ સંસારિણઃ સ્કન્ધાઃ ॥ ૨૧૭
 પરિણામવર્તનાવિધિપરાપરત્વગુણલક્ષણઃ કાલઃ ।
 સમ્યક્ત્વજ્ઞાનચારિત્રવીર્યશિક્ષાગુણા જીવાઃ ॥ ૨૧૮
 પુદ્ગલકર્મ શુભં યત્ તત્પુણ્યમિતિ જિનશાસને દૃષ્ટમ્ ।
 યદશુભમથ તત્પાપમિતિ ભવતિ સર્વજ્ઞનિર્દિષ્ટમ્ ॥ ૨૧૯
 યોગઃ શુદ્ધઃ પુણ્યાશ્રવસ્તુ પાપસ્ય તદ્વિપર્યાસઃ ।
 વાક્કાયમનોગુપ્તિર્નિરાશ્રવઃ સંવરસ્તૂક્તઃ ॥ ૨૨૦
 સંવૃતતપઉપધાનાતુ નિર્જરા કર્મસન્તતિર્બન્ધઃ ।
 બન્ધવિયોગો મોક્ષસ્તિવતિ સફ્લેષાન્નવપદાર્થાઃ ॥ ૨૨૧
 એતેષ્વધ્યવસાયો યોડર્થેષુ વિનિશ્ચયેન તત્ત્વમિતિ ।
 સમ્યગ્દર્શનમેતત્તુ તન્નિસર્ગાદધિગમાદ્વા ॥ ૨૨૨
 શિક્ષાગમોપદેશશ્રવણાન્યેકાર્થિકાન્યધિગમસ્ય ।
 એકાર્થઃ પરિણામો ભવતિ નિસર્ગઃ સ્વભાવશ્ચ ॥ ૨૨૩
 એતત્સમ્યગ્દર્શનમનધિગમવિપર્યયૌ તુ મિથ્યાત્વમ્ ।
 જ્ઞાનમથ પચ્યભેદં તત્પ્રત્યક્ષં પરોક્ષં ચ ॥ ૨૨૪

તત્ર પરોક્ષં દ્વિવિધં શ્રુતમાભિનિબોધિકં ચ વિજ્ઞેયમ્ ।	
પ્રત્યક્ષં ત્વવધિમનઃપર્યાયૌ કેવલં ચેતિ ॥	૨૨૫
એષામુત્તરભેદવિષયાદિભિર્ભવતિ વિસ્તરાધિગમઃ ।	
એકાદીન્યેકસ્મિન્ ભાજ્યાનિ ત્વાચતુર્વ્ય ઇતિ ॥	૨૨૬
સમ્યગ્દૃષ્ટેર્જ્ઞાનં સમ્યગ્જ્ઞાનમિતિ નિયમતઃ સિદ્ધમ્ ।	
આદ્યત્રયમજ્ઞાનમપિ ભવતિ મિથ્યાત્વસંયુક્તમ્ ॥	૨૨૭
સામાયિકમિત્યાદ્યં છેદોપસ્થાપનં દ્વિતીયં તુ ।	
પરિહારવિશુદ્ધિઃ સૂક્ષ્મસમ્પરાયં યથાખ્યાતમ્ ॥	૨૨૮
ઈત્યેતત્પગ્ચવિધં ચારિત્રં મોક્ષસાધનં પ્રવરમ્ ।	
નૈકૈરનુયોગનયપ્રમાણમાર્ગેઃ સમનુગમ્યમ્ ॥	૨૨૯
સમ્યક્ત્વજ્ઞાનચારિત્રસમ્પદઃ સાધનાનિ મોક્ષસ્ય ।	
તાસ્વેકતરાભાવેડપિ મોક્ષમાર્ગોડપ્યસિદ્ધિકરઃ ॥	૨૩૦
પૂર્વદ્વયસમ્પદપિ તેષાં ભજનીયમુત્તરં ભવતિ ।	
પૂર્વદ્વયલાભઃ પુનરુત્તરલાભે ભવતિ સિદ્ધઃ ॥	૨૩૧
ધર્માવશ્યકયોગેષુ ભાવિતાત્મા પ્રમાદપરિવર્જ્ઞ ।	
સમ્યક્ત્વજ્ઞાનચારિત્રાણામારાધકો ભવતિ ॥	૨૩૨
આરાધનાશ્ચ તેષાં તિસસ્તુ જઘન્યમધ્યમોત્કૃષ્ટાઃ ।	
જન્મભિરષ્ટત્ર્યેકૈઃ સિધ્યન્ત્યારાધકાસ્તાસામ્ ॥	૨૩૩
તાસામારાધનતત્પરેણ તેષ્વેવ ભવતિ યતિતવ્યમ્ ।	
યતિના તત્પરજિનભક્ત્યુપગ્રહસમાધિકરણેન ॥	૨૩૪
સ્વગુણાભ્યાસરતમતેઃ પરવૃત્તાન્તાન્ધમૂકબધિરસ્ય ।	
મદમદનમોહમત્સરરોષવિષાદૈરધૃષ્યસ્ય ॥	૨૩૫

प्रशमाव्याबाधसुभात्मिकाङ्क्षिणः सुस्थितस्य सद्धर्मः ।
 तस्य किमौपम्यं स्यात् सदेवमनुजेऽपि लोकेऽस्मिन् ॥ २३६
 स्वर्गसुभानि परोक्षाण्यत्यन्तपरोक्षमेव मोक्षसुभम् ।
 प्रत्यक्षं प्रशमसुभं न परवशं न य व्ययप्राप्तम् ॥ २३७
 निर्जितमदमदनानां वाङ्कायमनोविकाररहितानाम् ।
 विनिवृत्तपराशानामिहैव मोक्षः सुविहितानाम् ॥ २३८
 शब्दादिविषयपरिणाममनित्यं दुःखमेव य ज्ञात्वा ।
 ज्ञात्वा य रागद्वेषात्मकानि दुःखानि संसारे ॥ २३९
 स्वशरीरेऽपि न रज्यति शत्रावपि न प्रदोषमुपयाति ।
 रोगजरामरशब्दैरव्यथितो यः स नित्यसुधी ॥ २४०
 धर्मध्यानान्भिरतस्त्रिदण्डविरतस्त्रिगुप्तिगुप्तात्मा ।
 सुभमास्ते निर्द्वन्द्वो जितेन्द्रियपरीषदुक्थायः ॥ २४१
 विषयसुभनिरम्बिलाषः प्रशमगुणगणाल्पलङ्कृतः साधुः ।
 द्योतयति यथा न तथा सर्वाण्यदित्यतेज्जं ॥ २४२
 [सम्यग्दृष्टिर्ज्ञानी विरतितपोबलयुतोऽप्यनुपशान्तः ।
 तं न लभते गुणं यं, प्रथमगुणमुपाश्रितो लभते ॥]
 सम्यग्दृष्टिर्ज्ञानी विरतितपोध्यानभावनायोगैः ।
 शीलाङ्गसहस्राष्टादशकमयत्नेन साधयति ॥ २४३
 धर्माद्ब्रह्म्यादीन्द्रियसञ्ज्ञाल्पः करुणतश्च योगाख्यः ।
 शीलाङ्गसहस्राष्टादशकस्य निष्पत्तिः ॥ २४४
 शीलार्णवस्य पारं गत्वा संविग्नसुगममार्गस्य ।
 धर्मध्यानमुपगतो वैराग्यं प्राप्नुयाद्योग्यम् ॥ २४५

આજ્ઞાવિચયમપાયવિચયં ચ સદ્ધ્યાનયોગમુપસૃત્ય ।
 તસ્માદ્ વિપાકવિચયમુપયાતિ સંસ્થાનવિચયં ચ ॥ ૨૪૬
 આપ્તવચનં પ્રવચનં ચાજ્ઞાવિચયસ્તદર્થનિર્ણયનમ્ ।
 આશ્રવવિક્થાગૌરવપરીષદાદૈરપાયસ્તુ ॥ ૨૪૭
 અશુભશુભકર્મપાકાનુચિન્તનાર્થો વિપાકવિચયઃ સ્યાત્ ।
 દ્રવ્યક્ષેત્રાકૃત્યનુગમનં સંસ્થાનવિચયસ્તુ ॥ ૨૪૮
 જિનવરવચનગુણગણં સચ્ચિન્તયતો વધાઘપાયાંશ્ચ ।
 કર્મવિપાકાન્ વિવિધાન્ સંસ્થાનવિધીનનેકાંશ્ચ ॥ ૨૪૯
 નિત્યોદ્વિગ્નસ્યૈવં ક્ષમાપ્રધાનસ્ય નિરભિમાનસ્ય ।
 ધુતમાયાકલિમલનિર્મલસ્ય જિતસર્વતૃષ્ણસ્ય ॥ ૨૫૦
 તુલ્યારણ્યકુલાકુલવિવિક્તબન્ધુજનશત્રુવર્ગસ્ય ।
 સમવાસીયન્દનકલ્પનપ્રદેહાદિદેહસ્ય ॥ ૨૫૧
 આત્મારામસ્ય સતઃ સમતૃણમણિમુક્તલેષ્ટુકનકસ્ય ।
 સ્વાધ્યાયધ્યાનપરાયણસ્ય દંઢમપ્રમત્તસ્ય ॥ ૨૫૨
 અધ્યવસાયવિશુદ્ધેઃ પ્રશસ્તયોગૈર્વિશુદ્ધ્યમાનસ્ય ।
 ચારિત્રશુદ્ધિમગ્રયામવાપ્ય લેશ્યાવિશુદ્ધિં ચ ॥ ૨૫૩
 તસ્યાપૂર્વકરણમથ ઘાતિકર્મક્ષયૈકદેશોત્થમ્ ।
 ઋદ્ધિપ્રવેકવિભવવદ્દુપજાતં જાતભદ્રસ્ય ॥ ૨૫૪
 સાતર્દિરસેષ્વગુરુઃ પ્રાપ્યર્દિવિભૂતિમસુલભામન્યૈઃ ।
 સક્તઃ પ્રશમરતિસુખે, ન ભજતિ તસ્યાં મુનિઃ સર્જમ્ ॥ ૨૫૫
 યા સર્વસુરવરર્દિર્વિસ્મયનીયાપિ સાડનગાર્દ્ધેઃ ।
 નાર્દધતિ સહસ્રભાગં કોટિશતસહસ્રગુણિતાપિ ॥ ૨૫૬

તજજયમવાપ્ય જિતવિઘ્નરિપુર્ભવશતસહસ્રદુષ્પ્રાપમ્ ।
 ચારિત્રમથાખ્યાતં સમ્પ્રાપ્તસ્તીર્થકૃતુલ્યમ્ ॥ ૨૫૭
 શુક્લધ્યાનાઘદ્વયમવાપ્ય કર્માષ્ટકપ્રણેતારમ્ ।
 સંસારમૂલબીજં મૂલાદુન્મૂલયતિ મોહમ્ ॥ ૨૫૮
 પૂર્વં કરોત્યનન્તાનુબન્ધિનામ્નાં ક્ષયં કષાયાણામ્ ।
 મિથ્યાત્વમોહગહનં ક્ષપયતિ સમ્યક્ત્વમિથ્યાત્વમ્ ॥ ૨૫૯
 સમ્યક્ત્વમોહનીયં ક્ષપયત્યષ્ટાવતઃ કષાયાંશ્ચ ।
 ક્ષપયતિ તતો નપુંસકવેદં સ્ત્રીવેદમથ તસ્માત્ ॥ ૨૬૦
 હાસ્યાદિ તતઃ ષટ્કં ક્ષપયતિ તસ્માચ્ચ પુરુષવેદમપિ ।
 સઙ્ગવલનાનપિ હત્વા પ્રાપ્નોત્યથ વીતરાગત્વમ્ ॥ ૨૬૧
 સર્વોદ્ઘાતિતમોહો નિહતક્લેશો યથા હિ સર્વજઃ ।
 ભાત્યનુપલક્ષ્યરાહ્વંશોન્મુક્તઃ પૂર્ણચન્દ્ર ઈવ ॥ ૨૬૨
 સર્વેન્ધનૈકરાશીકૃતસન્દીપ્તો હ્યનન્તગુણતેજઃ ।
 ધ્યાનાનલસ્તપઃપ્રશમસંવરહવિર્વિવૃદ્ધબલઃ ॥ ૨૬૩
 ક્ષપકશ્રેણિમુપગતઃ સ સમર્થઃ સર્વકર્મિણાં કર્મ ।
 ક્ષપયિતુમેકો યદિ કર્મસંક્રમઃ સ્યાત્પરકૃતસ્ય ॥ ૨૬૪
 પરકૃતકર્મણિ યસ્માન્ન કામતિ સંક્રમો વિભાગો વા ।
 તસ્માત્સત્ત્વાનાં કર્મ યસ્ય યત્તેન તદ્વેદમ્ ॥ ૨૬૫
 મસ્તકસૂચિવિનાશાત્તાલસ્ય યથા ધ્રુવો ભવતિ નાશઃ ।
 તદ્વત્કર્મવિનાશો હિ મોહનીયક્ષયે નિત્યમ્ ॥ ૨૬૬
 છન્નસ્થવીતરાગઃ કાલં સોડન્તર્મુહૂર્તમથ ભૂત્વા ।
 યુગપદ્ દ્વિવિધાવરણાન્તરાયકર્મક્ષયમવાપ્ય ॥ ૨૬૭

शाश्वतमनन्तमनतिशयमनुपममनुत्तरं निरवशेषम् ।
 सम्पूर्णमप्रतिहतं सम्प्राप्तः केवलं ज्ञानम् ॥ २६८
 कृत्स्ने लोकालोके व्यतीतसाम्प्रतम्बविष्यतः कालान् ।
 द्रव्यगुणपर्यायाणां ज्ञाता दृष्टा य सर्वार्थैः ॥ २६९
 क्षीणयतुष्कर्माशो वेद्यायुर्नामगोत्रवेदयिता ।
 विहरति मुहूर्तकालं देशोनां पूर्वकोटिं वा ॥ २७०
 तेनाभिन्नं यरमम्बवायुर्दुर्मेदमनपवर्तित्वात् ।
 तदुपग्रहं य वेद्यं तत्तुल्ये नामगोत्रे य ॥ २७१
 यस्य पुनः केवलिनः कर्म भवत्यायुषोऽतिरिक्ततरम् ।
 स समुद्घातं भगवानथ गच्छति तत्समीकर्तुम् ॥ २७२
 दृष्टं प्रथमे समये क्पाटमथ योत्तरे तथा समये ।
 मन्थानमथ तृतीये लोकव्यापी यतुर्थे तु ॥ २७३
 संहरति पञ्चमे त्वन्तराणि मन्थानमथ पुनः षष्ठे ।
 सप्तमके तु क्पाटं संहरति ततोऽष्टमे दृष्टम् ॥ २७४
 औदारिकप्रयोक्ता प्रथमाष्टमसमययोरसाविष्टः ।
 मिश्रौदारिकयोक्ता सप्तमषष्ठद्वितीयेषु ॥ २७५
 कर्मणशरीरयोगी यतुर्थके पञ्चमे तृतीये य ।
 समयत्रयेऽपि तस्मिन् भवत्यनाहारको नियमात् ॥ २७६
 स समुद्घातनिवृत्तोऽथ मनोवाक्काययोगवान् भगवान् ।
 यतियोग्ययोगयोक्ता योगनिरोधं मुनिरुपैति ॥ २७७
 पञ्चेन्द्रियोऽथ सञ्ज्ञी यः पर्याप्तो जघन्ययोगी स्यात् ।
 निरुणद्धि मनोयोगं ततोऽप्यसङ्ख्येयगुणहीनम् ॥ २७८

द्वीन्द्रियसाधारण्योर्वागुच्छ्वासावधो जयति तद्वत् ।
 पनक्तस्य काययोगं जघन्यपर्याप्तकस्याधः ॥ २७८
 सूक्ष्मक्रियमप्रतिपाति काययोगोप-योगतो ध्यात्वा ।
 विगतक्रियमनिवर्तित्वमुत्तरं ध्यायति परेश ॥ २८०
 यरमत्ववे संस्थानं यादृग् यस्योच्छ्रयप्रमाणं य ।
 तस्मात् त्रिभागहीनावगाहसंस्थानपरिणाहः ॥ २८१
 सोऽथ मनोवागुच्छ्वासकाययोगक्रियार्थविनिवृत्तः ।
 अपरिमितनिर्जरात्मा संसारमहार्णवोत्तीर्णः ॥ २८२
 षष्ठद्वस्वाक्षरपञ्चकोद्गिरणमात्रतुल्यकालीयाम् ।
 संयमवीर्याप्तबलः शैलेशीमेति गतलेश्यः ॥ २८३
 पूर्वरयितं य तस्यां समयश्रेष्ठयामथ प्रकृतिशेषम् ।
 समये समये क्षपयत्यसङ्ख्यगुणमुत्तरोत्तरतः ॥ २८४
 यरमे समये सङ्ख्यातीतान्विनिहत्य यरमकर्माशान् ।
 क्षपयति युगपत् कृत्स्नं वेद्यायुर्नामगोत्रगणम् ॥ २८५
 सर्वगतियोग्यसंसारमूलकरणानि सर्वभावानि ।
 औदारिकतैजसकार्मणानि सर्वात्मना त्यक्त्वा ॥ २८६
 देहत्रयनिर्मुक्तः प्राप्यर्जुश्रेष्ठिवीतिमस्पर्शम् ।
 समयेनैकेनाविग्रहेण गत्वोर्ध्वमप्रतिधः ॥ २८७
 सिद्धिक्षेत्रे विमले जन्मजरामरणरोगनिर्मुक्तः ।
 लोकाग्रगतः सिध्यति साकारेशोपयोगेन ॥ २८८
 सादृक्मनन्तमनुपममव्याबाधसुखमुत्तमं प्राप्तः ।
 केवलसम्यक्त्वज्ञानदर्शनात्मा भवति मुक्तः ॥ २८९

मुक्तः सन्नाडभावः स्वालक्षण्यात्स्वतोऽर्थसिद्धेश्च ।
 भावान्तरसङ्क्रान्तेः सर्वज्ञाज्ञोपदेशाय्य ॥ २८०
 त्यक्त्वा शरीरबन्धनमिहैव कर्माष्टकक्षयं कृत्वा ।
 न स तिष्ठत्यनिबन्धादनाश्रयादप्रयोगाय्य ॥ २८१
 नाधो गौरवविगमादशक्यत्वावाय्य गच्छति विमुक्तः ।
 लोकान्तादपि न परं प्लवकं ध्रुवोपग्रहाभावात् ॥ २८२
 योगप्रयोगयोश्चाभावात्तिर्यग् न तस्य गतिरस्ति ।
 सिद्धस्योर्ध्वं मुक्तस्यालोकान्ताद् गतिर्भवति ॥ २८३
 पूर्वप्रयोगसिद्धेर्बन्धश्छेदादसङ्गत्वावाय्य ।
 गतिपरिणामाय्य तथा सिद्धस्योर्ध्वं गतिः सिद्धा ॥ २८४
 देहमनोवृत्तिभ्यां भवतः शारीरमानसे दुःखे ।
 तदभावस्तदभावे सिद्धं सिद्धस्य सिद्धिसुखम् ॥ २८५
 यस्तु यतिर्घटमानः सम्यक्त्वज्ञानशीलसम्पन्नः ।
 वीर्यमनिगूढमानः शक्यत्यनुत्तमं प्रयत्नेन ॥ २८६
 संहननायुर्बलकालवीर्यसम्पत्समाधिवैकल्यात् ।
 कर्मातिगौरवाद् वा स्वार्थमकृत्वोपरममेति ॥ २८७
 सौधर्मादिष्वन्यतमकेषु सर्वार्थसिद्धिरभेषु ।
 स भवति देवो वैमानिको महर्द्धिद्युतिवपुष्कः ॥ २८८
 तत्र सुरलोकसौख्यं यिरमनुभूय स्थितिक्षयात्तस्मात् ।
 पुनरपि मनुष्यलोके गुणवत्सु मनुष्यसङ्घेषु ॥ २८९
 जन्म समवाप्य कुलबन्धुविभवपुत्रपुत्रबुद्धिसम्पन्नः ।
 श्रद्धासम्यक्त्वज्ञानसंवरतपोबलसमग्रः ॥ ३००

पूर्वोक्तभावनाभावितान्तरात्मा विधूतसंसारः ।
 सेत्स्यति ततः परं वा स्वर्गान्तरितस्त्रिभवभावात् ॥ ३०१
 यश्चेह जिनवरमते गृहाश्रमी निश्चितः सुविद्वितार्थः ।
 दर्शनशीलव्रतभावनाभिरभिरञ्जितमनस्कः ॥ ३०२
 स्थूलवधानृतयौर्यपरस्त्रीरत्यरतिवर्जितः सततम् ।
 द्विग्रतमिह देशावकाशिकमनर्थविरतिं य ॥ ३०३
 सामायिकं य कृत्वा पौषधमुपभोगपारिमाण्यं य ।
 न्यायागतं य कल्प्यं विधिवत्पात्रेषु विनियोज्यम् ॥ ३०४
 यैत्यायतनप्रस्थापनानि कृत्वा य शक्तितः प्रयतः ।
 पूजश्च गन्धमाल्याधिवासधूपप्रदीपाद्याः ॥ ३०५
 प्रशमरतिनित्यतृषितो जिनगुरुसाधुजनवन्दनाभिरतः ।
 संलेभनां य काले योगेनाराध्य सुविशुद्धाम् ॥ ३०६
 प्राप्तः कल्पेष्विन्द्रत्वं वा सामानिकत्वमन्यद् वा ।
 स्थानमुदारं तत्रानुभूय य सुखं तदनुत्तमम् ॥ ३०७
 नरलोकमेत्य सर्वगुणसम्पदं दुर्लभां पुनर्लब्ध्वा ।
 शुद्धः स सिद्धिमेष्यति भवाष्टकाभ्यन्तरे नियमात् ॥ ३०८
 धृत्येवं प्रशमरतेः इहमिह स्वर्गापवर्गयोश्च शुभम् ।
 सम्प्राप्यतेऽनगारैरगारिभिश्चोत्तरगुणाढ्यैः ॥ ३०९
 जिनशासनार्णवादाकृष्टां धर्मकथिकाभिमां श्रुत्वा ।
 रत्नाकरादिव जरत्कपर्दिकामुद्धृतां भङ्ग्या ॥ ३१०
 सद्भिर्गुणदोषज्ञैर्दोषानुत्सृज्य गुणलवा ग्राह्याः ।
 सर्वात्मना य सततं प्रशमसुप्तायैव यतितव्यम् ॥ ३११

યગ્યાસમગ્જસમિહ છન્દઃશબ્દસમયાર્થતોડભિહિતમ્ ।

પુત્રાપરાધવન્મમ મર્ષયિતવ્યં બુધૈઃ સર્વમ્ ॥ ૩૧૨

સર્વસુખમૂલબીજં સર્વાર્થવિનિશ્ચયપ્રકાશકરમ્ ।

સર્વગુણસિદ્ધિસાધનધનમર્હચ્છાસનં જયતિ ॥ ૩૧૩

પૂ.આ. શ્રીરત્નશેખરસૂરિવિરચિતઃ

॥ ગુણસ્થાનકમારોહઃ ॥

ગુણસ્થાનકમારોહહતમોહં જિનેશ્વરમ્ ।

નમસ્કૃત્ય ગુણસ્થાનસ્વરૂપં કિઞ્ચિદુચ્યતે ॥ ૧

ચતુર્દશગુણશ્રેણિસ્થાનકાનિ તદાદિમમ્ ।

મિથ્યાત્વાખ્યં દ્વિતીયં તુ સ્થાનં સાસ્વાદનાભિધમ્ ॥ ૨

તૃતીયં મિશ્રકં તુર્યં સમ્યગ્દર્શનમપ્રતમ્ ।

શ્રાદ્ધત્વં પચ્ચમં ષષ્ઠં પ્રમત્તશ્રમણાભિધમ્ ॥ ૩

સપ્તમં ત્વપ્રમત્તં ચાપૂર્વાત્કરણમષ્ટમમ્ ।

નવમં ચાનિવૃત્તાખ્યં દશમં સૂક્ષ્મલોભકમ્ ॥ ૪

એકાદશં શાન્તમોહં દ્વાદશં ક્ષીણમોહકમ્ ।

ત્રયોદશં સયોગાખ્યમયોગાખ્યં ચતુર્દશમ્ ॥ ૫

અદેવાગુર્વધર્મેષુ યા દેવગુરુધર્મધીઃ ।

તન્મિથ્યાત્વં ભવેદ્વ્યક્તમવ્યક્તં મોહલક્ષણમ્ ॥ ૬

અનાદ્યવ્યક્તમિથ્યાત્વં જીવેડસ્ત્યેવ સદા પરમ્ ।

વ્યક્તમિથ્યાત્વધીપ્રાપ્તિર્ગુણસ્થાનતયોચ્યતે ॥ ૭

મઘમોહાઘથા જીવો ન જાનાત્યહિતં હિતમ્ ।	
ધર્માધર્મો ન જાનાતિ તથા મિથ્યાત્વમોહિતઃ ॥	૮
અભવ્યાશ્રિતમિથ્યાત્વેડનાઘનન્તા સ્થિતિર્ભવેત્ ।	
સા ભવ્યાશ્રિતમિથ્યાત્વેડનાદિસાન્તા પુનર્મતા ॥	૯
અનાદિકાલસમ્ભૂતમિથ્યાકર્મોપશાન્તિતઃ ।	
સ્યાદૌપશમિકં નામ જીવે સમ્યક્ત્વમાદિતઃ ॥	૧૦
એકસ્મિન્નુદિતે મધ્યાચ્છાન્તાનન્તાનુબન્ધિનામ્ ।	
આઘૌપશમિકસમ્યક્ત્વશૈલભૌલેઃ પરિચ્યુતઃ ॥	૧૧
સમયાદાવલીષટ્કં યાવન્મિથ્યાત્વભૂતલમ્ ।	
નાસાદયતિ જીવોડયં તાવત્સાસ્વાદનો ભવેત્ ॥	૧૨
મિશ્રકર્મોદયાજીજીવે સમ્યક્મિથ્યાત્વમિશ્રિતઃ ।	
યો ભાવોડન્તર્મુહૂર્તં સ્યાત્તન્મિશ્રસ્થાનમુચ્યતે ॥	૧૩
જાત્યન્તરસમુદ્ભૂતિર્વડવાખરયોર્યથા ।	
ગુડદન્નોઃ સમાયોગે રસભેદાન્તરં યથા ॥	૧૪
તથા ધર્મદ્વયે શ્રદ્ધા જાયતે સમબુદ્ધિતઃ ।	
મિશ્રોડસૌ ભણ્યતે તસ્માદ્ભાવો જાત્યન્તરાત્મકઃ ॥	૧૫
આયુર્બળ્લાતિ નો જીવો મિશ્રસ્થો પ્રિયતે ન ચ ।	
સદ્દૃષ્ટિર્વા કુદ્દૃષ્ટિર્વા ભૂત્વા મરણમશ્નુતે ॥	૧૬
સમ્યક્મિથ્યાત્વયોર્મધ્યે હ્યાયુર્યેનાર્જિતં પુરા ।	
પ્રિયતે તેન ભાવેન ગતિં યાતિ તદાશ્રિતામ્ ॥	૧૭
યા યથોક્તેષુ તત્ત્વેષુ રુચિર્જીવસ્ય જાયતે ।	
નિસર્ગાદુપદેશાદ્વા સમ્યક્ત્વં હિ તદુચ્યતે ॥	૧૮

દ્વિતીયાનાં કષાયાણામુદયાદ્ વ્રતવર્જિતમ્ ।	
સમ્યક્ત્વં કેવલં યત્ર તચ્ચતુર્થં ગુણાસ્પદમ્ ॥	૧૯
ઉત્કૃષ્ટાસ્ય ત્રયસ્ત્રિંશત્સાગરા સાધિકા સ્થિતિઃ ।	
તદર્ધપુદ્ગલાવર્તભવૈર્ભવ્યૈરવાપ્યતે ॥	૨૦
કૃપાપ્રશમસંવેગાનિર્વેદાસ્તિક્યલક્ષણાઃ ।	
ગુણા ભવન્તિ યચ્ચિત્તે સ સ્યાત્સમ્યક્ત્વભૂષિતઃ ॥	૨૧
ક્ષાયોપશમિકી દૃષ્ટિઃ સ્યાન્નરામરસમ્પદે ।	
ક્ષાયિકી તુ ભવે તત્ર ત્રિતુર્યે વા વિમુક્તયે ॥	૨૨
દેવે ગુરૌ ચ સદ્ધે ચ સદ્ભક્તિં શાસનોન્નતિમ્ ।	
અવ્રતોઽપિ કરોત્યેવ સ્થિતસ્તુર્યે ગુણાલયે ॥	૨૩
પ્રત્યાખ્યાનોદયાદેશવિરતિર્યત્ર જાયતે ।	
તચ્છ્રદ્ધત્વં હિ દેશોનપૂર્વકોટિગુરુસ્થિતિ ॥	૨૪
આર્તરૌદ્રં ભવેદત્ર મન્દં ધર્મ્યં તુ મધ્યમમ્ ।	
ષટ્કર્મપ્રતિમાશ્રાદ્ધવ્રતપાલનસમ્ભવમ્ ॥	૨૫
અતઃ પરં પ્રમત્તાદિગુણસ્થાનકસપ્તકે ।	
અન્તર્મુહૂર્તમેકૈકં પ્રત્યેકં ગદિતા સ્થિતિઃ ॥	૨૬
કષાયાણાં ચતુર્થાનાં વ્રતી તીવ્રોદયે સતિ ।	
ભવેત્ પ્રમાદયુક્તત્વાત્ પ્રમત્તસ્થાનગો મુનિઃ ॥	૨૭
અસ્તિત્વાન્નોકષાયાણામત્રાર્તસ્યૈવ મુખ્યતા ।	
આજ્ઞાઘાલમ્બનોપેતધર્મધ્યાનસ્ય ગૌણતા ॥	૨૮
યાવત્પ્રમાદસંયુક્તસ્તાવત્તસ્ય ન તિષ્ઠતિ ।	
ધર્મધ્યાનં નિરાલમ્બમિત્યુર્જિનભાસ્કરાઃ ॥	૨૯

પ્રમાદાવશ્યકત્યાગાન્નિશ્ચલં ધ્યાનમાશ્રયેત્ । યોડસૌ નૈવાગમં જૈનં વેત્તિ મિથ્યાત્વમોહિતઃ ॥	૩૦
તસ્માદાવશ્યકૈઃ કુર્યાત્ પ્રાપ્તદોષનિકૃન્તનમ્ । યાવન્નાપ્નોતિ સદ્ધ્યાનમપ્રમત્તગુણાશ્રિતમ્ ॥	૩૧
ચતુર્થાનાં કષાયાણાં જાતે મન્દોદયે સતિ । ભવેત્પ્રમાદહીનત્વાદપ્રમત્તો મહાવ્રતી ॥	૩૨
નષ્ટાશેષપ્રમાદાત્મા વ્રતશીલગુણાન્વિતઃ । જ્ઞાનધ્યાનધનો મૌની શમનક્ષપણોન્મુખઃ ॥	૩૩
સપ્તકોત્તરમોહસ્ય શમનાય ક્ષયાય વા । સદ્ધ્યાનસાધનારમ્ભં કુરુતે મુનિપુરુષગવઃ ॥	૩૪
ધર્મધ્યાનં ભવત્યત્ર મુખ્યવૃત્ત્યા જિનોદિતમ્ । રૂપાતીતતયા શુક્લમપિ સ્યાદંશમાત્રતઃ ॥	૩૫
ઈત્યેતસ્મિન્ ગુણસ્થાને નો સન્ત્યાવશ્યકાનિ ષટ્ । સતતં ધ્યાનસદ્ધોગાચ્છુદ્ધિઃ સ્વાભાવિકી યતઃ ॥	૩૬
અપૂર્વાત્મગુણાપ્તિત્વાદપૂર્વકરણં મતમ્ । ભાવાનામનિવૃત્તિત્વાદનિવૃત્તિગુણાસ્પદમ્ ॥	૩૭
અસ્તિત્વાત્ સૂક્ષ્મલોભસ્ય ભવેત્ સૂક્ષ્મકષાયકમ્ । શમનાચ્છાન્તમોહં સ્યાત્ક્ષપણાત્ક્ષીણમોહકમ્ ॥	૩૮
તત્રાપૂર્વગુણસ્થાનાદંશાદેવાધિરોહતિ । શમકો હિ શમશ્રેણીં ક્ષપકઃ ક્ષપકાવલીમ્ ॥	૩૯
પૂર્વજઃ શુદ્ધિમાન્ યુક્તો હ્યાદૈઃ સંહનનૈસ્ત્રિભિઃ । સન્ધ્યાયન્નાદ્યશુક્લાંશં સ્વાં શ્રેણીં શમકઃ શ્રયેત્ ॥	૪૦

શ્રેણ્યારૂઢઃ કૃતે કાલેડહમિન્દ્રેષ્વેવ ગચ્છતિ ।	
પુષ્ટાયુસ્તૂપશાન્તાન્તં નયેચ્ચારિત્રમોહનમ્ ॥	૪૧
અપૂર્વાદિદ્વયૈકૈકગુણેષુ શમકઃ ક્રમાત્ ।	
કરોતિ વિંશતેઃ શાન્તિં લોભાણુત્વં ચ તચ્છમમ્ ॥	૪૨
શાન્તદગ્વૃત્તમોહત્વાદત્રૌપશમિકાભિધે ।	
સ્યાતાં સમ્યક્ત્વચારિત્રે ભાવશ્ચોપશમાત્મકઃ ॥	૪૩
વૃત્તમોહોદયં પ્રાપ્યોપશમી ચ્યવતે તતઃ ।	
અધઃ કૃતમલં તોયં પુનર્માલિન્યમશ્નુતે ॥	૪૪
અપૂર્વાઘાસ્ત્રયોડધ્યૂર્ધ્વમેકં યાન્તિ શમોઘતાઃ ।	
ચત્વારોડપિ ચ્યુતાવાઘં સપ્તમં ચાન્ત્યદેહિનઃ ॥	૪૫
આસંસારં ચતુર્વારમેવ સ્યાચ્છમનાવલી ।	
જીવસ્યૈકભવે વારદ્વયં સ્યાઘદિ જાયતે ॥	૪૬
અતો વક્ષ્યે સમાસેન ક્ષપકશ્રેણિલક્ષણમ્ ।	
યોગિ કર્મક્ષયં કર્તું યામારુહ્ય પ્રવર્તતે ॥	૪૭
અનિબદ્ધાયુષઃ પ્રાન્ત્યદેહિનો લઘુકર્મણઃ ।	
અસંયતગુણસ્થાને નરકાયુઃ ક્ષયં વ્રજેત્ ॥	૪૮
તિર્યગાયુઃ ક્ષયં યાતિ ગુણસ્થાને તુ પચ્યમે ।	
સપ્તમે ત્રિદશાયુશ્ચ દગ્મોહસ્યાપિ સપ્તકમ્ ॥	૪૯
દશૈતાઃ પ્રકૃતીઃ સાધુઃ ક્ષયં નીત્વા વિશુદ્ધધીઃ ।	
ધર્મધ્યાને કૃતાભ્યાસઃ પ્રાપ્નોતિ સ્થાનમષ્ટમમ્ ॥	૫૦
તત્રાષ્ટમે ગુણસ્થાને શુક્લસદ્ધ્યાનમાદિમમ્ ।	
ધ્યાતું પ્રક્રમતે સાધુરાઘસંહનનાન્વિતઃ ॥	૫૧

निष्प्रક્રમ્મં વિધાયાથ દઢં પર્યङ્કમાસનમ્ । નાસાગ્રદત્તસન્નેત્રઃ કિઞ્ચિદુન્મીલિતેક્ષણઃ ॥	૫૨
વિકલ્પવાગુરાજાલાદ્દૂરોત્સારિતમાનસઃ । સંસારચ્છેદનોત્સાહો યોગીન્દ્રો ધ્યાતુમર્હતિ ॥	૫૩
અપાનદ્વારમાર્ગેણ નિઃસરન્તં યથેચ્છયા । નિરુન્ધ્યોર્ધ્વપ્રચારાપ્તિં પ્રાપયત્યનિલં મુનિઃ ॥	૫૪
દ્વાદશાઙ્ગુલપર્યન્તં સમાકૃષ્ય સમીરણમ્ । પૂરયત્યતિયત્નેન પૂરકધ્યાનયોગતઃ ॥	૫૫
નિઃસાર્યતે તતો યત્નાન્નાભિપન્નોદરાચ્છનૈઃ । યોગિના યોગસામથ્યદ્વિચકાખ્યઃ પ્રભઞ્જનઃ ॥	૫૬
કુભ્મવત્કુભ્મકં યોગી શ્વસનં નાભિપઙ્કજે । કુભ્મકધ્યાનયોગેન સુસ્થિરં કુરુતે ક્ષણમ્ ॥	૫૭
ઈત્યેવં ગન્ધવાહાનામાકુઞ્ચનવિનિર્ગમૌ । સંસાધ્ય નિશ્ચલં ધત્તે ચિત્તમેકાગ્રચિન્તને ॥	૫૮
પ્રાણાયામકમપ્રૌઢિરત્ર રૂઢ્યૈવ દર્શિતા । ક્ષપકસ્ય યતઃ શ્રેણ્યારોહે ભાવો હિ કારણમ્ ॥	૫૯
સવિતર્કં સવિચારં સપૃથક્ત્વમુદાહૃતમ્ । ત્રિયોગયોગિનઃ સાધોરાઘં શુક્લં સુનિર્મલમ્ ॥	૬૦
શ્રુતચિન્તા વિતર્કઃ સ્યાદ્વિચારઃ સઙ્કમો મતઃ । પૃથક્ત્વં સ્યાદનેકત્વં ભવત્યેતત્ત્રયાત્મકમ્ ॥	૬૧
સ્વશુદ્ધાત્માનુભૂતાત્મભાવશ્રુતાવલમ્બનાત્ । અન્તર્જલ્પો વિતર્કઃ સ્યાદસ્મિન્સ્તત્સવિતર્કજમ્ ॥	૬૨

અર્થાદર્થાન્તરે શબ્દાચ્છબ્દાન્તરે ચ સૂક્ષ્મઃ ।	
યોગાદ્યોગાન્તરે યત્ર સવિચારં તદુચ્યતે ॥	૬૩
દ્રવ્યાદ્ દ્રવ્યાન્તરં યાતિ ગુણાદ્યાતિ ગુણાન્તરમ્ ।	
પર્યાયાદન્યપર્યાયં સપૃથક્ત્વં ભવત્યદઃ ॥	૬૪
ઈતિ ત્રયાત્મકં ધ્યાનં ધ્યાયન્ યોગી સમાહિતઃ ।	
સમ્પ્રાપ્નોતિ પરાં શુદ્ધિં સિદ્ધિશ્રીસૌખ્યવર્ણિકામ્ ॥	૬૫
યદ્યપિ પ્રતિપાત્યેતદુક્તં ધ્યાનં પ્રજાયતે ।	
તથાપ્યતિવિશુદ્ધત્વાદ્ધર્વસ્થાનં સમીહતે ॥	૬૬
અનિવૃત્તિગુણસ્થાનં તતઃ સમધિગચ્છતિ ।	
ગુણસ્થાનસ્ય તસ્યૈવ ભાગેષુ નવસુ ક્રમાત્ ॥	૬૭
ગતિઃ શ્વાભ્રી ચ તૈરશ્રી દ્વે તયોરાનુપૂર્વિકે ।	
સાધારણત્વમુદ્યોતઃ સૂક્ષ્મત્વં વિકલત્રયમ્ ॥	૬૮
એકેન્દ્રિયત્વમાતાપસ્ત્યાનગૃહ્યાદિકત્રયમ્ ।	
સ્થાવરત્વમિહાદ્યાંશે ક્ષીયન્તે ષોડશેત્યમૂઃ ॥	૬૯
અષ્ટૌ મધ્યકષાયાંશ્ચ દ્વિતીયેડથ તૃતીયકે ।	
ષણ્ઢત્વં તુર્યકે સ્ત્રીત્વં હાસ્યષટ્કં ચ પચ્ચમે ॥	૭૦
ચતુર્ધ્વશેષુ શેષેષુ ક્રમેણૈવાતિશુદ્ધિતઃ ।	
પુંવેદશ્ચ તતઃ ક્રોધો માનો માયા ચ નશ્યતિ ॥	૭૧
તતોડસૌ સ્થૂલલોભસ્ય સૂક્ષ્મત્વં પ્રાપયન્ ક્ષણાત્ ।	
આરોહતિ મુનિઃ સુક્ષ્મસમ્પરાયં ગુણાસ્પદમ્ ॥	૭૨
એકાદશં ગુણસ્થાનં ક્ષપકસ્ય ભવેન્ન હિ ।	
દશમાત્સૂક્ષ્મલોભાંશાન્ ક્ષપયન્ દ્વાદશં વ્રજેત્ ॥	૭૩

ભૂત્વાથ ક્ષીણમોહાત્મા વીતરાગો મહાયતિઃ ।	
પૂર્વવદ્ભાવસંયુક્તો દ્વિતીયં શુક્લમાશ્રયેત્ ॥	૭૪
અપૃથક્ત્વમવિચારં સવિતર્કં ગુણાન્વિતમ્ ।	
સ ધ્યાયત્યેકયોગેન શુક્લધ્યાનં દ્વિતીયકમ્ ॥	૭૫
નિજાત્મદ્રવ્યમેકં વા પર્યાયમથવા ગુણમ્ ।	
નિશ્ચલં ચિન્ત્યતે યત્ર તદેકત્વં વિદુર્બુધાઃ ॥	૭૬
યદ્વચ્છનાર્થયોગેષુ પરાવર્તવિવર્જિતમ્ ।	
ચિન્તાનં તદવિચારં સ્મૃતં સદ્ધ્યાનકોવિદૈઃ ॥	૭૭
નિજશુદ્ધાત્મનિષ્ઠં હિ ભાવશ્રુતાવલમ્બનાત્ ।	
ચિન્તાનં ક્રિયતે યત્ર સવિતર્કં તદુચ્યતે ॥	૭૮
ઈત્યેકત્વમવિચારં સવિતર્કમુદાહૃતમ્ ।	
તસ્મિન્ સમરસીભાવં ધત્તે સ્વાત્માનુભૂતિતઃ ॥	૭૯
ઈત્યેતદ્ધ્યાનયોગેન પ્લુષ્યત્કર્મેન્ધનોત્કર ।	
નિદ્રાપ્રચલયોર્નાશમુપાન્ત્યે કુરુતે ક્ષણે ॥	૮૦
અન્ત્યે દષ્ટિચતુષ્ઠં ચ દશકં જ્ઞાનવિઘ્નયોઃ ।	
ક્ષપયિત્વા મુનિઃ ક્ષીણમોહઃ સ્યાત્ કેવલાત્મકઃ ॥	૮૧
એવં ચ ક્ષીણમોહાન્તા ત્રિષષ્ટિપ્રકૃતિસ્થિતિઃ ।	
પગ્ચાશીતિર્જરદ્વસ્ત્રપ્રાયાઃ શેષાઃ સયોગિનિ ॥	૮૨
ભાવોડત્ર ક્ષાયિકઃ શુદ્ધઃ સમ્યક્ત્વં ક્ષાયિકં પરમ્ ।	
ક્ષાયિકં હિ યથાખ્યાતચારિત્રં તસ્ય નિશ્ચિતમ્ ॥	૮૩
ચરાચરમિદં વિશ્વં હસ્તસ્થામલકોપમમ્ ।	
પ્રત્યક્ષં ભાસતે તસ્ય કેવલજ્ઞાનભાસ્વતઃ ॥	૮૪

વિશેષાત્તીર્થકૃત્કર્મ યેનાસ્ત્યર્જિતમૂર્જિતમ્ ।	
તત્કર્મોદયતોડત્રાસૌ સ્યાજિજ્ઞનેન્દ્રો જગત્પતિઃ ॥	૮૫
સ સર્વાતિશયૈર્યુક્તઃ સર્વામરનરૈર્નતઃ ।	
ચિરં વિજયતે સર્વોત્તમં તીર્થં પ્રવર્તયન્ ॥	૮૬
વેદ્યતે તીર્થકૃત્કર્મ તેન સદેશનાદિભિઃ ।	
ભૂતલે ભવ્યજીવાનાં પ્રતિબોધાદિ કુર્વતા ॥	૮૭
ઉત્કર્ષતોડષ્ટવર્ષોનપૂર્વકોટી પ્રમાણકમ્ ।	
કાલં યાવન્મહીપીઠે કેવલી વિહરત્યલમ્ ॥	૮૮
યેદાયુષઃ સ્થિતિર્ન્યૂના સકાશાદ્વેદ્યકર્મણઃ ।	
તદા તત્તુલ્યતાં કર્તું સમુદ્ઘાતં કરોત્યસૌ ॥	૮૯
દ્વણ્ડત્વં ચ કપાટત્વં મન્થાનત્વં ચ પૂરણમ્ ।	
કુરુતે સર્વલોકસ્ય ચતુર્ભિઃ સમયૈરસૌ ॥	૯૦
એવમાત્મપ્રદેશાનાં પ્રસારણવિધાનતઃ ।	
કર્મલેશાન્ સમીકૃત્યોત્ક્રમાત્તસ્માન્નિવર્તતે ॥	૯૧
સમુદ્ઘાતસ્ય તસ્યાદેડષ્ટમે ચ સમયે મુનિઃ ।	
ઔદારિકાઙ્ગયોગઃ સ્યાત્ દ્વિષટ્સપ્તમકેષુ તુ ॥	૯૨
મિશ્રૌદારિકયોગી ચ તૃતીયાદેષુ ચ ત્રિષુ ।	
સમયેષ્વેકકર્માઙ્ગધરોડનાહારકશ્ચ સઃ ॥	૯૩
યઃ ષણ્માસાધિકાયુષ્કો લભતે કેવલોદ્દગમમ્ ।	
કરોત્યસૌ સમુદ્ઘાતમન્યે કુર્વન્તિ વા ન વા ॥	૯૪
સમુદ્ઘાતાન્નિવૃત્તોડસૌ મનોવાક્કાયયોગવાન્ ।	
ધ્યાયેદ્યોગનિરોધાર્થં શુક્લધ્યાનં તૃતીયકમ્ ॥	૯૫

આત્મસ્પન્દાત્મિકા સૂક્ષ્મા ક્રિયા યત્રાનિવૃત્તિકા ।	
તત્તૃતીયં ભવેચ્છુકલં સૂક્ષ્મક્રિયાનિવૃત્તિકમ્ ॥	૯૬
બાદરે કાયયોગેસ્મિન્ સ્થિતિં કૃત્વા સ્વભાવતઃ ।	
સૂક્ષ્મીકરોતિ વાફ્ચિત્તયોગયુગ્મં સબાદરમ્ ॥	૯૭
ત્યક્ત્વા સ્થૂલવપુર્યોગં સૂક્ષ્મવાફ્ચિત્તયોઃ સ્થિતિમ્ ।	
કૃત્વા નયતિ સૂક્ષ્મત્વં કાયયોગં ચ બાદરમ્ ॥	૯૮
સ સૂક્ષ્મકાયયોગે ચ સ્થિતિં કૃત્વા પુનઃ ક્ષણમ્ ।	
નિગ્રહં કુરુતે સઘઃ સૂક્ષ્મવાફ્ચિત્તયોગયોઃ ॥	૯૯
તતઃ સૂક્ષ્મે વપુર્યોગે સ્થિતિં કૃત્વા ક્ષણં હિ સઃ ।	
સૂક્ષ્મક્રિયં નિજાત્માનં ચિદ્રૂપં વિન્દતિ સ્વયમ્ ॥	૧૦૦
છન્નસ્થસ્ય યથા ધ્યાનં મનસઃ સ્થૈર્યમુચ્યતે ।	
તથૈવ વપુષઃ સ્થૈર્યં ધ્યાનં કેવલિનો ભવેત્ ॥	૧૦૧
શૈલેશીકરણારમ્ભી વપુર્યોગે તુ સૂક્ષ્મકે ।	
તિષ્ઠન્નૂર્ધ્વાસ્પદં શીઘ્રં યોગાતીતં યિયાસતિ ॥	૧૦૨
અસ્યાન્તેડઙ્ગોદયચ્છેદાત્ સ્વપ્રદેશઘનત્વતઃ ।	
કરોત્યન્ત્યાજ્ઞસંસ્થાનત્રિભાગોનાવગાહનામ્ ॥	૧૦૩
અથાયોગિગુણસ્થાને તિષ્ઠતોડસ્ય જિનેશિતુઃ ।	
લઘુપગ્ન્યાક્ષરોચ્ચારપ્રમિતૈવ સ્થિતિર્ભવેત્ ॥	૧૦૪
તત્રાનિવૃત્તિશબ્દાન્તં સમુચ્છિન્નક્રિયાત્મકમ્ ।	
ચતુર્થં ભવતિ ધ્યાનમયોગિપરમેષ્ઠિનઃ ॥	૧૦૫
સમુચ્છિન્ના ક્રિયા યત્ર સૂક્ષ્મયોગાત્મિકાપિ હિ ।	
સમુચ્છિન્નક્રિયં પ્રોક્તં તદ્દ્વારં મુક્તિવેશ્મનઃ ॥	૧૦૬

દેહાસ્તિત્વેડપ્યયોગિત્વં કથં તદ્ઘટતે પ્રભોઃ ।	
દેહાભાવે તથા ધ્યાનં દુર્ઘટં ઘટતે કથમ્ ॥	૧૦૭
વપુષોડત્રાતિસૂક્ષ્મત્વાચ્છીઘ્રભાવિક્ષયત્વતઃ ।	
કાયકાર્યાસમર્થત્વાત્ સતિ કાયેડપ્યયોગિતા ॥	૧૦૮
તચ્છરીરાશ્રયાદ્ધ્યાનમસ્તીતિ ન વિરુદ્ધતે ।	
નિજશુદ્ધાત્મચિદ્રૂપનિર્ભરાનન્દશાલિનઃ ॥	૧૦૯
આત્માનમાત્મનાત્મૈવ ધ્યાતા ધ્યાયતિ તત્ત્વતઃ ।	
ઉપચારસ્તદન્યો હિ વ્યવહારનયાશ્રિતઃ ॥	૧૧૦
ચિદ્રૂપાત્મમયો યોગી હ્યુપાન્ત્યે સમયે દ્રુતમ્ ।	
યુગપત્ક્ષપયેત્ કર્મપ્રકૃતીનાં દ્વિસપ્તતિમ્ ॥	૧૧૧
દેહબન્ધનસંઘાતાઃ પ્રત્યેકં પગ્ચ પગ્ચ ચ ।	
અઙ્ગોપાઙ્ગત્રયં ચૈવ ષટ્કં સંસ્થાનસઙ્ગકમ્ ॥	૧૧૨
વર્ણાઃ પગ્ચ રસાઃ પગ્ચ ષટ્કં સંહનનાત્મકમ્ ।	
સ્પર્શાષ્ટકં ચ ગન્ધૌ દ્વૌ નીયાનાદેયદુર્ભગમ્ ॥	૧૧૩
તથાડગુરુલઘુત્વાખ્યમુપધાતોડન્યધાતતા ।	
નિર્માણમપર્યાપ્તત્વમુચ્છ્વાસશ્ચાયશસ્તથા ॥	૧૧૪
વિહાયોગતિયુગ્મં ચ શુભં સ્થૈર્યદ્વયં પૃથક્ ।	
ગતિર્દિવ્યાનુપૂર્વી ચ પ્રત્યેકં ચ સ્વરદ્વયમ્ ॥	૧૧૫
વેદમેકતરં ચેતિ કર્મપ્રકૃતયઃ ખલુ ।	
દ્વાસપ્તતિરિમા મુક્તિપુરીદ્વારાગ્લોપમાઃ ॥	૧૧૬
અન્ત્યે હ્યેકતરં વેદમાદેયત્વં ચ પૂર્ણતા ।	
ત્રસત્વં બાદરત્વં ચ મનુષ્યાયુશ્ચ સઘશઃ ॥	૧૧૭

नृगतिश्चानुपूर्वी य सौभाग्यं योय्यगोत्रता ।	
पञ्चाक्षत्वं तथा तीर्थकृन्नामेति त्रयोदश ॥	११८
क्षयं नीत्वा स लोकान्तं तत्रैव समये प्रजेत् ।	
लब्धसिद्धत्वपर्यायः परमेष्ठी सनातनः ॥	११९
पूर्वप्रयोगतोऽसङ्गत्वाद्वा बन्धविमोक्षतः ।	
स्वभावपरिणामाच्च सिद्धस्योर्ध्वगतिर्भवेत् ॥	१२०
कुलालयकटोलेषु मुष्यानां हि यथा गतिः ।	
पूर्वप्रयोगतः सिद्धा सिद्धस्योर्ध्वगतिस्तथा ॥	१२१
मृदलेपसङ्गनिर्भोक्षाद्यथा दृष्टाप्स्वलाबुनः ।	
कर्मसङ्गविनिर्भोक्षात्तथा सिद्धगतिः स्मृता ॥	१२२
अेरङ्गलबीजादेर्बन्धच्छेदाद्यथा गतिः ।	
कर्मबन्धनविच्छेदात् सिद्धस्यापि तथेष्यते ॥	१२३
यथाऽधस्तिर्यगूर्ध्वं य लेष्टुवाय्वग्निवीर्ययः ।	
स्वभावतः प्रवर्तन्ते तथोर्ध्वगतिरात्मनः ॥	१२४
न याधो गौरवात्मावान्न तिर्यक् प्रेरकं विना ।	
न य धर्मास्तिकायस्यात्मावाद्लोकोपरि प्रजेत् ॥	१२५
मनोज्ञा सुरभिस्तन्वी पुण्या परमत्मासुरा ।	
प्राग्भारा नाम वसुधा लोकमूर्ध्नि व्यवस्थिता ॥	१२६
नृलोकतुल्यविष्कम्भा सितश्छत्रनिभा शुभा ।	
उर्ध्वं तस्याः क्षितेः सिद्धा लोकान्ते समवस्थिताः ॥	१२७
कालावसरसंस्थाना या मुषा(जा)गतसिक्थुका ।	
तत्रस्थाकाशसङ्काशाकारा सिद्धावगाहना ॥	१२८

જ્ઞાતારોહિણીતત્ત્વાં દષ્ટારેચૈકહેલવા ।	
ગુણપર્યાયયુક્તાનાં ત્રૈલોક્યોદરવર્તિનામ્ ॥	૧૨૯
અનન્તં કેવલજ્ઞાનં જ્ઞાનાવરણસંક્ષયાત્ ।	
અનન્તં દર્શનં ચાપિ દર્શનાવરણક્ષયાત્ ॥	૧૩૦
ક્ષાયિકે શુદ્ધસમ્યક્ત્વચારિત્રે મોહનિગ્રહાત્ ।	
અનન્તસુખવીર્યે ચ વેદ્યવિઘ્નક્ષયાત્ક્રમાત્ ॥	૧૩૧
આયુષઃ ક્ષીણભાવત્વાત્ સિદ્ધાનામક્ષયા સ્થિતિઃ ।	
નામગોત્રક્ષયાદેવામૂર્તાનન્તાવગાહના ॥	૧૩૨
યત્સૌખ્યં ચકિશકાદિપદવીભોગસમ્પદઃ ।	
તતોડનન્તગુણં તેષાં સિદ્ધાવક્લેશમવ્યયમ્ ॥	૧૩૩
યદારાધ્યં ચ યત્સાધ્યં યદ્ધ્યેયં યચ્ચ દુર્લભમ્ ।	
ચિદાનન્દમયં તત્તૈઃ સમ્પ્રાપ્તં પરમં પદમ્ ॥	૧૩૪
નાત્યન્તાભાવરૂપા ન ચ જડિમમયી વ્યોમવદ્વ્યાપિની નો ।	
ન વ્યાવૃત્તિં દધાના વિષયસુખઘના નેષ્યતે સર્વવિદ્વિભઃ	
સદ્રૂપાત્મપ્રસાદાદ્ દેગવગમગુણૌઘેન સંસારસારા ।	
નિઃસીમાહત્યક્ષસૌખ્યોદયવસતિરનિષ્પાતિની	
મુક્તિરુક્તા ॥	૧૩૫
ઈત્યુદ્ધૃતો ગુણસ્થાન-રત્નરાશિઃ શ્રુતાર્ણવાત્ ।	
પૂર્વર્ષિસૂક્તિનાવૈવ રત્નશેખરસૂરિભિઃ ॥	૧૩૬

શ્રી ચતુર્વિધ સંઘમાં

અભ્યાસના અર્થી કોઈ પણ ભાગ્યશાળીને
“ત્રિભુવન સ્વાધ્યાયમાળા” નીચેના સ્થળેથી ફી ઉપલબ્ધ
થશે.

રૂબરૂ અથવા સોબત જોગ મંગાવી લેવા વિનંતી
ટપાલ, કુરીયર, આંગડિયા દ્વારા મોકલાશે નહિ.

મુંબઈ

પૂર્વી ડાયમંડ, શ્રીજી બીલ્ડીંગ, બીજે માળે,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪

સુરત

અસલ, ૩, મણિભદ્ર એપાર્ટમેન્ટ, સુભાષચોક,
આરાધના ભવન માર્ગ, ગોપીપુરા, સુરત-૧

અમદાવાદ

શાહ મનુભાઈ બાલચંદ

પુણ્યરત્ન, સ્મૃતિ એપાર્ટમેન્ટ નં. ૧, ભોંયતળિયે,
વસંતકુંજની બાજુમાં, આમ્રપાલી એપાર્ટમેન્ટની સામે,
પાલડી, અમદાવાદ-૭

સાધુપણાનું સાર્થકપણું...!

પરાવર્તના સ્વાધ્યાય. ભણેલું યાદ રાખવા માટે ‘પરાવર્તના’ જોઈએ. વાચના, પૃચ્છના અને પરાવર્તના કરનારને ટાઈમ કેટલો જોઈએ? એ ત્રણેયમાં લાગી જાય તે ભૂત જેવો મટી દેવ જેવો બની જાય. સ્વાધ્યાય વગરનો સાધુ ભૂત જેવો બની બધે ભટક્યા કરે છે. તે સ્વાધ્યાયમાં લાગે તો જ દેવ જેવો બને છે. તમારે ભૂત જેવા બનવું છે કે દેવ જેવા બનવું છે? મળેલા સાધુપણાને જો સાર્થક કરવું હોય તો સાધુજીવનને સ્વાધ્યાયના રંગે રંગીને દેવ જેવું બનાવવું જોઈએ.

પરાવર્તન બાદ ‘અનુપ્રેક્ષા’ જોઈએ. જાણેલું, પૂછેલું, પરાવર્તન કરેલ સૂત્ર અને અર્થનું સૂક્ષ્મતાથી ચિંતન, મનન, ઉંડાણથી પરિશીલન કરવું જોઈએ, જેથી એ સૂત્રાર્થ આત્મસ્થ બને એમ ભણ્યા બાદ, નિઃશંક બન્યા બાદ, પદાર્થને સ્થિર કર્યા બાદ એને આત્મસ્થ બનાવવાની ક્રિયારૂપ સ્વાધ્યાયને અનુપ્રેક્ષા કહેલ છે.

અનુપ્રેક્ષા સ્વાધ્યાયથી જે આત્માને સૂત્રાર્થ પૂરેપૂરા આત્મસ્થ થાય તેને બીજી પણ પુણ્યપ્રકૃતિ વગેરે બાબતો હોય ત્યારે ગુરુ પાસેથી ધર્મકથા કરવાનો અધિકાર મળે છે. ચાર પ્રકારના સ્વાધ્યાય કર્યા વિના ધર્મકથા કરે એની ધર્મકથામાં ભલીવાર ન આવે. એનાથી સ્વ-પરનું કલ્યાણ થવાના બદલે અકલ્યાણ થાય એવી શક્યતા વધુ હોય છે.

પૂ.આ.દેવ શ્રીમદ્ વિજય રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ